Jack London
Frostens børn

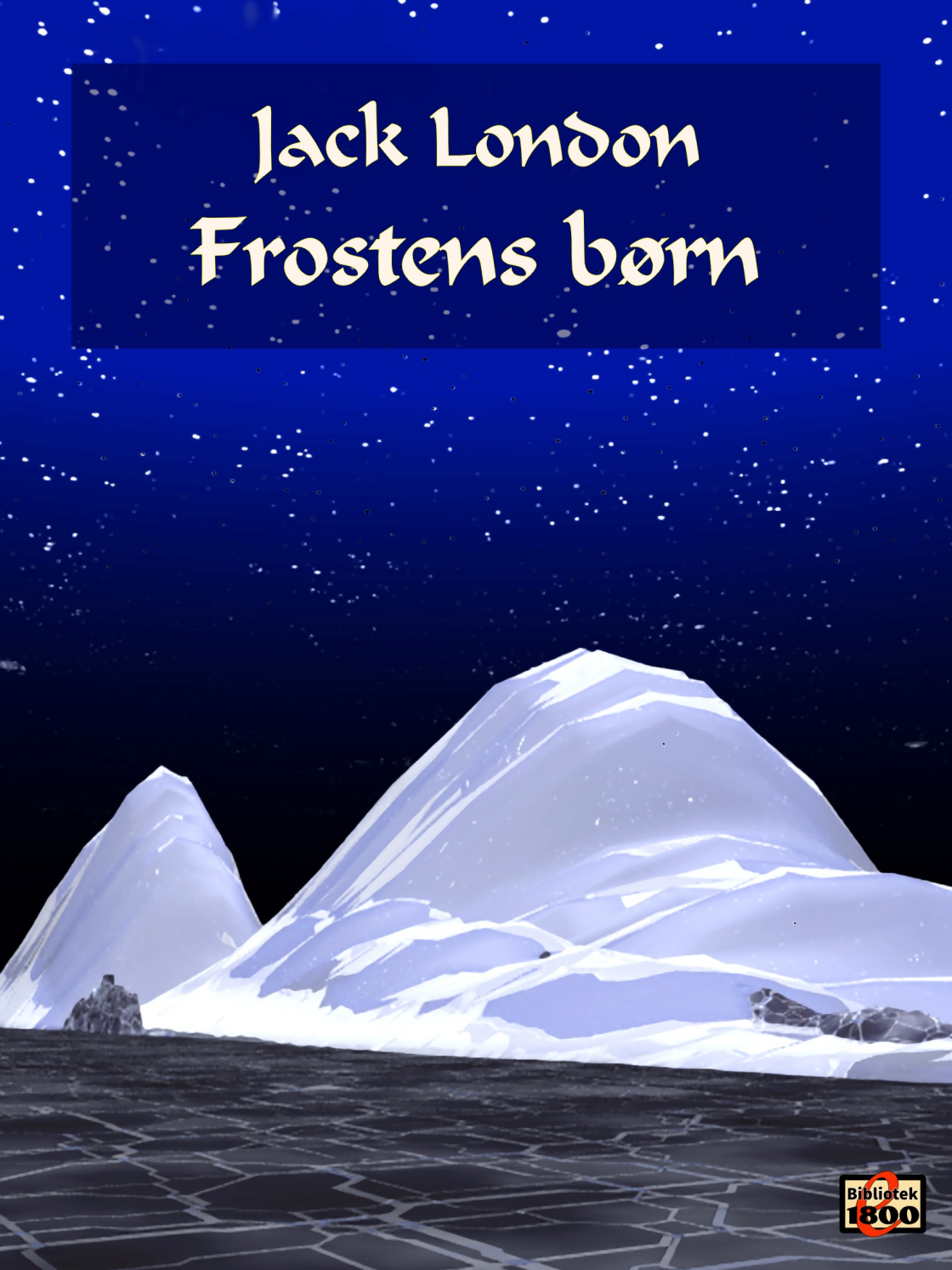

Jack London

Frostens børn

eBibliotek 1800

2022

Ophavsret og brugsbetingelser

Denne ebogsudgave af Jack London: *Frostens børn* er baseret på originaler, som er public domain i hele verden.

Nærværende ortografisk opdaterede og redigerede udgave af teksten kan frit downloades og videreformidles under Creative Commons-licensen BY-NC-SA – Kreditering-IkkeKommerciel-DelPåSammeVilkår 4.0 International.

Generelt forbehold: *Vær opmærksom på, at denne ebog er baseret på en tekst, som stammer fra en længst svunden tid. Normer og udtryksmåder mm. var anderledes dengang, og der kan derfor forekomme indhold, som på nogle virker stødende. Bogen skal, ligesom alle andre kunstneriske værker fra andre tider, ses i sin kulturelle og tidsmæssige kontekst, og udgiveren kan og vil ikke påtage sig noget ansvar for forfatterens verdensbillede og udtryksmåder.*

Copyright and conditions of use

This ebook edition of Jack London: *Frostens børn* is based upon sources in the public domain worldwide.

This orthographically updated and revised edition is free to download and reuse under Creative Commons BY-NC-SA Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International.

Disclaimer: *Please note that this book is based on an original text dating from another era. Norms and language were different then, and some readers might find offensive content. We believe that any work of art from previous times should be viewed in its cultural and temporal*

context and not in the light of latter-day prejudices, and we can and will not accept any responsibility for the author's views or language.

I Nordens skove

Et langt og drøjt stykke vej hinsides det sidste buskads og ensomtgroende krat, ind i hjertet af ødemarkerne, hvor det gnieragtige Norden antages at nægte jorden alt, findes store skovområder og strækninger af smilende land. Men dette er Verden først nu begyndt at vide. Verdens udforskere har vidst det fra tid til anden, men de er hidtil aldrig vendt tilbage for at fortælle Verden det.

Ødemarkerne – ja, de er ødemarkerne, det høje Nordens slemme lande, polarkredsens ørkener, moskusoksens og den magre steppeulvs triste og barske hjem. Sådan fandt Avery van Brunt dem, træløse og glædeløse, sparsomt klædte med mos og lav, og helt og holdent uindbydende. Sådan fandt han dem i det mindste, indtil han trængte frem til de tomme, hvide pletter på kortet og traf på uanet rige granskove og ukendte eskimostammer. Det havde været hans hensigt (og hans forsøg på at vinde ry) at sønderdele disse hvide, tomme rum og bringe afveksling i dem med sorte kortsignaturer for bjergkæder, søer og vandbassiner og snoede flodløb; og det var med en yderligere glæde, at han kom til at tænke på mulighederne for skovbælter og indfødtes landsbyer.

Avery van Brunt, eller, for at give ham hele hans titel, professor A. van Brunt ved den geologiske opmålingskommission, var ekspeditionens næstkommanderende og øverstkommanderende for den underekspedition, som han havde ført på en afstikker et halvt tusind mil op langs et af Thelons sideløb, og som han nu førte

ind i en af sine ukendte landsbyer. Bagefter ham traskede otte mand, to af dem fransk-canadiske *voyageurs*, og resten kraftige kri-indianere fra Manitobaegnen. Han selv alene var fuldblods angelsakser, og hans blod pulserede voldsomt i hans årer efter hans races traditioner. Clive og Hastings, Drake og Raleigh, Hengist og Horsa var i ham. Han var den første af alle mennesker af hans race, som betrådte denne ensomme, nordlandske landsby, og ved denne tanke blev han grebet af en jubel, en opspændt stemning, og hans ledsagere lagde mærke til, at hans ben-træthed forsvandt, og at han uden at vide af det satte farten op.

Landsbyen tømtes, og en broget skare strømmede ud for at tage imod ham, forrest mænd med bue og spyd i truende, knyttede hænder, mens kvinder og børn samlede sig frygtsomt bagved. Van Brunt løftede sin højre arm og gjorde det almindelige fredstegn, et tegn, som alle folkeslag kender, og landsbyens folk svarede fredeligt. Men til hans ærgrelse løb en skindklædt mand frem og strakte hånden ud med et fortroligt: "Hallo." Det var en skægget mand, med vejrbidte og kobberbrune kinder og pande, og van Brunt kendte i ham en mand af sin egen race.

"Hvem er De?" spurgte han og greb den fremrakte hånd. "Andrée?"

"Hvem er Andrée?" spurgte manden til svar.

Van Brunt tog ham skarpere i øjesyn. "Nå – De har nok været her nogen tid."

"Fem år," svarede manden med et svagt glimt af stolthed i øjnene. "Men kom – lad os snakke sammen."

"Lad dem slå lejr her hos mig," svarede han på van Brunts blik på sine folk. "Gamle Tantlatch vil nok tage sig af dem. Kom så."

Han gik af sted med lange skridt, og van Brunt fulgte ham i hælene gennem landsbyen. Elsdyrskinds hytter var rejst hist og her, hvor jordbunden var gunstig. Van Brunt lod sit øvede øje løbe hen over dem og regnede efter.

"To hundrede, uden at regne de unge med," blev hans resultat.

Manden nikkede. "Så noget nær. Men her bor jeg, udenfor sværmen, forstår De – har det mere for mig selv, og så videre. Sæt Dem ned. Jeg spiser med Dem, når Deres folk får lavet noget mad. Jeg har glemt, hvordan te smager … Hverken smagt eller lugtet det i fem år … Har De tobak? … Ah, tak, og en pibe? Godt. Og så en tændstik, så skal vi se, om tobakken har sin magt endnu."

Han strøg tændstikken med en skovmands omhyggelige forsigtighed, kælede for dens spæde flamme, som om dens mage ikke fandtes i verden, og indsugede den første mundfuld røg. Han beholdt den eftertænksomt i munden en stund og pustede den så langsomt og kærtegnende ud mellem de rundede læber. Så syntes hans ansigt at blive mildere, mens han lænede sig bagover, og en blid tåge at tilsløre hans øjne. Han sukkede dybt, lykkeligt og med uudgrundelig tilfredshed, og pludseligt sagde han:

"Gud! Hvor det smager dejligt!"

Van Brunt nikkede forstående. "Fem år, siger De?"

"Fem år." Manden sukkede igen. "Og nu vil De formodentlig høre om det, for De er naturligvis nysgerrig, og dette er jo en ret mærkelig situation og så videre. Men der er ikke ret meget

at fortælle. Jeg kom fra Edmonton på jagt efter moskusokser og havde uheld med mig, ligesom Pike og de øvrige, men jeg gik fejl af mit selskab og min udrustning. Sult, møjsommeligheder, den sædvanlige historie, forstår De, eneste overlevende og så videre, indtil jeg på hænder og knæ kravlede ind i Tantlatches landsby her."

"Fem år," brummede van Brunt tilbageskuende, som om han tænkte over tingene.

"Fem år sidste februar. Jeg gik over den store Slavesø i begyndelsen af maj –"

"og De er – Fairfax?" indskød van Brunt.

Manden nikkede.

"Lad mig se … John, tror jeg, De hed, John Fairfax."

"Hvor ved De det fra?" spurgte Fairfax dorskt, halvt optaget af at lade røgspiraler stige op i den stille luft.

"Aviserne var fulde af det dengang. Prevanche –"

"Prevanche!" Fairfax satte sig over ende, pludselig interesseret. "Han gik vild i Røgbjergene."

"Ja, men han slap fra det og kom tilbage."

Fairfax lod sig igen synke bagover og begyndte atter på sine røgspiraler. "Glæder mig at høre det," bemærkede han tankefuldt. "Prevanche var en brillant fyr, skønt han havde sine egne idéer om trækdyrenes hovedtøj, det asen. Og han slap fra det? Nå, det glæder mig."

Fem år … Disse ord gled stadig gennem van Brunts tanker, og Emily Southwaites ansigt syntes at stige frem og danne sig foran ham. Fem år … En kile vildgæs skreg lavt over deres hoveder og drejede ved synet af lejren hurtigt mod nord og styrede mod den glødende sol. Van Brunt kunne ikke følge

dem. Han tog sit ur frem. Det var en time efter midnat. Skyerne mod nord rødmede blodigt, og dunkelrøde stråler skød mod syd og oplyste de mørke skove med en skummel glans. Luften var blikstille, ikke en nål dirrede, og lejrens svageste lyd lød klart og tydeligt som trompetsignaler. Kri-indianerne og *voyageur*'erne følte det og mumlede med sagte, drømmende stemmer, og kokken dæmpede, uden at vide af det, pottes og pandes raslen. Et sted lød der barnegråd, og fra skovens dybder steg som en sølverne tråd en kvindestemme i en sørgmodig sang: "O-o-o-o-o-o-o-haa-ha-a-ha-aa-a-a, o-o-o-o-o-o-o a-ha-a-ha-a."

Van Brunt gøs og gned bagen af sine hænder rask.

"Og De opgav mig som død?" spurgte den anden langsomt.

"Ja, De kom jo aldrig tilbage, og Deres venner –"

"Glemte mig hurtigt." Fairfax lo skærende, trodsigt.

"Hvorfor kom De ikke tilbage?"

"Dels formodentlig, fordi jeg ikke havde lyst, og dels på grund af omstændigheder, som jeg ikke var herre over. Tantlatch her lå med et brækket ben, da jeg gjorde hans bekendtskab, forstår De – et stygt brud – og jeg satte det sammen for ham og fik ham bragt i stand. Jeg blev her nogen tid, mens jeg kom til kræfter igen. Jeg var den første hvide mand, han havde set, og naturligvis forekom jeg ham meget klog og lærte hans folk en hel mængde. Manuducerede dem blandt andet i krigsførelse, så at de besejrede stammens fire andre landsbyer (som De endnu ikke har set) og blev landets herskere. Og de kom naturligvis til at sætte mig højt, så da jeg ville drage af sted, ville de ikke høre tale om det. De var rent ud sagt meget gæstfri. Satte vagt ved mig og bevogtede mig nat og

dag. Og så bød Tantlatch mig lokkemidler – på en måde lokkemidler – så at sige, og da det ikke havde ret meget at sige, om jeg gik eller blev, så slog jeg mig til tåls med at blive."

"Jeg kendte Deres broder i Freiburg. Jeg er van Brunt."

Fairfax rakte sig som ved en indskydelse frem og trykkede hans hånd. "De har været en ven af Billy? Stakkels Billy! Ja, han talte tit om Dem."

"Pudsigt sted at træffes alligevel," tilføjede han, idet han kastede et altomfattende blik ud over det primitive landskab og lyttede et øjeblik til kvindens sorgfulde toner. "Hendes mand er blevet neglet af en bjørn, og hun tager sig det nær."

"Et bestialsk liv!" Van Brunt skar ansigt af væmmelse. "Efter fem år af det vil civilisationen formodentlig nok smage Dem? Hvad siger De?"

Fairfax' ansigt fik et sløvt udtryk. "Å, jeg ved såmænd ikke. De er i det mindste ærlige mennesker og lever, som de har forstand til. Og så er de så forbavsende lige til. Der er ikke noget indviklet ved dem, ikke tusind og en snedige forgreninger for hver eneste følelse, de har. De elsker, frygter, hader, bliver vrede eller glade i almindelige, ligefremme og umisforståelige udtryk. Det kan gerne være, at det er et bestialsk liv, men det er i det mindste let at leve. Der er ingen flirt, intet fjas. Hvis en kvinde holder af én, generer hun sig ikke for at fortælle én det. Og hvis hun ikke kan udstå én, fortæller hun én det også, og så kan man give hende prygl, om man har lyst, men tingen er, at hun ved nøjagtigt, hvad man mener, og man ved nøjagtigt, hvad hun mener. Der er ingen fejltagelser, ingen misforståelser. Det har sine behageligheder efter civilisationens febrilske krampagtigheder. Er De med?"

"Nej, det er et meget godt liv," vedblev han efter nogen tavshed. "Det er godt nok til mig, og jeg har i sinde at blive ved det."

Van Brunt sænkede eftertænksomt hovedet, og et næsten usynligt smil spillede om hans mund. Ingen flirt, intet fjas, ingen misforståelser. Fairfax tog sig det også nær, tænkte han, blot fordi Emily Southwaite af en fejltagelse var blevet neglet af en bjørn. Og Carlton Southwaite var for resten heller ikke nogen dårlig slags bjørn.

"Men De tager da med mig," sagde van Brunt i en rolig tone.

"Nej, jeg gør ikke."

"Jo, De gør."

"Livet er for nemt her, siger jeg Dem." Fairfax talte i en bestemt tone. "Jeg forstår alting, og jeg bliver forstået. Sommer og vinter veksler, ligesom solen skinner gennem et rækværks staver, årstiderne er pletter af lys og skygge, og tiden går, og livet går, og så … en jamren i skoven, og mørket. Hør efter!"

Han løftede hånden, og den sølverne tråd af kvindens sorg steg i stilheden og roen. Fairfax stemte sagte i.

"O-o-o-o-o-o-a-haa-ha-a-haa-aa-a-a, oo-o-o-o-o-a-ha-a-ha-a," sang han. "Kan De ikke høre det? Kan De ikke se det? Kvindernes sorg? Klagesangen? Mit hvid-lokkede og patriarkalske hår? Mine skindklæder hyllede om mig i ukultiveret pragt? Mit jagtspyd ved min side? Og hvem vil sige, at det ikke er, som det skal være?"

Van Brunt så koldblodigt på ham. "Fairfax, De er en forbandet idiot. Fem år af dette liv er nok til at gøre ethvert menneske fjollet, og De er i en usund, sygelig tilstand. Desuden er Carlton Southwaite død."

Van Brunt stoppede sin pibe og tændte den, mens han iagttog den anden varsomt og med næsten professionel interesse. Fairfax' øjne lynede øjeblikkeligt, hans hænder knyttede sig, han rejste sig halvt op, men så slappedes hans muskler, og han lod til at synke hen i grublerier. Michael, kokken, gjorde tegn til, at måltidet var parat, men van Brunt betydede ham at vente. Tavsheden var trykkende, og han gav sig til at studere skovens dufte, lugten af muld og rådnende plantevækst, harpiksduften af fyrrekogler og nåle, de mange slags lejrrøgs aromatiske dunster. To gange så Fairfax op, men uden at sige noget; så kom det:

"Og … Emily …?"

"Har været enke i tre år og er stadig enke."

Der blev igen en lang tavshed, som afbrødes ved, at Fairfax med et naivt smil sagde: "Jeg tror, De har ret, van Brunt. Jeg følger med Dem."

"Det vidste jeg, at De ville." Van Brunt lagde sin hånd på Fairfax' skulder. "Man kan naturligvis ikke vide, men jeg bilder mig ind – af et menneske i hendes stilling – hun har haft tilbud –"

"Hvornår rejser De?" afbrød Fairfax.

"Når folkene har fået sovet. Det minder mig om, at Michael er ved at blive vred, kom derfor og spis."

Efter aftensmaden, da krierne og *voyageur*'erne havde rullet sig ind i deres tæpper, blev de to mænd siddende ved det hendøende bål. Der var meget at tale om – krige og politik og opdagelsesrejser, dødsfald, – fem års historie, som Fairfax længtes efter at høre.

"Altså blev den spanske flåde indespærret i Santiago," sagde van Brunt netop, da en ung kvinde trådte let frem foran ham og blev stående ved Fairfax' side. Hun så ham hurtigt ind i ansigtet og vendte derpå sit urolige blik mod van Brunt.

"Høvdingen Tantlatches datter, en slags prinsesse," forklarede Fairfax med en ærlig rødmen. "Kort sagt et af lokkemidlerne til at få mig til at blive. Thom, dette er van Brunt, en ven af mig."

Van Brunt strakte hånden ud, men kvinden bevarede en stiv ro, der ganske passede til hendes hele udseende. Ikke en linje i hendes ansigt blev blidere, ikke et træk blødgjordes. Hun så ham lige ind i øjnene med et gennemborende, spørgende, undersøgende blik.

"Hun begriber ikke ret meget af det," lo Fairfax. "Det er første gang, hun er blevet præsenteret for nogen, forstår De. Men som De sagde, da den spanske flåde var indespærret i Santiago?"

Thom krøb sammen ved sin husbonds side, ubevægelig som en bronzestatue, kun hendes øjne fo'r fra det ene ansigt til det andet i uophørlig søgen. Og mens Avery van Brunt talte og blev ved at tale, blev han nervøs under hendes stumme stirren. Midt i sine mest malende slagskildringer kunne han pludselig blive sig bevidst, at de sorte øjne brændte sig ind i ham, og så gik han i stå og vævede, indtil han igen kunne få fat i tråden og køre videre. Fairfax sad med hænderne foldede om knæene, en udgået pibe i munden, stærkt optaget, og ansporede ham, når han tøvede, og genopfriskede sig billedet af den verden, som han troede, at han havde glemt.

Der gik en time, og der gik to, og Fairfax rejste sig modstræbende. "Nå, så Cronje blev sat til vægs, hvad? Å, vent et

øjeblik, mens jeg løber over til Tantlatch. Han venter Dem sikkert, og jeg skal sørge for, at De kan få ham i tale efter frokost. Det vil nok passe, ikke sandt?"

Han forsvandt ind mellem fyrretræerne, og van Brunt blev siddende og stirrede ind i Thoms varme øjne. Fem år, grublede han, og hun kan ikke være mere end tyve nu. En højst mærkværdig skabning. Hun er eskimo og burde derfor have en lille flad efterligning af en næse, men den er hverken bred eller flad, men ørneagtig, med næsebor så fint og følsomt formede som hos nogen fornem dame af en hvidere race – det er det indianerblod, som hun må have i sig, det kan du være vis på, Avery van Brunt. Og, Avery van Brunt, vær ikke nervøs, hun æder dig ikke; hun er kun en kvinde og oven i købet slet ikke ilde. Østerlandsk snarere end arktisk. Øjnene store og i en passende afstand fra hinanden, med den svageste antydning af mongolsk skråtstillethed. Thom, du er en abnormitet. Du er ikke på din plads her blandt disse eskimoer, selv om din fader er en af dem. Hvor kom din moder fra? Eller din bedstemoder? Og Thom, lille ven, du er en skønhed, en kold, frossen lille skønhed med alaskalava i dit blod, og lad være at se sådan på mig.

Han lo og rejste sig. Hendes uafbrudte stirren forvirrede ham. En hund drev om og snusede til proviantposerne. Han ville jage den væk og anbringe dem i sikkerhed, mens han ventede på Fairfax' tilbagekomst. Men Thom strakte hånden ud for at holde ham tilbage og rejste sig op, så at hun stod ansigt til ansigt med ham.

"Du?" sagde hun i det arktiske tungemål, som er omtrent det samme fra Grønland til Cape Barrow. "Du?"

Og hendes ansigts lynsnare udtryk spurgte om alt, hvad dette "du" betød, grunden til hans eksistens, hans nærværelse der, hans forhold til hendes husbond – alting.

"Broder," svarede han på samme sprog med en stor bevægelse mod syd. "Brødre er vi, din mand og jeg."

Hun rystede på hovedet. "Det er ikke godt, at du er her."

"Når jeg har sovet én søvn, går jeg."

"Og min mand?" spurgte hun med bævende ivrighed.

Van Brunt trak på skuldrene. Han følte en vis hemmelig skam, en upersonlig slags skam, og en harme imod Fairfax. Og han følte det varme blod stige op i sit ansigt, mens han betragtede denne unge vilde. Hun var kvinde. Det var det hele – kvinde. Hele den snavs historie om igen, atter og atter om igen, så gammel som Eva, og så ung som det sidste nye elskovslys.

"Min mand! Min mand! Min mand!" gentog hun voldsomt, med mørk lidenskab i ansigtet og den evige kvindes, magens ubarmhjertige ømhed stirrende på ham ud af hendes øjne.

"Thom," sagde han alvorligt på engelsk, "du fødtes i nordlandets skov, og du har spist fisk og kød og kæmpet med kulde og sult og levet et jævnt liv alle dine dage. Og der er mange ting, som sandelig ikke er jævne, som du ikke kender og ikke kan komme til at forstå. Du ved ikke, hvad det er at længes efter de fjerne kødgryder, du kan ikke forstå, hvad det er at hige efter en skøn kvindes åsyn. Og den kvinde er skøn, Thom, den kvinde er såre skøn. Du har været kvinde for denne mand, og du har været alt, hvad du kunne, men dit alt er meget lidt og meget jævnt. For lidt og for jævnt, og han er en mand af en fremmed race. Ham har du aldrig kendt og kan du aldrig kende. Sådan er skæbnens bestemmelse. Du har holdt ham i dine

arme, men du har aldrig holdt hans hjerte, denne mand, der taler om årstider, der er pletter, og om sine drømme om et barbarisk endeligt. Drømme og drømmestøv, det er, hvad han har været for dig. Du greb efter en skikkelse og fik fat på en skygge, hengav dig til en mand og søgte seng med et genfærd. På samme måde gik det i gamle dage menneskenes døtre, hvem guderne fandt skønne. Og Thom, Thom, jeg ville nødig være i John Fairfax' sted i de vågne nætter i kommende år, i de nætter, da hans øjne skal se, ikke den sollyse hårglorie af kvinden ved hans side, men de mørke fletninger af en mage, som han har forladt i nordens skove."

Skønt hun ikke forstod ham, havde hun lyttet med spændt opmærksomhed, som om hendes liv afhang af hans tale. Men hun opfangede sin husbonds navn og udbrød på eskimoisk:

"Ja! Ja! Fairfax! Min mand!"

"Stakkels lille tåbe, hvor kunne han være din mand?"

Men hun kunne ikke forstå hans engelske sprog og mente, at han gjorde nar ad hende. Magens stumme, ufornuftige vrede flammede i hendes ansigt, og det forekom næsten manden, som om hun krummede sig sammen som en panter for at springe løs.

Han bandede sagte ved sig selv og så ilden i hendes ansigt dø hen, og den bønfaldende kvindes blide, strålende glød tændes – den bønfaldende kvinde, som giver afkald på styrke og viseligt væbner sig med sin svaghed.

"Han er min mand," sagde hun blidt. "Jeg har aldrig kendt nogen anden. Det er ikke muligt, at jeg nogensinde skulle kende nogen anden. Heller ikke er det muligt, at han skulle gå fra mig."

"Hvem har sagt, at han skal gå fra dig?" spurgte han skarpt, halvt forbitret, halvt afmægtig.

"Det er din sag at sige, at han ikke skal gå fra mig," svarede hun blidt og halvt hulkende.

Van Brunt sparkede arrigt til bålets emmer og satte sig ned.

"Det er sin sag at sige det. Han er min mand. Overfor alle kvinder er han min mand. Du er stor, du er stærk, og se, jeg er såre svag. Se, jeg ligger for dine fødder. Det er din sag at afgøre min skæbne. Det er din sag."

"Rejs dig!" Han rev hende voldsomt op og rejste sig selv. "Du er en kvinde. Og derfor er det ikke din sag at ligge i snavset eller for nogen mands fødder."

"Han er min mand."

"Kristus tilgive alle mænd!" udbrød van Brunt lidenskabeligt.

"Han er min mand," gentog hun ensformigt og bønfaldende.

"Han er min broder," svarede han.

"Min fader er høvdingen Tantlatch. Han har magt over fem landsbyer. Jeg skal sørge for, at de fem landsbyer bliver gennemsøgt, så at du kan vælge blandt alle pigerne i dem og blive her hos din broder i velbehag."

"Når jeg har sovet én søvn, går jeg bort."

"Og min mand?"

"Din mand kommer der. Se!"

Inde fra de mørke graner lød Fairfax' stemme i en lystig nynnen.

Ligesom dagslyset kvæles af en tågesø, således forjog hans sang lyset fra hendes ansigt. "Det er hans eget folks tungemål," sagde hun, "hans eget folks tungemål."

Hun vendte sig med et smidigt, ungt dyrs lette bevægelse og forsvandt ind i skoven.

"Nu er det alt sammen i orden," råbte Fairfax, idet han kom nærmere. "Hans Majestæt vil modtage Dem efter frokost."

"Har De sagt ham det?" spurgte van Brunt.

"Nej. Jeg vil heller ikke sige ham det, førend vi er klar til afmarch."

Van Brunt betragtede sine folks sovende skikkelser med et trist og kærligt blik.

"Jeg vil være glad, når vi er hundrede mil herfra," sagde han.

Thom løftede skindfligen til sin faders hytte. To mænd sad derinde hos ham, og alle tre så på hende med hurtig interesse. Men hendes ansigt viste intet, da hun trådte ind og tavs tog sæde. Tantlatch trommede med knoerne på et spydskaft, som lå tværs over hans knæ og stirrede dorskt hen langs en solstråle, der faldt ind gennem et snørehul og tegnede et skinnende spor gennem hyttens skumle atmosfære. Ved hans højre skulder krøb Chugungatte, shamanen, sammen. Begge var gamle mænd, og mange års træthed rugede i deres øjne. Men lige overfor dem sad Kin, en ung mand og meget populær i stammen. Han var rask og behændig i sine bevægelser, og hans sorte øjne lynede fra det ene ansigt til det andet i uophørlig forsken og udfordring.

Der var stille i hytten. Af og til trængte lejrens lyd derind, og langt borte fra, svagt og utydeligt, som skygger af stemmer lød et skænderi af drenge i spæde, skingrende toner. En hund stak hovedet ind ad indgangen og blinkede ulveagtigt ad dem en

stund, mens savlet dryppede fra dens elfenbenshvide hjørnetænder. Efter en stunds forløb knurrede den prøvende, men kuet af menneskeskikkelsernes ubevægelighed sænkede den hovedet og luskede baglæns bort. Tantlatch skottede ligegyldigt til sin datter.

"Og din mand, hvordan står det sig med ham og dig?"

"Han synger sælsomme sange," svarede Thom, "og der er et nyt udtryk i hans ansigt."

"Så? Har han talt?"

"Nej, men der er et nyt udtryk i hans ansigt, et nyt lys i hans øjne, og han sidder ved bålet med den nykomne, og de taler og taler, og talen får ingen ende."

Chugungatte hviskede sin herre ind i øret, og Kin bøjede sig forover i hofterne.

"Der er noget, som kalder på ham langt borte fra," vedblev hun, "og det lader til, at han sidder og lytter og svarer med sang i sit eget folks tungemål."

Atter hviskede Chugungatte, og Kin bøjede sig forover, og Thom tav, indtil hendes fader nikkede til hende om at gå videre.

"Du ve, o Tantlatch, at vildgåsen og svanen og den lille krikand fødes her på de lavtliggende lande. Og du ved, at de flygter for frosten til ukendte egne. Og ligervis ved du, at de altid vender tilbage, når solen er over landet, og vandløbene er frie. Altid vender de tilbage til det sted, hvor de blev født, for at der kan fostres nyt liv. Landet kalder på dem, og de kommer. Og nu er der et andet land, der kalder, og det kalder på min mand – det land, hvor han er født – og det er i hans sind at besvare denne kalden. Alligevel er han min mand. Overfor alle kvinder er han min mand."

"Er det ret, Tantlatch? Er det ret?" spurgte Chugungatte med en svag trussel i stemmen.

"Ja, det er ret!" råbte Kin dristigt. "Landet kalder på sine børn, og alle lande kalder deres børn hjem igen. Ligesom vildgåsen og svanen og den lille krikand bliver kaldede, sådan kaldes denne fremmede mand, som har dvælet hos os, men som nu må gå. Der er også slægtens kalden. Gåsen parrer sig med gåsen, og svanen parrer sig ikke med den lille krikand. Det er ikke ret, at svanen skulle parre sig med den lille krikand. Ej heller er det ret, at fremmede mænd skulle søge sig mager blandt kvinderne i vore landsbyer. Derfor siger jeg, at manden bør gå til sin egen slægt i sit eget land."

"Han er min egen mand," svarede Thom, "og han er en stor mand."

"Ja, han er en stor mand." Chugungatte løftede sit hoved med en svag genopblussen af ungdommelig kraft. "Han er en stor mand, og han lagde styrke i din arm, o Tantlatch, og gav dig magt og gjorde dit navn frygtet i landet, frygtet og æret. Han er såre vis, og der er megen gavn i hans visdom. Ham har vi at takke for mange ting – for snildhed i krig og hemmelighederne ved at forsvare en landsby og ved et overfald i skoven, for drøftelsen i rådet og for besejringen af fjender ved ord og højtidelige løfter, for indringning af vildt og fremstilling af fælder og opbevaring af føde, for helbredelse af sygdom og sår på jagt og i kamp. Du, Tantlatch ville den dag i dag være en halt, gammel mand, om ikke den fremmede var kommet iblandt os og havde plejet dig. Og altid, når vi var i tvivl om vanskelige spørgsmål, er vi gået til ham, for at han i sin visdom kunne klare os dem, og altid har han klaret dem. Og der vil endnu

opstå spørgsmål, og vi får endnu trang til hans visdom, og vi har ikke råd til at lade ham gå. Det er ikke ret, at vi lader ham gå."

Tantlatch vedblev at tromme på spydskaftet og gav intet tegn til, at han havde hørt. Thom granskede forgæves hans ansigt, og Chugungatte syntes at skrumpe ind og synke sammen, idet årenes vægt atter sank ned over ham.

"Ingen mand dræber mit bytte." Kin slog sig et kraftigt slag for brystet. "Jeg dræber selv mit eget bytte. Jeg er glad ved livet, når jeg dræber mit eget bytte. Når jeg lister over sneen løs på det store elsdyr, er jeg glad. Og når jeg spænder buen således, med min fulde styrke og jager pilen hvas og hurtig ind til hjertet, er jeg glad. Og kødet af det bytte, som en anden mand har fældet, smager ikke så godt som kødet af mit eget bytte. Jeg er glad ved livet, glad ved min egen snildhed og styrke, glad ved, at jeg kan udrette noget, udrette noget for mig selv. Hvilken anden grund til at leve er der end den? Hvorfor skulle jeg leve, hvis jeg ikke frydede mig over mig selv og over, hvad jeg gør? Og det er, fordi jeg fryder mig og er glad, at jeg går ud for at jage og fiske, og det er, fordi jeg går ud for at jage og fiske, at jeg bliver snild og stærk. Manden, som bliver siddende i hytten ved bålet, bliver ikke snild og stærk. Han bliver ikke glad ved at æde af mit bytte, heller ikke er livet en fryd for ham. Han lever ikke. Og derfor siger jeg, at det er ret, at denne fremmede skal gå. Hans visdom gør os ikke vise. Hvis han er snild, behøver vi ikke at være snilde. Bliver det nødvendigt, går vi til ham for at hente snildhed. Vi æder kødet af hans bytte, og det smager ikke godt. Vi har gavn af hans styrke, og det er der ingen fryd ved. Vi lever ikke, når han lever for os. Vi bliver fede og kvindagtige, og vi er

bange for at arbejde, og vi glemmer at udrette noget for os selv. Lad manden gå, o Tantlatch, så at vi kan være mænd! Jeg er Kin, en mand, og jeg dræber mit eget bytte!"

Tantlatch vendte et blik, hvori evighedens tomhed syntes at ligge, imod ham. Kin ventede spændt på afgørelsen; men læberne var ubevægelige, og den gamle høvding vendte sig mod sin datter.

"Hvad der er givet, kan ikke tages tilbage," brød hun løs. "Jeg var kun et barn, dengang denne fremmede, som er min mand, kom iblandt os. Og jeg kendte ikke til mænd eller til mænds sæder, og mit hjerte var i pigebørnenes leg, dengang du, Tantlatch, du og ingen anden, kaldte mig til dig og lagde mig i den fremmede mands arme. Du og ingen anden, Tantlatch; og ligesom du gav mig til manden, sådan gav du manden til mig. Han er min mand. I mine arme har han sovet, og fra mine arme kan han ikke tages bort."

"Det ville være ret, o Tantlatch," tilføjede Kin hurtigt med et betydningsfuldt blik på Thom, "det ville være ret at huske, at hvad der er givet, kan ikke tages tilbage."

Chugungatte rettede sig. "Af din ungdom, Kin, kommer din munds ord. Men hvad os angår, o Tantlatch, så er vi gamle mænd, og vi forstår. Vi har også set ind i kvinders øjne og følt vort blod blive varmt af sælsomme lyster. Men årene har afkølet os, og vi har lært rådsforsamlingens visdom, det kølige hoveds og hånds snildhed, og vi ved, at det varme hjerte er alt for varmt og tilbøjeligt til ubesindighed. Vi ved, at Kin fandt nåde for dine øjne. Vi ved, at Thom blev lovet til ham i de gamle dage, da hun endnu var et barn. Og vi ved, at de nye dage kom og med dem

den fremmede mand, og at på grund af vor visdom og vort ønske om lykke gik Kin glip af Thom, og løftet blev brudt."

Den gamle shaman tav og så lige på den unge mand.

"Og det skal også vides, at jeg, Chugungatte, gav det råd, at bryde løftet."

"Ej heller har jeg taget nogen anden kvinde i min seng," faldt Kin ind. "Jeg har selv tændt mit bål og selv kogt min mad og skåret tænder i min ensomhed."

Chugungatte slog ud med hånden til tegn på, at han endnu ikke var færdig. "Jeg er en gammel mand, og jeg taler, fordi jeg forstår. Det er godt at være stærk og gribe efter magt. Det er bedre at slippe magten, for at godt kan komme af det. I de gamle dage sad jeg ved din skulder, Tantlatch, og min stemme hørtes over alles i rådet, og mit råd blev fulgt i vigtige sager. Og jeg var stærk og havde magt. Næst efter Tantlatch var jeg den største mand. Så kom den fremmede, og jeg så, at han var snild og vis og stor. Og fordi han var visere og større end jeg, var det klart, at der ville komme større gavn fra ham end fra mig. Og jeg havde dit øre, Tantlatch, og du lyttede til mine ord, og den fremmede mand fik magt og stilling og din datter Thom. Og stammen trivedes under de nye love i de nye dage, og sådan skal den vedblive at trives, når vi har den fremmede mand i vor midte. Vi er gamle mænd, vi to, o Tantlatch, du og jeg, og dette er en sag for hovedet og ikke for hjertet. Hør mine ord, Tantlatch! Hør mine ord! Lad manden blive!"

Der blev en lang tavshed. Den gamle høvding grublede med en guddoms massive sikkerhed, og Chugungatte syntes at indhylle sig i en stor alderdoms tåger. Kin så attrående på kvinden, men hun lagde ikke mærke dertil, men holdt sine øjne

stift fæstet på sin faders ansigt. Ulvehunden skød igen fligen til side, tog mod til sig ved stilheden og krøb fremad på bugen. Den snusede nysgerrigt til Thoms ligegyldige hånd, spidsede udfordrende øren ad Chugungatte og krøb sammen foran Tantlatch. Spyddet faldt raslende til jorden, og hunden sprang til siden med et forskrækket hyl og et snap i luften og nåede døren med et nyt spring.

Tantlatch så fra ansigt til ansigt og grublede længe og omhyggeligt over hvert. Så rejste han hovedet med ukultiveret kongeværdighed og udtalte sin dom i en kold og rolig tone: "Manden skal blive. Lad jægerne blive kaldt sammen. Send en løber til den nærmeste landsby med bud om at hente krigerne. Jeg vil ikke se den nykomne. Tal du med ham, Chugungatte. Sig ham, at han må gå straks, hvis han vil gå i fred. Men bliver der kamp, så dræb, dræb, dræb til sidste mand; men lad mit bud gå ud, at intet ondt må ramme vor mand – den mand, hvem min datter har ægtet. Det er ret."

Chugungatte rejste sig og rokkede ud; Thom fulgte ham; men da Kin bøjede sig ved indgangen, standsede Tantlatches stemme ham.

"Kin, det er ret at lytte til mit ord. Manden skal blive. Lad intet ondt ramme ham."

Som følge af Fairfax' undervisning i krigskunsten styrtede stammens folk ikke kækt og larmende frem. I stedet for var der stor tilbageholdenhed og selvbeherskelse, og de nøjedes med at rykke frem i tavshed, krybende og kravlende fra dækning til dækning. Nede ved flodbredden og til dels beskyttede af et smalt, åbent stykke lå kri-indianerne og *voyageur*'erne og krøb

sammen. Deres øjne kunne intet se, og kun uklart kunne deres øren høre, men de følte den pulseren af liv, som løb gennem skoven, de utydelige, ubestemmelige bevægelser af en fremrykkende hær.

"Gid Fanden havde dem," brummede Fairfax. "De har aldrig stået for skud, men det kneb har jeg lært dem."

Avery van Brunt lo, bankede asken ud af sin pibe og gemte den omhyggeligt tillige med tobakspungen, hvorpå han løsnede jagtkniven i dens skede ved sin hofte.

"Bi lidt," sagde han. "Vi vil bryde det første angreb og tage humøret fra dem."

"Hvis de husker, hvad jeg har lært dem, angriber de i spredt orden."

"Lad dem det. Magasingeværer kan skyde mere end én gang. Vi vil – godt! Første blod! Ekstra tobak, Lom!"

Lom, en kri-indianer, havde fået øje på en blottet skulder og med en svidende kugle belært dens ejermand om sin opdagelse.

"Kan vi bare drille dem til at storme løs," brummede Fairfax – "hvis bare vi kan drille dem til at storme løs."

Van Brunt så et hoved kigge frem bag et træ langt borte og sendte med et hurtigt skud manden til jorden, hvor han lå og vred sig i dødskampen. Michael gjorde det af med en tredje, og Fairfax og de øvrige tog også del i legen og fyrede på enhver blottelse og enhver busk, der bevægede sig. Ved at løbe over en lille lavning, hvor der ingen dækning var, blev fem af stammens mænd liggende på ansigtet, og til venstre, hvor dækningen også var sparsom, blev et dusin stykker ramt. Men de tog den ilde medfart med en tvær ro og nærmede sig forsigtigt og roligt, uden hastværk, men uden tøven.

Ti minutter efter, da de var ganske nær, standsede al bevægelse, fremrykningen hørte pludselig op, og den stilhed, der fulgte, var ildevarslende, truende. Man kunne kun se skovens og krattets grønne og gyldne farver, der gøs og skælvede i dagvindens første, svage pust. Den blege, hvide morgensol plettede jorden med lange skygger og lysstrimer. En såret mand løftede hovedet og kravlede med besvær op af lavningen, og Michael fulgte ham med sin bøsse, men lod være at skyde. En fløjten løb langs den usynlige linje fra venstre til højre, og en pilebyge krummede sig gennem luften.

"Klar," kommanderede van Brunt med en ny metalklang i sin stemme. "Nu!"

På samme tid brød de frem fra dækningen. Skoven blev pludselig levende. Et vældigt hyl lød, og bøsserne glammede i skarp trods. Stammens mænd mødte deres død midt i springet, og idet de faldt, strømmede deres brødre frem over dem i en brølende, uimodståelig bølge. I første række af stormen, med flagrende hår og svingende arme, kom Thom farende forbi træerne og springende over de væltede stammer. Fairfax sigtede på hende og havde nær trykket af, før han kendte hende.

"Kvinden! Skyd ikke!" råbte han. "Se! Hun er ubevæbnet!"

Krierne hørte det ikke, lige så lidt Michael og hans kammerat, den anden *voyageur*, ej heller van Brunt. Men Thom løb uskadt lige videre i hælene på en skindklædt jæger, som havde drejet fra siden ind foran hende. Fairfax tømte sit magasin på mændene til højre og venstre for hende og svang sin bøsse for at møde den store jæger. Men manden, der syntes at genkende ham, drejede pludselig til side og jog sit spyd i livet

på Michael. Et øjeblik efter havde Thom slået sin arm om sin husbonds hals, havde snurret sig rundt og kløvede med stemme og bevægelser de angribende krigeres mængde. En snes mænd styrtede forbi på begge sider, og Fairfax stod et kort sekund og så på hende og hendes bronze-skønhed, dirrende, jublende, bevæget til ukendte dybder, skuende sælsomme syner, drømmende udødelige drømme. Stumper og stykker af gamle filosofier og nye moralsystemer strømmede gennem hans sind, og vidunderligt, virkelighedstro og smertefuldt usammenhængende billeder – jagtscener, strækninger af skummel skov, tavse snesletter, balsale med strålende lys, store gallerier og forelæsningssale, en uklar blinken af skinnende reagensglas, lange rækker af bogfyldte hylder, maskiners pulseren og gadefærdslens larm, en stump af en glemt sang, ansigter af elskede kvinder og gamle kammerater, et ensomt vandløb blandt stejle fjelde, en knust båd på en stenet strand, stille, månebelyste marker, fede enge, duften af hø …

En jæger, ramt af en bøssekugle mellem øjnene, styrtede livløs forover og gled hen ad jorden ved vægten af sit fald. Fairfax kom til sig selv igen. Hans kammerater, de af dem, som levede endnu, var blevet drevet langt tilbage ind mellem træerne. Han kunne høre jægernes barske "Heja! Heja!" mens de gik lige på og huggede og stak med deres våben af ben og elfenben. De faldnes skrig ramte ham som slag. Han vidste, at kampen var til ende og slaget tabt, men alle hans racetraditioner og racetroskab tvang ham til at styrte sig ind i mylderet for i det mindste at kunne dø med sine brødre.

"Min mand! Min mand!" råbte Thom. "Du er i sikkerhed!"

Han forsøgte at komme videre, men hendes legemes vægt hindrede hans skridt.

"Behøves ikke! De er døde, og livet er godt!"

Hun holdt ham fast om halsen, så at han trådte fejl og snublede, vaklede stærkt for at få fodfæste igen, snublede atter og faldt bagover til jorden. Hans hoved ramte en fremspringende rod, og han blev halvt bedøvet og kunne kun stritte svagt imod. I faldet havde hun hørt suset af en fjeret pil, der fo'r forbi, og hun dækkede hans legeme med sit eget som med et skjold, idet hendes arme holdt ham fast omslynget, og hendes ansigt og læber trykkedes mod hans hals.

Da var det, at Kin rejste sig fra et filtret krat en snes fod derfra. Han så sig forsigtigt om. Kampen havde strakt sig videre, og den sidste mands skrig døde hen. Der var ingen at se. Han lagde en pil på buestrengen og skottede til manden og kvinden. Mellem hendes bryst og arm viste det hvide kød af mandens side sig. Kin spændte buen og trak pilen helt tilbage til spidsen. To gange gjorde han det, roligt og for at være sikker på sit skud, og lod så våbnet med sin benspids flyve lige ind i det hvide kød, der skinnede endnu hvidere i den mørkarmede, mørkbrystede omfavnelse.

Livets lov

Gamle Koskush lyttede begærligt. Skønt hans syn for længst havde svigtet, var hans hørelse endnu skarp, og den svageste lyd trængte ind til den flimrende intelligens, som endnu dvælede bag den rynkede pande, men ikke længere stirrede ud på denne verdens ting. Aha! Det var Sit-cum-to-ha, som med skingrende stemme bandede hundene, mens hun puffede og pryglede dem til at lade sig spænde for. Sit-cum-to-ha var hans datters datter, men hun havde for travlt til at spilde en tanke på sin nedbrudte bedstefader, som sad alene der i sneen, ensom og hjælpeløs. Lejren måtte flyttes. Den lange vej ventede, og den korte dag tøvede ikke. Livet kaldte hende og livets pligter, ikke døden. Og han var døden meget nær nu.

Tanken gjorde et øjeblik den gamle mand rædselsslagen, og han udstrakte en værkbruden hånd, som flakkede skælvende hen over den lille bunke tørt brænde ved siden af ham. Forvisset om, at den virkelig var der, vendte hans hånd tilbage til hans skabede pelsværks ly, og han gav sig igen til at lytte. Den tvære knagen af halvfrosne skind sagde ham, at høvdingens elsdyrskinds telt var blevet taget ned og nu blev puffet og klemt sammen i transportabel skikkelse. Høvdingen var hans søn, kæk og stærk, ypperste mand i stammen og en mægtig jæger. Mens kvinderne sled i det med lejrbagagen, lød hans stemme, skændende på dem for deres langsomhed. Gamle Koskush spidsede øren. Det var sidste gang, han ville få den stemme at høre. Der faldt Kihows telt! Og Tuskens! Syv, otte, ni; nu kunne kun shamanens stå endnu. Så! Nu var de ved at arbejde på det.

Han kunne høre shamanen brumme, mens han stablede det op på slæden. Et barn klynkede, og en kvinde beroligede det med blide, nynnende strubelyde. Lille Kuti, tænkte den gamle mand, et uroligt barn og ikke synderlig stærkt. Det ville måske dø snart, og så ville de brænde et hul i den frosne tundra og stable sten ovenpå for at holde jærvene borte. Nå, hvad gjorde så det til sagen? Nogle få år i bedste fald, og ligeså tit en tom mave som en fuld. Og til sidst ventede døden, den altid sultne og den sultneste af alle.

Hvad var det? Å, det var mændene, der surrede slæderne og strammede remmene. Han lyttede, han, der aldrig skulle lytte mere. Piskesnerterne snerrede og bed iblandt hundene. Hør, hvor de peb! Hvor de hadede arbejdet og rejsen. Nu drog de af sted! Slæde efter slæde masede langsomt af sted ud i tavsheden. Borte var de. De var gledet ud af hans liv, og han sad alene over for den sidste, bitre time. Nej. Sneen knirkede under en mokkasin; en mand stod ved hans side; en hånd lagde sig blidt på hans hoved. Hans søn var god, at han gjorde dette. Han mindedes andre gamle mænd, hvis sønner ikke havde ventet, efter at stammen var draget bort. Men hans søn havde. Han fortabte sig i fortiden, indtil den unge mands stemme kaldte ham tilbage.

"Står det godt til med dig?" spurgte han.

Og den gamle mand svarede: "Det står godt til."

"Der er brænde ved siden af dig," vedblev den yngre mand, "og bålet brænder klart. Morgenen er klar, og frosten er slået om. Det bliver snart snevejr. Det sner allerede."

"Ja, det sner allerede."

"Stammens folk har travlt. Deres byrder er tunge, og deres maver flade af mangel på mad. Vejen er lang, og de rejser hurtigt. Jeg går nu. Er det godt?"

"Det er godt. Jeg er som et blad fra forrige sommer, der klynger sig svagt til stilken. Det første vindpust får mig til at falde. Min stemme er blevet som en gammel kvindes. Mine øjne viser mig ikke længere vejen for mine fødder, og mine fødder er tunge, og jeg er mødig. Det er godt."

Han bøjede tålmodigt hovedet, indtil den sidste lyd af den knirkende sne var døet hen, og han vidste, at hans søn ikke kunne kaldes tilbage. Så krøb hans hånd hurtigt hen til brændet. Det var det eneste, som stod mellem ham og den evighed, som gabede efter ham. Til sidst kunne hans liv udmåles med en håndfuld risbrænde. En for en ville disse grene gå med til at nære bålet, og netop på samme måde, skridt for skridt, ville døden liste sig over ham. Når den sidste pind havde afgivet sit forråd af varme, ville kulden begynde at samle kræfter; først ville hans fødder bukke under, derpå hans hænder; og stivheden ville langsomt vokse fra lemmerne ind på kroppen. Hans hoved ville falde forover på hans knæ, og han ville få hvile. Det var nemt nok. Alle mennesker måtte dø.

Han beklagede sig ikke. Det var livets lov, og den var retfærdig. Han var født tæt ved jorden, tæt ved jorden havde han levet, og dens lov var ingen nyhed for ham. Det var alt køds lov. Naturen var ikke venlig mod kødet. Det bekymrede sig ikke om den konkrete ting, der kaldtes individet, den interesserede sig kun for arten, for racen. Dette var den dybeste abstraktion, som gamle Koskushes barbariske tankegang var i stand til, men den havde han også fast greb på. Han så eksempler på den i alt

liv. Saftens stigning, pileknoppens bristende grønne, det gule løvs fald – allerede i dette fortaltes hele historien. Men en opgave stillede naturen individet. Løste han den ikke, døde han. Løste han den, var det det samme, han døde alligevel. Det brød naturen sig ikke om; der var individer nok, som var lydige, og det var kun lydigheden i denne sag, ikke den lydige, som levede og levede for bestandigt. Koskushes stamme var meget gammel. De gamle mænd, han havde kendt som dreng, havde kendt gamle mænd før deres tid. Derfor var det sandt, at stammen levede, at den repræsenterede alle sine medlemmers lydighed, helt tilbage til den forglemte fortid, hvis hvilesteder ikke en gang huskedes. De regnedes ikke med; de var episoder. De var forsvundet som skyer fra en sommerhimmel. Han var også en episode og ville forsvinde. Det brød naturen sig ikke om. Den stillede livet én opgave, skrev det én lov. At fortsætte sig var livets opgave, dets lov var døden. En mø var skøn at se på, fuldbarmet og stærk, med spændstighed i sin gang og lys i sine øjne. Men hendes opgave lå endnu for hende. Lyset i hendes øjne blev klarere, hendes skridt hurtigere, hun var snart kæk overfor de unge mænd og snart frygtsom, og hun skænkede dem af sin egen uro. Og hun blev stedse skønnere og skønnere at se på, indtil en eller anden jæger, der ikke længere kunne bare sig, tog hende til sit telt for at lave mad og arbejde for ham og blive moder til hans børn. Og når hendes afkom kom, forlod hendes gode udseende hende. Hendes lemmer blev langsomme og lade, hendes øjne sløve og uklare, og kun de små børn fandt glæde i den gamle squaws runkne kind ved bålet. Hendes opgave var løst. Men om en kort stund, ved den første hungersnød eller den første lange march, ville hun blive ladt

tilbage, som han nu var blevet, ved en lille bunke brænde i sneen. Det var loven.

Han lagde varsomt en pind på bålet og genoptog sine betragtninger. Det var det samme alle vegne og med alle væsener. Moskitoerne forsvandt med den første frost. Det lille træegern krøb bort for at dø. Når kaninen blev gammel, blev den langsom og tung og kunne ikke længere løbe fra sine fjender. Selv den store kronhjort blev klodset og blind og trættekær og kunne til sidst fældes af en håndfuld bjæffende hvalpe. Han mindedes, hvordan han havde forladt sin egen fader på en af Klondikes øvre strækninger en vinter, vinteren førend missionæren kom med sine bøger fulde af snak og sin kasse fuld af medicin. Mangen en gang havde Koskush smækket med læberne ved erindringen om den kasse, men nu ville hans tænder ikke mere løbe i vand. "Smertestilleren" havde været særlig god. Men missionæren var alligevel til plage, for han bragte intet kød til lejren, men åd som en tærsker, og jægerne knurrede. Men han fik en lungeforkølelse på vandskellet ved Mayo, og hundene puffede bagefter stenene bort og sloges om hans knokler.

Koskush lagde nok en gren på bålet og tænkte længere tilbage i fortiden. Der var den store hungersnøds dage, da de gamle mænd krøb med tomme maver sammen om bålet og fortalte uklare sagn om de gamle tider, da Yukon strømmede bred og åben i tre vintre, men så til gengæld lå tillagt i tre somre. Han havde mistet sin moder i den hungersnød. Om sommeren var laksenes legetid slået fejl, og stammen havde derfor set hen til vinteren og rensdyrenes komme. Og så kom vinteren, men den førte ingen rensdyr med sig. Aldrig havde sligt været kendt,

ikke engang i de gamle mænds liv. Og rensdyrene kom ikke, og det var det syvende år, og kaninerne var ikke taget til i tal, og hundene var ikke andet end skind og ben. Og i den lange mørketid græd og døde børnene og kvinderne og de gamle mænd; og ikke en af ti i stammen levede for at modtage solen, da den kom igen om foråret. Det var en hungersnød!

Men han havde også oplevet rigelige tider, når kødet lå og rådnede for dem, og hundene var fede og uduelige af overmættelse – tider, da de lod vildtet gå uden at fælde det, og kvinderne var frugtbare og teltene overfyldte af kravlende drenge- og pigebørn. Da var det, at mændene blev overmodige og genopfriskede gamle stridigheder og gik over vandskellene mod syd for at dræbe pellyerne og mod vest for at sidde ved tananaernes udbrændte bål. Han mindedes, at han som dreng i en rigelig tid havde set et elsdyr blive fældet af ulve. Zing-ha lå sammen med ham i sneen og så til – Zing-ha, som senere blev den snedigste af jægere, og som endte med at falde gennem en våge på Yukon. De fandt ham en måned efter, netop som han var kravlet halvvejs op og var frosset stiv til isen.

Men det var elsdyret. Zing-ha og han var gået ud den dag for at lege, at de var jægere ligesom deres fædre. På ålejet havde de fundet friske spor af et elsdyr og sammen med det en mængde ulvespor. "En gammel én," sagde Zing-ha, som var kvikkere til at læse tegnene – "en gammel én, som ikke kan følge med flokken. Ulvene har skilt den fra dens brødre, og nu slipper de den aldrig." Og sådan forholdt det sig. Det var nu deres måde. Ved dag og ved nat, aldrig i hvile, snerrende ad dens hæle, snappende ad dens snude, ville de forfølge den lige til enden.

Hvor Zing-ha og han følte blodslysten ildnes i sig! Enden ville være værd at se!

På ivrig fod forfulgte de sporet, og selv han, Koskush, der ikke havde noget skarpt syn og var en uøvet sporer, ville have kunnet følge det i blinde, så bredt var det. Lige i hælene på byttet var de og kunne læse den triste, nys skrevne tragedie for hvert skridt. Nu kom de til et sted, hvor elsdyret havde gjort holdt. I tre gange længden af en voksen mands legeme i alle retninger var sneen blevet stampet og sparket i vejret. I midten var de dybe indtryk af vildtets brede hove, og alle vegne rundt om var ulvenes lettere fodspor. Nogle havde lagt sig ved siden og hvilet, mens deres brødre tirrede byttet. Indtrykket i sneen af deres udstrakte legemer var lige så fuldstændigt, som om det var blevet til for et øjeblik siden. En ulv var blevet fanget i et vildt fremstød af det rasende offer og trampet til døde. Nogle få renpillede knokler vidnede om det.

Igen holdt de op at løfte deres snesko ved et andet holdt. Her havde det store dyr kæmpet en fortvivlet kamp. To gange var den blevet revet til jorden, som sneen viste, og to gange havde den rystet sine angribere af sig og var igen kommet på benene. Sin opgave havde den løst for længe siden, men alligevel var livet den kært. Zing-ha sagde, at det var en sjælden ting, at et elsdyr, som først var fældet, slap fri igen; men det var unægteligt sket her. Shamanen ville se tegn og undere i dette, når de fortalte ham det.

Og derefter kom de til et sted, hvor elsdyret havde søgt at stige op på åbredden og nå skoven. Men dets fjender havde angrebet det bagfra, så det var stejlet og faldet baglæns på dem og havde maset to dybt ned i sneen. Det var klart, at enden var

nær, for deres brødre havde ikke rørt dem. De skyndte sig forbi to standsningssteder til, der lå ganske tæt sammen, og hvor dyrene kun havde tøvet kort tid. Nu var sporet rødt, og det store dyrs lange skridt var blevet korte og vaklende. Og så hørte de de første lyde af kampen – ikke jagtens fulde kor, men den korte, snerrende bjæffen, der fortalte om nærkamp og tænder i kød. Kravlende op imod vinden, mavede Zing-ha sig frem gennem sneen, og sammen med ham krøb han selv, Koskush, der i kommende år skulle blive stammens høvding. Tilsammen skubbede de sig ind under en ung grans grene og kiggede frem. Det var enden på det hele, som de fik at se.

Dette billede, som alle ungdomsindtryk, stod endnu klart for ham, og hans sløve øjne så enden udspilles lige så levende som i hin fjerne tid. Koskush undredes over det, for i de dage, som fulgte efter, da han var fører for mænd og høvding for rådgivere, havde han udført store bedrifter og gjort sit navn forbandet i pellyernes mund, for ikke at tale om den fremmede, hvide mand, som han havde dræbt, kniv mod kniv, i åben kamp.

I lang tid grublede han over sin ungdoms dage, indtil bålet sank sammen, og frosten bed dybere. Han lagde to pinde på denne gang og udmålte sit greb på livet ved, hvad der var tilovers. Hvis Sit-cum-to-ha havde husket sin bedstefader og samlet en større armfuld, ville hans timer være blevet længere. Det ville ikke have været besværligt. Men hun havde altid været et ligegyldigt barn og havde ikke haft tanke for de gamle fra den stund af, da Bæveren, Zing-has søns søn, havde kastet sine øjne på hende. Nå, hvad gjorde så det? Havde han ikke handlet ligervis i sin egen ubetænksomme ungdom? En tid lang lyttede han til tavsheden. Måske hans søns hjerte ville blødgøres, så

han ville komme tilbage med hundene for at føre sin gamle fader videre med stammen til et sted, hvor renerne var talrige og fedtet hang tungt på deres sider.

Han anstrengte sine øren, hans hvileløse hjerne standsede et øjeblik. Intet rørte sig, intet. Han selv alene åndede midt i den store stilhed. Det var meget ensomt. Hør! Hvad var det? En kold gysen gled over hans legeme. Det velkendte, langtrukne hyl afbrød tavsheden, og det var tæt ved. Og så så hans formørkede øjne billedet af elsdyret – den gamle elsdyrhan – de forrevne flanker og blodige sider, den pjuskede manke og de store, grenede takker, helt nede på jorden og kæmpende til det sidste. Han så de lynsnare, grå skikkelser, de skinnende øjne, de udhængende tunger, de dryppende hugtænder. Og han så den ubønhørlige kreds slutte sig sammen, indtil den blev et mørkt punkt midt i den optrampede sne.

En kold snude stødte mod hans kind, og ved denne berøring fo'r hans sjæl tilbage til nutiden. Hans hånd fo'r ind i bålet og trak en brændende gren ud. Overvældet for øjeblikket af sin nedarvede frygt for mennesket, trak dyret sig tilbage og opsendte et langtrukket råb på sine brødre; og de svarede grådigt, indtil en kreds af sammenkrøbne, savlende, grå dyr strakte sig rundt om. Den gamle mand lyttede til, at denne kreds blev snævrere. Han svang sin brand vildt, og snøftene blev til snerren; men de stønnende dyr ville ikke sprede sig. Nu snoede en sig fremad og trak bagkroppen efter sig, nu en anden, nu en tredje; men ikke en eneste trak sig tilbage. Hvorfor skulle han klynge sig til livet? spurgte han og lod den flammende gren falde ned i sneen. Den spruttede og gik ud. Kredsen knurrede uroligt, men blev liggende. Igen så han den

gamle elsdyrhans sidste kamp, og Koskush lod træt hovedet synke ned på knæene. Hvad gjorde det til sagen, når alt kom til alt? Var det ikke Livets Lov?

Løgnhalsen Nam-Bok

"En bidarka, ikke sandt? Se! En bidarka, og en mand, som ror den ubehændigt med én åre!"

Gamle Bask-Wah-Wan rejste sig op på knæene, dirrende af kraftesløshed og ivrighed og stirrede ud over søen.

"Nam-Bok var altid ubehændig med åren," mumlede hun erindrende, skyggede over øjnene mod solen og spejdede ud over det sølvfunklende vand. "Nam-Bok var altid ubehændig. Jeg kan huske ..."

Men kvinderne og børnene lo højt, og der var en blid spot i deres latter, og hendes stemme døde hen, indtil hendes læber bevægede sig uden lyd.

Kugah løftede sit gråsprængte hoved fra sin benudskæring og fulgte hendes bliks retning. En bidarka nærmede sig stranden, når ikke svære giringer drev den ud af kursen. Dens indehaver roede med større styrke end behændighed og nærmede sig ad den besværligste zigzaglinje. Kugahs hoved sank igen ned over hans arbejde, og på elfenbenshugtanden mellem sine knæ kradsede han rygfinnen af en fisk, hvis lige aldrig havde svømmet i søen.

"Det er uden tvivl manden fra nabolandsbyen," sagde han afgørende, "der kommer for at rådspørge mig om, hvordan man afbilder ting på ben. Og den mand er en klodset fyr. Han lærer det aldrig."

"Det er Nam-Bok," gentog gamle Bask-Wah-Wan. "Skulle jeg ikke kende min egen søn?" spurgte hun skingrende. "Jeg siger, og jeg siger det igen, det er Nam-Bok."

"Og det har du sagt i mange somre," spottede en af kvinderne blidt. "Altid, når isen på søen tøede, har du siddet og holdt vagt den hele lange dag, og for hver tilfældig kano har du sagt: "Det er Nam-Bok". Nam-Bok er død, o Bask-Wah-Wan, og de døde kommer ikke tilbage. Det er umuligt, at de døde kan komme tilbage."

"Nam-Bok!" råbte den gamle kvinde, så højt og tydeligt, at hele landsbyen blev forbløffet og så på hende.

Hun kom på benene og rokkede ned over sandet. Hun snublede over et barn, der lå i solen, og moderen tyssede på dets gråd og slyngede hårde ord efter den gamle kvinde, som ikke brød sig om det. Børnene løb ned på stranden foran hende, og mens manden i bidarkaen kom nærmere og nær havde kæntret den med et af sine kejtede åretag, fulgte kvinderne efter. Kugah slap sin hvalrostand og gik med, tungt støttet på sin stav, og efter ham kom mændene slentrende, to og tre ad gangen.

Bidarkaen vendte bredsiden til, og bølgegangen var lige ved at fylde den, men en nøgen dreng løb ud i vandet og trak forstavnen højt op på sandet. Manden rejste sig og sendte et spørgende blik hen over rækken af fiskerlejets beboere. En broget uldtrøje, snavset og slidt, hang løst på hans brede skuldre, og et rødt bomuldstørklæde var bundet om hans hals på matrosmaner. En fiskerhue på hans tætklippede hoved og kalikos bukser og svære sko fuldstændiggjorde hans dragt.

Men han var ikke desto mindre en mærkelig personlighed for disse jævne fiskerfolk i det store Yukon-delta, som i hele deres liv havde stirret ud over Beringshavet og i al den tid kun set to hvide mænd – mandtalslisteføreren og en jesuitpræst, som

havde forvildet sig. De var et fattigt folk, deres jordbund gav ikke guld og deres jagt ikke værdifuldt pelsværk, så de hvide havde passeret dem i lang afstand. Yukon havde også i de tusinder af år gjort den nærliggende del af havet lavt med gruset fra Alaska, så at skibe løb på grund, førend de fik landet i sigte. Derfor blev den våde kyst med sine lange laguner og store ansamlinger af dyndede øer skyet af hvide mænds skibe, og fiskerne vidste ikke engang, at sådanne ting eksisterede.

Kugah, benskæreren, trak sig tilbage i pludseligt hastværk, snublede over sin stav og faldt til jorden. "Nam-Bok!" råbte han, mens han forfærdet søgte at komme på benene igen. "Nam-Bok, som blev blæst ud til havs, er kommet tilbage!"

Mænd og kvinder gøs tilbage, og børnene pilede af mellem benene på dem. Kun Opi-Kwan var kæk, som det sømmede sig landsbyens høvding. Han trådte frem og stirrede længe og alvorligt på den nykomne.

"Det *er* Nam-Bok," sagde han til sidst, og ved den overbeviste klang i hans stemme hylede kvinderne frygtsomt og trak sig længere tilbage.

Den fremmedes læber bevægede sig ubestemt, og hans brune hals vred sig og kæmpede med uudtalte ord.

"La, la, det er Nam-Bok," sang Bask-Wah-Wan, mens hun kiggede op i hans ansigt. "Jeg har altid sagt, at Nam-Bok ville komme tilbage."

"Ja, det er Nam-Bok, som er kommet tilbage." Denne gang var det Nam-Bok selv, der talte, idet han stak et ben ud over bidarkaens side og blev stående med den ene fod i båden og den anden på land. Igen vred og kæmpede det i hans hals, mens han ledte efter forglemte ord. Og da ordene kom, var de sælsomme i

klangen, og strubelydene ledsagedes af en sprutten af læberne. "Vær hilsede, o mine brødre," sagde han, "brødre fra gammel tid, førend fralandsvinden førte mig bort."

Han trådte ud på sandet med begge fødder, og Opi-Kwan vinkede ham tilbage.

"Du er død, Nam-Bok," sagde han.

Nam-Bok lo. "Jeg er fed."

"Døde mænd er ikke fede," indrømmede Opi-Kwan. "Du har haft det godt, men det er sælsomt. Ingen kan sejle af sted med fralandsvinden og komme tilbage, når år er gået."

"Jeg er kommet tilbage," svarede Nam-Bok jævnt hen.

"Måske du da er en skygge, en forbigående skygge af den Nam-Bok, der levede. Skygger kan komme tilbage."

"Jeg er sulten. Skygger spiser ikke."

Men Opi-Kwan var tvivlrådig og strøg hånden over sin pande i sørgelig forvirring. Nam-Bok var ligeledes forvirret, og mens han så op og ned ad rækken, fandt han ingen velkomst i fiskerfolkenes øjne. Mændene og kvinderne hviskede sammen. Børnene listede sig frygtsomt tilbage blandt de ældre, og hundene rejste børster, krøb hen til ham og snuste mistænksomt.

"Jeg fødte dig, Nam-Bok, og jeg gav dig die, da du var lille," klynkede Bask-Wah-Wan og kom nærmere; "og hvad enten du er skygge eller ej, vil jeg nu give dig at spise."

Nam-Bok gjorde en bevægelse som for at gå hen til hende, men en frygtsom og truende brummen holdt ham tilbage. Han sagde noget i et fremmed tungemål, der lød som "Satans også," og tilføjede: "Jeg er ingen skygge, men et menneske."

"Hvem kan forstå sig på slige hemmelighedsfulde ting?" spurgte Opi-Kwan, halvt henvendt til sig selv og halvt til sin stamme. "Vi er, og et åndepust efter er vi ikke. Hvis et menneske kan blive en skygge, kan så en skygge ikke blive et menneske? Nam-Bok var, men er ikke. Dette ved vi, men vi ved ikke, om denne er Nam-Bok eller Nam-Boks skygge."

Nam-Bok rømmede sig og svarede: "I gamle dage, for længe siden, drog din faders fader, Opi-Kwan, bort og kom først tilbage efter åringers forløb. Og der blev ikke nægtet ham plads ved bålet. Det siges ..." Han gjorde en betydningsfuld pause, og tilhørerne lyttede. "Det siges," gentog han og lagde med overlæg vægt på sin pointe, "at Sipsip, hans *kluch*, fødte ham to sønner efter hans hjemkomst."

"Men han havde ikke noget at gøre med fralandsvinden," svarede Opi-Kwan. "Han drog bort ind i hjertet af landet, og det ligger i tingenes natur, at et menneske kan gå videre og videre ind i landet."

"Og i lige måde på havet. Men det kommer ikke sagen ved. Det siges ... at din faders fader fortalte sælsomme historier om, hvad han havde set."

"Ja, sælsomme historier fortalte han."

"Jeg har også sælsomme historier at fortælle," erklærede Nam-Bok indsmigrende. Og da de vaklede, tilføjede han: "og ligeledes gaver."

Op fra bidarkaen tog han et sjal, vidunderligt af stof og farve, og kastede det over sin moders skuldre. Kvinderne stønnede i kor af beundring, og gamle Bask-Wah-Wan trillede det brogede tøj mellem fingrene og klappede det og nynnede af barnagtig glæde.

"Han har historier at fortælle," mumlede Kugah. "Og gaver," tilføjede en kvinde.

Og Opi-Kwan vidste, at hans folk var ivrige, og fremdeles følte han selv en kriblende nysgerrighed efter disse endnu ikke fortalte historier. "Fiskeriet har været godt," sagde han med skønsom mine, "og vi har fuldt op af tran. Altså kom, Nam-Bok, lad os holde gilde."

To af mændene løftede bidarkaen op på deres skuldre og bar den op til bålet. Nam-Bok gik ved Opi-Kwans side, og fiskerlejets beboere fulgte efter, når undtages nogle af kvinderne, som tøvede et øjeblik for at føle på sjalet med kærtegnende fingre.

Der taltes ikke meget under gildet, skønt mange og nysgerrige var de blikke, der tilkastedes Bask-Wah-Wans søn. Dette generede ham – dog ikke, fordi han var beskeden af natur, men fordi sæltrannens stank havde taget appetitten fra ham, og han oprigtigt ønskede at skjule sine følelser i så henseende.

"Spis. Du er sulten," bød Opi-Kwan, og Nam-Bok lukkede begge øjnene og stak næven ned i den store gryde med rådden fisk.

"La, la, gener dig ikke. Der var mange sæler i år, og stærke mænd er altid sultne." og Bask-Wah-Wan rørte en særlig modbydelig bid laks rundt i trannen og rakte kærligt den dryppende mundfuld til sin søn.

Da advarende symptomer lod ham vide, at hans mave ikke var så modstandsdygtig som i gamle dage, stoppede han fortvivlet sin pibe og gav sig til at dampe. Folket åd støjende videre og så til. Få af dem kunne prale af fortroligt bekendtskab

med den kostelige urt, tobakken, skønt nu og da fik de små kvantiteter af afskyelige kvaliteter til købs fra eskimoerne mod nord. Kugah, der sad ved siden af ham, lod forstå, at han ikke havde noget imod et drag, og mellem to mundfulde, med læberne tykt tilsmurte med tran, sugede han løs på ravspidsen. Hvorpå Nam-Bok holdt sig med rystende hånd på maven og afslog at tage piben tilbage, da den blev budt ham. Kugah måtte gerne beholde den, sagde han, for det havde lige fra begyndelsen af været hans mening at beære ham dermed. Og folket slikkede deres fingre og glædede sig over hans gavmildhed.

Opi-Kwan rejste sig op. "Og nu, o Nam-Bok, er gildet til ende, og vi vil høre dine historier om de sælsomme ting, du har set."

Fiskerfolkene klappede bifald, samlede deres arbejde omkring sig og gjorde sig rede til at lytte. Mændene havde travlt med at skæfte spyd og skære i elfenben, mens kvinderne skrabede spækket af sælskind og gjorde dem myge eller syede kamikker med senetråd. Nam-Boks øjne gled hen over scenen, men der var ikke den tryllekraft ved den, som hans hukommelse havde fået ham til at vente. I hans omflakkens år havde han set fremad netop til denne scene, og nu da den var kommet, var han skuffet. Det var et nøgent og magert liv, syntes han, og ikke til at ligne med det, som han var blevet vant til. Alligevel ville han åbne deres øjne en smule, og hans egne øjne funklede ved tanken.

"Brødre," begyndte han med den hyggelige selvtilfredshed hos en mand, der står i begreb med at fortælle sine egne store bedrifter. "Sidste sommer var det allerede mange somre siden, at jeg drog bort, netop i sådan et vejr, som dette tegner til at

skulle blive. I husker alle den dag, da mågerne fløj lavt, og vinden blæste stærkt fra land, og jeg kunne ikke holde min bidarka op imod den. Jeg bandt bidarkaens overtræk tæt sammen om mig, så at intet vand kunne trænge ned i den, og hele natten kæmpede jeg med stormen. Og næste morgen var der intet land at se – kun havet – og fralandsvinden holdt mig tæt i sine arme og bar mig af sted. Efter tre sådanne nætter hvidnede daggryet og viste mig intet land, og fralandsblæsten ville ikke slippe mig."

"Og da den fjerde dag kom, var jeg som en gal mand. Jeg kunne ikke stikke åren i vandet af mangel på føde; og mit hoved løb rundt og rundt på grund af den tørst, der var over mig. Men søen var ikke længere vred, og den milde søndenvind blæste, og da jeg så mig om, fik jeg øje på et syn, der fik mig til at tro, at jeg virkelig var gået fra forstanden."

Nam-Bok tav for at pille en trævl laks væk, der havde sat sig fast mellem hans tænder, og mændene og kvinderne ventede med ledige hænder og fremstrakte hoveder.

"Det var en kano, en stor kano. Hvis alle de kanoer, jeg nogensinde har set, blev forenede til én kano, ville den ikke være så stor."

Der lød udbrud af tvivl, og Kugah, hvis år var mange, rystede på sit hoved.

"Hvis hver bidarka var som et sandkorn," vedblev Nam-Bok trodsigt, "og hvis der var lige så mange bidarkaer, som der er sandskorn her på stranden, ville de alligevel ikke udgøre så stor en kano som den, jeg så den fjerde dags morgen. Det var en såre stor kano, og den kaldtes en *skonnert*. Jeg så denne

vidunderlige tingest, denne store skonnert komme efter mig, og om bord på den så jeg mænd –"

"Stop, o Nam-Bok!" afbrød Opi-Kwan. "Hvad for en slags mænd var de? – store mænd?"

"Nej, almindelige mænd ligesom du og jeg."

"Kom den store kano hurtigt?"

"Ja."

"Dens sider var høje og mændene små." Opi-Kwan fastslog disse forudsætninger i en overbevist tone. "Og roede disse mænd med lange årer?"

Nam-Bok grinede. "Der var slet ingen årer," sagde han.

Munde blev stående åbne, og en lang stilhed indfandt sig. Opi-Kwan lånte Kugahs pibe for et par betænksomme sug. En af de yngre kvinder fnisede nervøst og pådrog sig vrede blikke.

"Der var ingen årer?" spurgte Opi-Kwan blidt, idet han leverede piben tilbage.

"De havde søndenvinden i ryggen," forklarede Nam-Bok.

"Men en kano driver langsomt for vinden."

"Skonnerten havde vinger – således." Han udkastede en skitse af master og sejl i sandet, og mændene flokkedes om den og studerede den. Vinden blæste friskt, og til tydeligere oplysning greb han hjørnerne af sin moders sjal og holdt dem ud, til det svulmede som et sejl. Bask-Wah-Wan kæmpede og stred imod, men blev blæst en halv snes alen hen ad stranden og landede hjælpeløs i en bunke drivtømmer. Mændene udstødte kloge, forstående brum, men Kugah kastede pludselig sit hårrige hoved bagover.

"Ho! Ho!" lo han. "En tåbelig tingest, denne store kano! En såre tåbelig tingest! Et legetøj for vinden! Hvorhen vinden går,

går den også. Ingen mand, som rejser med den, kan forud nævne den strand, hvor han vil lande, for han går altid med vinden, og vinden går alligevel hen, men ingen ved hvorhen."

"Det er sandt," tilføjede Opi-Kwan alvorligt. "At gå med vinden er nemt nok, men imod vinden må man kæmpe hårdt; og disse mænd på den store kano kæmpede slet ikke, da de ingen årer havde."

"De behøvede ikke at kæmpe," råbte Nam-Bok vredt. "Skonnerten gik også imod vinden."

"Og hvad sagde du, fik sk-sk-skonnerten til at gå?" spurgte Kugah og trippede forsigtigt hen over det fremmede ord.

"Vinden," var det utålmodige svar.

"Vinden fik altså sk-sk-skonnerten til at gå imod vinden?" Gamle Kugah grinede åbenlyst til Opi-Kwan og vedblev, mens latteren voksede omkring ham: "Vinden blæser både den ene og den anden vej på samme tid. Det er ganske klart. Det forstår vi, Nam-Bok. Det forstår vi tydeligt."

"Du er et fæ!"

"Sandhed falder fra dine læber," svarede Kugah ydmygt. "Jeg var for langsom til at forstå det, og sagen var jo klar nok."

Men Nam-Boks ansigt var mørkt, og han sagde nogle hurtige ord, som de aldrig før havde hørt. Benskæring og skindskrabning begyndte igen, men han lukkede sine læber tæt over den tunge, som ikke kunne troes.

"Denne sk-sk-skonnert," spurgte Kugah uforstyrreligt. "Den var vel gjort af et stort træ?"

"Den var gjort af mange træer," snerrede Nam-Bok kort. "Den var såre stor."

Han sank igen hen i en tvær tavshed, og Opi-Kwan puffede til Kugah, som rystede på hovedet med sløv forbavselse og mumlede: "Det er såre sælsomt."

Nam-Bok gik på krogen. "Det er intet," sagde han overlegent. "Så skulle du se *damperen*. Som sandskornet er mod bidarkaen, som bidarkaen er mod skonnerten, sådan er skonnerten mod damperen. Endvidere er damperen lavet af jern. Den er helt og holdent af jern."

"Nej, nej, Nam-Bok," udbrød høvdingen. "Hvordan kan det være tilfældet? Jern går altid til bunds. Jeg havde for eksempel tilhandlet mig en jernkniv fra høvdingen i nærmeste landsby, og i går gled jern-kniven ud af min hånd og ned, ned i søen. Der er en lov for alting. Aldrig sker der noget udenfor loven. Dette ved vi. Og desuden ved vi, at ting af samme slags har den samme lov, og at alt jern har denne lov. Tag derfor dine ord tilbage, Nam-Bok, for at vi stadig kan ære dig."

"Det forholder sig sådan," hævdede Nam-Bok. "Damperen er helt og holdent af jern og synker dog ikke."

"Nej, nej; det kan ikke være muligt."

"Jeg har set det med egne øjne."

"Det er ikke i tingenes natur."

"Men sig mig, Nam-Bok," afbrød Kugah af frygt for, at der ikke ville komme flere historier, "sig mig, hvorledes disse mænd finder vej over havet, når der ingen kyst er at styre efter."

"Solen viser dem vejen."

"Men hvordan?"

"Ved middagstid tager skonnertens høvding en tingest, gennem hvilken hans øje ser på solen, og så får han solen til at stige fra himlen ned til jordens rand."

"Men dette er en ond trolddom!" råbte Opi-Kwan, forfærdet over denne helligbrøde. Mændene løftede hænderne rædselsslagne, og kvinderne stønnede. "Dette er en ond trolddom. Det er ikke ret at lede den store sol på gal vej, solen, som jager natten bort og skænker os sæler, laks og varmt vejr."

"Og sæt nu, at det er en ond trolddom?" spurgte Nam-Bok barskt. "Jeg har selv set gennem tingesten på solen og fået solen til at stige ned fra himlen."

De nærmeststående trak sig skyndsomt tilbage fra ham, og en kvinde skjulte sit pattebarns ansigt, for at hans øje ikke skulle falde på det.

"Men den fjerde dags morgen, o Nam-Bok," bemærkede Kugah. "Den fjerde dags morgen, da sk-sk-skonnerten kom efter dig?"

"Jeg havde kun liden styrke tilbage og kunne ikke flygte. Altså blev jeg taget om bord, og vand blev hældt i min mund og god mad givet mig. To gange, mine brødre, har I set en hvid mand. Disse mænd var alle hvide, og der var lige så mange, som jeg har fingre og tæer. Og da jeg så, at de var fulde af venlighed, tog jeg mod til mig og besluttede at lægge mærke til alt, hvad jeg så. Og de lærte mig det arbejde, de selv gjorde, og gav mig god mad og et sted, hvor jeg kunne sove."

"Og dag efter dag drog vi hen over havet, og hver dag trak høvdingen solen ned fra himlen og fik den til at fortælle, hvor vi var. Og når bølgerne var blide, jagede vi øresæler, og jeg undrede mig såre, for de smed altid kødet og spækket væk og beholdt kun skindet."

Opi-Kwans mund dirrede voldsomt, og han ville til at udtale sig mod en sådan ødselhed, da Kugah sparkede til ham, at han

skulle tie stille.

"Efter lang tids forløb, da solen var borte, og frostens bid kommet i luften, vendte høvdingen skonnertens næse mod syd. Mod syd og mod øst rejste vi dag efter dag og havde aldrig land i sigte, indtil vi kom i nærheden af den landsby, fra hvilken mændene var –"

"Hvor kunne de vide, at de var i nærheden?" spurgte Opi-Kwan, der ikke kunne dy sig længere. "Der var jo intet land i sigte."

Nam-Bok gloede arrigt på ham. "Sagde jeg ikke, at høvdingen hentede solen ned fra himlen?"

Kugah lagde sig imellem, og Nam-Bok vedblev:

"Som sagt, da vi var i nærheden af den landsby, kom der en stærk storm, og om natten var vi hjælpeløse og vidste ikke, hvor vi var –"

"Du sagde jo lige, at høvdingen vidste –"

"Å, ti stille, Opi-Kwan! Du er et fæ og kan ikke forstå. Som sagt, vi var hjælpeløse om natten, da jeg over stormens brølen hørte lyden af brændingen på stranden. Og straks efter stødte vi med et mægtigt brag, og jeg faldt i vandet og svømmede. Det var en klippefuld kyst, med kun en enkelt plet strand på mange mile, og det blev min bestemmelse, at jeg nåede sandet med mine hænder og trak mig op af brændingen. De andre mænd må være blevet skyllet ind på klipperne, for der kom ingen af dem i land undtagen høvdingen, og ham kunne jeg kun kende på ringen på hans finger.

Da dagen kom, og der intet var tilovers af skonnerten, vendte jeg mit ansigt mod landet og vandrede ind i det for at finde føde og se folkets ansigter. Og da jeg kom til et hus, blev jeg

modtaget og fik at spise, for jeg havde lært deres tungemål, og hvide mænd er altid venlige. Og det var et hus, større end alle de huse, som vi og vore fædre før os har bygget."

"Det var et mægtigt hus," sagde Kugah og skjulte sin vantro bag forundring.

"Og der gik mange træer til at bygge et sådant hus," tilføjede Opi-Kwan, som stemmede i i samme toneart.

"Det er intet." Nam-Bok trak ringeagtende på skuldrene. "Som vore huse er mod det hus, sådan var det hus i sammenligning med de huse, jeg senere skulle få at se."

"Og de er ikke store mænd?"

"Nej; almindelige mænd ligesom du og jeg," svarede Nam-Bok. "Jeg havde skåret mig en stok for at gå mageligere, og da jeg huskede, at jeg ville bringe jer, mine brødre, meddelelse om, hvad jeg fik at se, skar jeg et mærke i stokken for hver person, som boede i det hus. Og jeg blev der i mange dage og arbejdede, og til gengæld gav de mig penge – noget, som I ikke kender til, men som er meget godt.

Og en dag forlod jeg det sted for at gå videre ind i landet. Og mens jeg gik, mødte jeg mange mennesker, og jeg skar mindre mærker i stokken, for at der kunne blive plads til dem alle. Og så traf jeg på en sælsom ting. På jorden foran mig lå en jernstang så tyk som min arm, og et langt skridt fra den lå en anden jernstang –"

"Da var du blevet en rig mand," forsikrede Opi-Kwan, "for jern er mere værd end noget andet i verden. Der må have været til mange knive."

"Jamen det var ikke mit."

"Du havde fundet det, og hvad man finder, må man beholde."

"Nej, de hvide mænd havde lagt dem der. Og desuden var disse stænger så lange, at ingen mand kunne bære dem bort – så lange, at der ikke var ende på dem, så langt jeg kunne se."

"Nam-Bok, det var såre meget jern," advarede Opi-Kwan.

"Ja, det var vanskeligt at tro, selv da jeg havde det for mine øjne; men jeg kunne jo ikke modsige mine egne øjne. Og mens jeg betragtede det, hørte jeg ..." Han vendte sig brat til høvdingen. "Opi-Kwan, du har hørt en søløve brøle i sin vrede. Tænk dig nu lige så mange søløver, som der er bølger i havet, og tænk dig alle disse søløver blevet til én søløve, og som den ene søløve ville brøle, sådan brølede det væsen, jeg hørte."

Fiskerfolkene udstødte høje udbrud af forbavselse, og Opi-Kwans mund åbnede sig og blev stående åben.

"Og langt borte så jeg et uhyre som tusind hvaler. Det var enøjet, og det udspyede røg, og det snøftede forfærdeligt højt. Jeg blev bange og løb på rystende ben hen ad stien mellem stængerne. Men det kom med vindens fart, dette uhyre, og jeg sprang bort fra jernstængerne med dets hele åndepust i mit ansigt ..."

Opi-Kwan genvandt herredømmet over sin mund. "Og – og hvad så, o Nam-Bok?"

"Så løb det videre ad stængerne og gjorde mig ingen fortræd; og da jeg igen kunne stå på benene, var det ikke længere i sigte. Og det er en ganske almindelig ting i det land. Selv kvinder og børn er ikke bange for det. Mændene lader dem arbejde for sig, disse uhyrer."

"Ligesom vi lader vore hunde arbejde?" spurgte Kugah med en skeptisk blinken i øjet.

"Ja, ligesom vi lader vore hunde arbejde."

"Og hvordan formerer de sig, disse – disse væsener?" spurgte Opi-Kwan.

"De formerer sig slet ikke. Menneskene laver dem snildeligt af jern og fodrer dem med sten og giver dem vand at drikke. Stenen bliver til ild, og vandet bliver til damp, og vanddampen er åndepustet i deres næsebor, og –"

"Så, så, o Nam-Bok," afbrød Opi-Kwan. "Fortæl os om andre vidundere. Vi bliver trætte af dette, som vi ikke kan forstå."

"Forstår I det ikke?" spurgte Nam-Bok i fortvivlelse.

"Nej, vi forstår det ikke," jamrede mændene og kvinderne til svar. "Vi kan ikke forstå det."

Nam-Bok tænkte på en kombineret mejemaskine og på de maskiner, hvori man kunne se billeder af levende mennesker, og de maskiner, fra hvilke der kom menneskestemmer, og han vidste, at hans folk aldrig ville kunne forstå dem.

"Tør jeg sige, at dette jernuhyre bortførte mig gennem landet?" spurgte han bittert.

Opi-Kwan løftede hænderne med fladerne udad i åbenbar vantro. "Videre; sig, hvad du vil. Vi lytter."

"Ja, dette uhyre bortførte mig, og derfor gav jeg penge –"

"Du sagde, at det blev fodret med sten."

"Og jeg sagde også, dit fæ, at penge var noget, som I ikke forstod jer på. Som sagt, uhyret førte mig gennem landet og gennem mange landsbyer, indtil jeg kom til en stor landsby ved en salt indarm af havet. Og husene løftede deres tage helt op blandt himlens stjerner, og skyerne drev forbi dem, og der var alle vegne megen røg. Og larmen i den landsby var som havets brølen i storm, og folkene var så talrige, at jeg kastede min stok væk og ikke længere huskede mærkerne på den."

"Havde du gjort mærkerne ganske små," sagde Kugah bebrejdende, "kunde du have bragt os meddelelse."

Nam-Bok snurrede vredt om imod ham. "Havde jeg gjort mærkerne ganske små! Hør efter, Kugah, du benkradser! Havde jeg gjort mærkerne ganske små, ville hverken den stok eller tyve stokke – ja, end ikke alt drivtømmeret på hele stranden mellem denne landsby og den nærmeste have haft plads til dem. Og hvis alle I, kvinder og børn med, var tyve gange så mange, og hver havde tyve hænder og en stok og en kniv i hver hånd, ville I dog ikke kunne snitte mærker for alle de mennesker, jeg så, så mange var der, og så hurtigt kom og gik de."

"Der kan ikke være så mange mennesker i hele verden," indvendte Opi-Kwan, for han var helt bedøvet, og hans tanke kunne ikke fatte en så stor talstørrelse.

"Hvad kender du til hele verden og til, hvor stor den er?" spurgte Nam-Bok.

"Men der kan da ikke være så mange mennesker på ét sted."

"Hvem er du, at du kan sige, hvad der kan være og ikke kan være?"

"Man kan da sige sig selv, at der ikke kan være så mange mennesker på ét sted. Deres kanoer ville jo opfylde havet, så der ikke var mere plads. Og de kunne hver dag tømme havet for fisk og ville endda ikke alle sammen få mad."

"Det skulle man tro," lød Nam-Boks endelige svar. "Alligevel forholdt det sig således. Jeg så det med egne øjne, og jeg smed min stok væk." Han gabede dybt og rejste sig. "Jeg har roet langt. Dagen har været lang, og jeg er træt. Nu vil jeg sove, og i morgen skal vi tale mere om de ting, jeg har set."

Bask-Wah-Wan hinkede ængsteligt foran, stolt unægteligt, men alligevel angst for sin vidunderlige søn, og førte ham til sin igloo, hvor hun puttede ham til sengs blandt de fedtede, ildelugtende skind. Men mændene blev siddende om bålet, og der holdtes en rådslagning med megen hvisken og lavmælt diskussion.

Der gik en time, og der gik nok en, og Nam-Bok sov, mens drøftelsen fortsattes. Aftensolen sank i nordvest, og klokken elleve stod den næsten lige i nord. Da var det, at høvdingen og benkradseren skilte sig fra de andre i rådet og gik hen og vækkede Nam-Bok. Han blinkede op i ansigtet på dem og vendte sig om på siden for at sove videre. Men Opi-Kwan greb ham i armen og ruskede ham venligt, men bestemt, indtil han kom til fornuft igen.

"Kom, Nam-Bok, stå op!" befalede han. "Det er på tide."

"Nok et gilde?" udbrød Nam-Bok. "Nej, jeg er ikke sulten. Spis I blot videre og lad mig sove."

"Det er på tide, at du går din vej!" dundrede Kugah.

Men Opi-Kwan talte i en blidere tone. "Du var min bidarka-kammerat, da vi var drenge," sagde han. "Sammen lærte vi at jage sælen og tage laksen ud af garnene. Og du drog mig tilbage til livet, Nam-Bok, da havet lukkede sig over mig, og jeg blev suget ned til de sorte klipper. Tilsammen sultede vi og fandt os i frostens bid, og tilsammen krøb vi ned under ét skind og lå tæt ved hinandens side. Og på grund af disse ting og det venskab, jeg havde for dig, gør det mig såre ondt, at du er kommet tilbage som en så kolossal løgnhals. Vi kan ikke forstå de ting, du har sagt, og vore hoveder er svimle af dem. Det er ikke godt, og der har været megen tale i rådsforsamlingen. Og derfor

sender vi dig bort, for at vore hoveder kan forblive klare og stærke og ikke forvirres af de ubegribelige ting."

"Disse ting, som du taler om, er skygger," fortsatte Kugah. "Du har bragt dem fra skyggeverdenen, og til skyggeverdenen må du føre dem tilbage. Din bidarka er klar, og stammens folk venter. De kan ikke sove, førend du er draget bort."

Nam-Bok var forbløffet, men lyttede til høvdingens stemme.

"Hvis du er Nam-Bok," sagde Opi-Kwan, "er du en forfærdelig og højst vidunderlig løgner; og hvis du er Nam-Boks skygge, så taler du om skygger, og det er ikke godt, at levende mennesker kender noget til dem. Denne store landsby, du har talt om, holder vi for at være skyggernes landsby, hvor de dødes sjæle svæver om; for de døde er mange og de levende få. De døde kommer ikke tilbage. Aldrig er nogen død kommet tilbage – undtagen du med dine vidunderlige historier. Det er ikke ret, at de døde skulle komme tilbage, og ville vi tillade det, kunne der falde stor ulykke over os."

Nam-Bok kendte sit folk godt og vidste, at rådsforsamlingens stemme var afgørende. Derfor lod han sig føre ned til vandkanten, hvor han blev sat om bord i sin bidarka og en åre lagt i hans hånd. En ensom vildgås skreg et sted ude til søs, og brændingen skyllede slattent og hult op på sandet. Et uklart tusmørke rugede over land og hav, og mod nord glødede solen svagt og skummelt, indhyllet i blodrøde tåger. Mågerne fløj lavt. Fralandsvinden blæste skarpt og koldt, og de sorte skymasser bag ved den lovede ondt vejr.

"Fra havet kom du," sang Opi-Kwan orakelmæssigt, "og tilbage til havet går du. Sådan kommer der ligevægt i tingen, og alt kommer i orden."

Bask-Wah-Wan hinkede ned til skumkanten og råbte: "Jeg velsigner dig, Nam-Bok, fordi du huskede mig."

Men Kugah skød Nam-Bok ud fra stranden, rev sjalet af hendes skuldre og kastede det over i bidarkaen.

"Det er koldt i de lange nætter," jamrede hun, "og frosten plejer at bide i gamle knokler."

"Tingesten er en skygge," svarede benkradseren, "og skygger kan ikke holde dig varm."

Nam-Bok rejste sig for at hans stemme kunne høres ind til land. "O Bask-Wah-Wan, moder, som fødte mig!" råbte han. "Lyt til din søns, Nam-Boks ord. Hans bidarka rummer to, og han vil gerne have dig med sig. For han rejser til steder, hvor der er fuldt op af fisk og tran. Der kommer frosten ikke, og livet er mageligt, og jerntingesterne gør menneskers arbejde. Vil du følge med, o Bask-Wah-Wan?"

Hun tænkte sig om et øjeblik, mens bidarkaen hurtigt drev bort, og løftede så sin stemme i dirrende diskant. "Jeg er gammel, Nam-Bok, og må snart gå ned blandt skyggerne. Men jeg ønsker ikke at gå, før min tid kommer. Jeg er gammel, Nam-Bok, og jeg er bange."

En lysstråle skød hen over den svagt belyste sø og omgav båd og mand med en rød guldglans. Der blev stille blandt fiskerfolket, og man hørte ikke andet end fralandsvindens tuden og skrigene af de lavt flyvende måger.

Hemmelighedens herre

Der var jammer i landsbyen. Kvinderne snakkede med høje, skingrende stemmer. Mændene så bistre og tvivlrådige ud, og selv hundene strejfede usikkert om, uklart forskræmte over uroen i lejren og rede til at søge til skovs ved det første udbrud af ubehageligheder. Luften var fuld af mistænksomhed. Intet menneske var sikker på sin nabo, og enhver var sig bevidst, at han stod på samme utrygge fod overfor sine kammerater. Selv børnene var i en trykket og højtidelig stemning, og lille Di Ya, årsagen til det hele, havde fået en ordentlig dragt prygl, først af sin moder Huniah og så af sin fader Bawn og lå nu og klynkede og så pessimistisk ud på verden i ly af den store, væltede kano nede på stranden.

Og for at gøre ondt endnu værre, var Scundu, shamanen, i unåde, og man kunne ikke tage tilflugt til hans kendte trolddom for at finde misdæderen. For en måned siden havde han jo lovet god søndenvind, så at stammen kunne rejse til Tonkins *potlatch*, hvor Taku Jim stod i begreb med at bortgive, hvad han havde sparet sammen i tyve år; og da dagen kom, blæste der en barsk nordenvind, og af de første tre kanoer, der vovede sig ud, blev en fyldt af de store søer, og de to andre blev slået i stykker mod klipperne, og et barn druknede. Han havde åbnet for den gale pose, forklarede han – det var en fejltagelse. Men folket ville ikke låne ham øre; ofrene af kød og fisk og skind kom ikke længere til hans dør, og han sad derinde og surmulede – og gjorde bitter bod med faste, troede de; i virkeligheden åd

han rigeligt af sit velforsynede oplag og grublede over mængdens vægelsindethed.

Huniahs tæpper savnedes. De var gode tæpper, vidunderligt tykke og varme, og hendes stolthed over dem forhøjedes ved, at hun var kommet så billigt til dem. Ty-Kwan fra den næstnærmeste landsby var et fæ, at han havde skilt sig ved dem for så godt køb. Men hun vidste jo rigtignok ikke, at de havde tilhørt den myrdede englænder, på grund af hvis forsvinden De forenede Staters kutter en tid lang havde snuset om langs kysten, mens joller pustede og fnøs blandt de hemmelige indløb. Og Huniahs stolthed var urokket, da hun ikke vidste, at Ty-Kwan havde haft hastværk med at skille sig af med dem, for at hans eget folk ikke skulle behøve at aflægge regnskab for regeringen. Og da kvinderne misundte hende, var hendes stolthed uden ende og grænseløs, så at den fyldte landsbyen og bredte sig ud over hele Alaskas kyst lige fra Hollænderhavet til St. Mary's. Hendes totem var blevet berømt med rette og hendes navn bekendt på mænds læber overalt, hvor mænd kom sammen for at fiske eller holde gilde, netop på grund af tæpperne og deres vidunderlige tykkelse og varme. Det var en meget hemmelighedsfuld hændelse, at de sådan forsvandt.

"Jeg havde lige hængt dem op i solen ved hyttens væg," forklarede Huniah for tusinde gang sine Thlinket-søstre. "Jeg havde lige hængt dem op og vendt mig bort; for Di Ya, den dejtyv og æder af råt mel, som han er, stod på hovedet i den store jerngryde og blev siddende fast i den, så hans ben vajede som grenene på et skovens træ i vinden. Og jeg havde lige trukket ham op og dunket hans hoved to gange imod døren for at lære ham at være klogere – og væk var tæpperne!"

"Væk var tæpperne!" gentog kvinderne i en imponeret hvisken.

"Et stort tab," sagde én, og en anden tilføjede: "Der har aldrig været mage til tæpper." Og en tredje: "Vi begræder dit tab, Huniah." Alligevel var hver eneste kvinde iblandt dem i sit hjerte glad ved, at de ækle tæpper, som altid skabte uenighed, var væk.

"Jeg havde lige hængt dem op i solen," begyndte Huniah for tusind og første gang.

"Javel, javel," sagde Bawn i en træt tone. "Men her var ingen sladderhanke andetsteds fra i landsbyen. Og derfor er det klart, at det må være en eller anden af vor egen stamme, der har lagt ulovlig hånd på tæpperne."

"Hvordan kan det være muligt, o Bawn?" lød det i harmfuldt kor fra kvinderne. "Hvem skulle det være?"

"Så er det hekseri," vedblev Bawn sløvt, skønt han kastede et snedigt blik på deres ansigter.

"Hekseri!" Og ved det frygtelige ord dæmpedes deres stemmer, og hver så ængsteligt på de andre.

"Ja," bekræftede Huniah, idet hendes naturs latente ondsindethed et øjeblik flammede op i jubel. "Og der er blevet sendt bud og stærke årer efter Klok-No-Ton. Han kommer visselig med eftermiddagsfloden."

Smågrupperne brød op, og frygt lagde sig over landsbyen. Af alle ulykkelige hændelser var hekseri den forfærdeligste. Med de ufølbare og usynlige magter kunne kun shamanerne tage det op, og hverken mand, kvinde eller barn kunne indtil prøvelsens øjeblik vide, om deres sjæle var besatte af djævle eller ej. Og af alle shamaner var Klok-No-Ton, som boede i nabolandsbyen,

den frygteligste. Ingen fandt flere onde ånder end han, ingen hjemsøgte sine ofre med rædselsfuldere pinsler. Han havde endog en gang fundet en djævel, der boede i kroppen på et tre måneders barn – en yderst genstridig djævel, som først lod sig uddrive, da barnet havde ligget en uge på tjørne og hybentorne. Liget blev bagefter kastet i havet, men bølgerne slyngede det atter og atter tilbage som en forbandelse over landsbyen, og det forsvandt ikke for alvor, førend to kraftige mænd var blevet bundet til pæle ved lavvande og druknede.

Og denne Klok-No-Ton havde Huniah sendt bud efter. Bedre havde det været, om Scundu, deres egen shaman, ikke havde vanæret sig. For han var altid blidere i sin optræden, og man havde oplevet, at han havde udjaget to djævle af en mand, som senere avlede syv sunde børn. Men Klok-No-Ton! De gøs af triste anelser ved tanken om ham, og hver eneste følte sig som midtpunkt for anklagende øjne og så anklagende på sine medmennesker – hver eneste undtagen Sime, og Sime var en spotter, hvis sørgelige endeligt var forudbestemt med en sikkerhed, som hans heldige bedrifter ikke kunne rokke.

"Ho! Ho!" lo han. "Djævle og Klok-No-Ton! – Der gives ingen større djævel end han selv i hele Thlinket-landet."

"Dit fæ! Selv nu kommer han med sine hekserier og fortryllelser; tæm din tunge, at ikke ondt skal ramme dig og dine dage blive korte i landet!"

Sådan talte La-Lah, også kaldet Snyderen, og Sime lo hånligt.

"Jeg er Sime, som ikke kender til frygt og ikke er bange for mørket. Jeg er en stærk mand, som min fader var før mig, og mit hoved er klart. Hverken du eller jeg har med egne øjne set de usynlige onde magter –"

"Nej, men det har Scundu," svarede La-Lah. "Og Klok-No-Ton i lige måde. Det ved vi."

"Hvor ved du det fra, du søn af et fæ?" fremtordnede Sime, mens det koleriske blod mørknede hans tykke tyrehals.

"Af deres egne ord ved jeg det."

Sime fnøs. "En shaman er kun et menneske. Kan ikke hans ord være løgnagtige, ligesom dine og mine? Pyt! Pyt! Og atter pyt! Dette giver jeg for dine shamaner og dine shamaners djævle! Og dette! Og dette!"

Og knipsende med fingrene til højre og venstre gik Sime gennem kredsen af tilskuere, som ivrigt og ængsteligt gjorde plads for ham.

"En god fisker og dygtig jæger, men en ond mand," sagde én.

"Alligevel trives han," grublede en anden.

"Gå du derfor også hen og vær ond, så skal du trives," svarede Sime over sin skulder. "Og hvis I alle var onde, ville der ikke være brug for shamaner. Pyt! I mørkerædde børn!"

Og da Klok-No-Ton ankom med eftermiddagsfloden, lød Simes trodsige latter lige dristigt; heller ikke dyede han sig for at sige en vittighed, da shamanen snublede på sandet ved sin landgang. Klok-No-Ton så surt til ham og spankulerede uden hilsen midt igennem dem lige hen til Scundus hus.

Om mødet med Scundu måtte ingen af stammens folk få noget at vide; de samlede sig ærbødigt i afstand og talte hviskende sammen, mens hemmelighedernes herrer mødtes.

"Vær hilset, o Scundu!" brummede Klok-No-Ton, tydeligt usikker på, hvordan han ville blive modtaget.

Han var af kæmpemæssig vækst og ragede mægtigt op over den lille Scundu, hvis spæde stemme lød som en svag, fjern

piben af en fårekylling.

"Vær hilset, Klok-No-Ton," svarede han. "Dagen er skøn, da du kommer."

"Men det lader til ..." Klok-No-Ton tøvede.

"Javist, javist," faldt den lille shaman utålmodigt ind, "at onde dage har ramt mig, ellers behøvede jeg ikke at takke dig, fordi du gør mit arbejde."

"Det gør mig ondt, ven Scundu ..."

"Nej, det glæder mig, Klok-No-Ton."

"Men jeg vil give dig halvdelen af, hvad han har givet mig."

"På ingen måde, gode Klok-No-Ton," mumlede Scundu med en afværgende håndbevægelse. "Det er mig, som er din træl, og mine dage skal gå med ønsket om at vise mig som din ven."

"Ligesom jeg –"

"Ligesom du nu viser dig som min ven."

"Når dette forholder sig således, så sig mig, om det er en slem historie med denne kvinde Huniahs tæpper?"

Den store shaman følte sig famlende frem i sin undersøgelse, og Scundu smilede et blegt, gustent smil, for han var vant til at læse i mennesker, og alle mennesker forekom ham meget små.

"Du har altid brugt stærk medicin," sagde han. "Uden tvivl vil du snart opdage misdæderen."

"Ja, snart, når først jeg får øje på ham." Igen tøvede Klok-No-Ton. "Har her været sladderhanke fra andre steder?" spurgte han.

Scundu rystede på hovedet. "Se en gang! Er dette ikke en ganske fortræffelig kamik?"

Han holdt et stykke fodtøj af sælskind og hvalroshud i vejret, og hans gæst undersøgte det med hemmelig interesse.

"Jeg gjorde en god forretning, da jeg købte den."

Klok-No-Ton nikkede opmærksomt.

"Jeg købte den af manden La-Lah. Han er en mærkelig mand, og jeg har ofte tænkt ..."

"Så?" vovede Klok-No-Ton utålmodigt.

"Jeg har ofte tænkt," sluttede Scundu, idet han sænkede stemmen og gjorde en pause. "Det er smukt vejr i dag, og din medicin er stærk, Klok-No-Ton."

Klok-No-Tons ansigt klarede op. "Du er en stor mand, Scundu, en shaman blandt shamaner. Nu går jeg. Jeg skal altid mindes dig. Og manden La-Lah er, som du siger, en mærkelig mand."

Scundu smilede endnu mere gustent og blegt, lukkede døren bag sin bortgående gæst og satte slå og dobbelt slå for.

Sime var i færd med at reparere sin kano, da Klok-No-Ton kom ned til stranden, og han afbrød sit arbejde netop længe nok til demonstrativt at lade sin bøsse og lægge den ved siden af sig.

Shamanen lagde mærke dertil og råbte: "Lad alle folk samle sig her på dette sted! Således byder Klok-No-Ton, djævlesøgeren og djævleuddriveren!"

Han havde haft i sinde at forsamle dem ved Huniahs hus, men det var nødvendigt, at alle skulle være til stede, og han tvivlede på Simes lydighed og ville nødig have vrøvl. Sime var efter hans mening en mand, som man gjorde klogest i at lade i fred, og var i det hele taget ikke god at komme i kast med for en shaman.

"Lad kvinden Huniah blive ført frem," befalede Klok-No-Ton og gloede rasende rundt om i kredsen, så at en kold gysen løb

op og ned ad rygraden på dem, han så på.

Huniah sjokkede frem med bøjet hoved og bortvendt blik.

"Hvor er dine tæpper?"

"Jeg havde lige hængt dem op i solen, og så var de væk!" jamrede hun.

"Så?"

"Det var Di Yas skyld."

"Så?"

"Han har fået en god dragt prygl, og flere skal han få, fordi han har bragt ulykke over os fattige folk."

"Tæpperne!" brølede Klok-No-Ton hæst, idet han forudså hendes lyst til at slå af på den pris, hun skulle betale. "Tæpperne, kvinde! At du er rig, ved vi."

"Jeg havde lige hængt dem op i solen," snøftede hun, "og vi er fattige folk og ejer intet."

Han blev pludselig stiv over hele kroppen, med en hæslig ansigtsfordrejelse, og Huniah gøs tilbage. Men så pludseligt sprang han fremad med øjne, der vendte det hvide ud, og nedhængende underkæbe, at hun snublede og faldt krybende ned for hans fødder. Han slog ud med armene og piskede vildt i luften, mens hans legeme vred og drejede sig som i pinsel. Det så ud, som om han havde fået et epileptisk anfald. En hvid fråde plettede hans læber, og hans krop gøs og rystede i krampetrækninger.

Kvinderne brød ud i en jamrende sang og svajede frem og tilbage i fuldstændig selvopgivelse, mens mændene en for en bukkede under for ophidselsen, indtil kun Sime var tilbage. Han sad overskrævs på sin kano og så til med en spotsk mine; men alligevel tyngede de forfædre, hvis afkom han var, hårdt på

ham, og han bandede sine dyreste eder for at sætte mod i sig selv. Klok-No-Ton var skrækkelig at se. Han havde kastet sit tæppe af og revet klæderne af sig, så at han var helt nøgen, når undtages et bælte af ørnekløer omkring lænderne. Under skrig og hyl og med sit lange sorte hår flagrende som en natlig skygge sprang han som vanvittig rundt i kredsen. Hans vanvid karakteriseredes af en vis ukultiveret rytme, og da alle var under dens herredømme, og da deres legemer svingede i takt med hans og deres skrig udstødtes i samklang med hans, blev han pludselig siddende stift oprejst, med udstrakt arm og en lang, kloagtig finger pegende. En sagte stønnen, som fra de døde, hilste dette, og folket krøb sammen med rystende knæ, mens den forfærdelige finger langsomt gled dem forbi. for døden fulgte med den, og de, som den passerede, beholdt livet; og de, som den skånede, iagttog den med ivrig opmærksomhed.

Til sidst, under et frygteligt skrig, hvilede den skæbnesvangre pegefinger på La-Lah. Han rystede som et espeløv og så sig allerede i ånden død, sine ejendele adsplittede og sin enke gift med hans broder. Han forsøgte at tale, at benægte, men hans tunge klæbede fast til ganen, og hans strube var som tilsandet af en utålelig tørst. Klok-No-Ton syntes halvt besvimet, nu da hans gerning var gjort; men han ventede med lukkede øjne og lyttede efter, at det store blodråb skulle hæve sig – det store blodråb, som hans øre kendte så godt fra tusind besværgelser, når stammen styrtede sig som ulve over det skælvende offer. Men her var der kun tavshed, så lød en sagte fnisen, der ikke kom fra nogen i særdeleshed, men bredte sig og bredte sig, indtil en mægtig latterbølge vældede op mod himlen.

"Hvad skal det sige?" råbte han.

"Nej, hør nu!" lo folket. "Din medicin nytter ikke, o Klok-No-Ton!"

"Alle ved det," stammede La-Lah, "at jeg i otte lange måneder har været på jagt langt borte med Siwash-sælfangerne, og først i morges kom jeg hjem og hørte, at Huniahs tæpper var forsvundet, før jeg kom!"

"Det er sandt!" råbte de enstemmigt. "Huniahs tæpper var forsvundet, før han kom!"

"Og du får ingen betaling for din medicin, som ingen nytte er til," erklærede Huniah, som igen var kommet på benene og ømmede sig under en følelse af at være blevet til latter.

Men Klok-No-Ton så kun Scundus ansigt for sig med dets blege, gustne smil og hørte kun den svage, fjerne fårekyllingepiben. "Jeg har købt den af manden La-Lah, og jeg har ofte tænkt," og "det er smukt vejr i dag, og din medicin er stærk."

Han fo'r forbi Huniah, og kredsen gjorde instinktmæssigt plads for ham. Sime udslyngede en spydighed fra sin kano, kvinderne fniste ham op i ansigtet, hånlige råb lød i hans kølvand, men uden at tage notits af dem skyndte han sig videre til Scundus hus. Han dundrede på døren, slog løs på den med knyttede næver og udhylede gemene forbandelser. Men der kom intet svar, kun i pauserne lød Scundus stemme uhyggeligt i tryllesange. Klok-No-Ton rasede som en gal mand, men da han forsøgte på at slå døren ind med en stor sten, lød der knurren fra mændene og kvinderne. Og han, Klok-No-Ton, vidste, at han stod her overfor et fremmed folk, berøvet sin styrke og

myndighed. Han så en mand bøje sig efter en sten, og en til, og frygt for hans eget skind gennemfo'r ham.

"Gør ikke Scundu fortræd, han er en mester!" råbte en kvinde.

"Du gør bedst i at vende hjem til din egen landsby," rådede en mand i en truende tone.

Klok-No-Ton drejede sig om på hælen og gik imellem dem ned til stranden med bittert raseri i sit hjerte, og i sit hoved en begrundet frygt for sin forsvarsløse ryg. Men ingen sten blev kastede efter ham. Børnene sværmede med spottende ord om hans fødder, og luften skingrede af latter og hån, men det var også det hele. Dog trak han ikke vejret frit, førend hans kano var ude i rum sø; da rejste han sig og udslyngede en unyttig forbandelse over hele landsbyen og dens beboere og glemte ikke særligt at nævne Scundu, som havde gjort ham til nar.

I land råbtes der på Scundu, og hele befolkningen flokkedes foran hans dør og bad og bønfaldt i et forvirret babel, indtil han trådte ud med løftet hånd.

"Siden I er mine børn, tilgiver jeg jer beredvilligt," sagde han. "Men kun for denne ene gang. Det er sidste gang, at jeg lader eders dårskab gå ustraffet hen. Hvad I ønsker, skal opfyldes, og jeg ved allerede, hvad det er. I nat, når månen er gået bag verden for at beskue de mægtige døde, skal alt folket forsamle sig i mørket foran Huniahs hus. Så skal misdæderen træde frem og få sin fortjente løn. Jeg har talt."

"Og det skal blive døden!" brølede Bawn, "for han har bragt os både bryderi og skam."

"Lad så være," svarede Scundu og lukkede sin dør.

"Nu skal alt blive klart og tydeligt, og tilfredshed skal igen herske iblandt os," erklærede La-Lah orakelmæssigt.

"Ved Scundus, den lille mands hjælp," hånlo Sime.

"Ved Scundus, den lille mands medicin," rettede La-Lah.

"Hvor er de tåbelige børn, dette Thlinketfolk!" Sime slog sig på låret, så det rungede. "Det overgår al forstand, at voksne kvinder og stærke mænd vil stige ned i skarnet til drømme og eventyr."

"Jeg er en berejst mand," svarede La-Lah. "Jeg har færdedes på de dybe have og set tegn og vidundere, og jeg ved, at dette forholder sig således. Jeg er La-Lah –"

"Snyderen –"

"Således kaldet, men med mit rette navn Den Vidtberejste."

"Jeg er ikke så stor en rejsende –" begyndte Sime.

"Så skulle du holde din mund," afbrød Bawn, og de skiltes ad som uvenner.

Da månens sidste sølverstråle var forsvundet på den anden side af verden, trådte Scundu frem blandt folket, der havde samlet sig omkring Huniahs hus. Han gik med hurtige og lette skridt, og de, som så ham i skæret af Huniahs tranlampe, lagde mærke til, at han kom tomhændet, uden rangler, masker eller en shamans øvrige udstyr, når undtages en stor, søvnig ravn, som han bar under den ene arm.

"Er der samlet brænde til et bål, så at alle kan se, når værket sker?" spurgte han.

"Ja," svarede Bawn. "Her er brænde i rigeligt forråd."

"Så hør alle efter, for mine ord er kun få. Jeg har medbragt Jelchs, ravnen, som gætter hemmeligheder og ser ting. Ham, den sorte fyr, vil jeg sætte under Huniahs store, sorte gryde i

den sorteste krog af hendes hus. Tranlampen skal slukkes og alt ligge i mørke. Det er ganske simpelt. En for en skal I gå ind i huset, lægge hånden på gryden så længe, som man behøver for at trække vejret dybt, og så tage den tilbage igen. Utvivlsomt vil Jelchs skrige, når misdæderens hånd er den nær. Eller hvis en anden ved det bedre, så lad ham vise sin visdom. Er I rede?"

"Vi er rede," lød mange stemmers svar.

"Så vil jeg råbe navnene op, hver mands og kvindes efter tur, indtil alle er nævnt."

Så blev La-Lah først valgt, og han gik straks ind. Alle spidsede øren, og i stilheden kunne de høre hans fodtrin knirke på det skrøbelige gulv. Men det var også det hele. Jelchs skreg ikke og gav intet tegn. Bawn blev den næste, for det kunne jo godt tænkes, at en mand kunne stjæle sine egne tæpper i den hensigt at kaste skam på sine naboer. Så fulgte Huniah og andre kvinder og børn, men uden resultat.

"Sime!" råbte Scundu.

"Sime!" gentog han.

Men Sime rørte sig ikke.

"Er du bange for mørket?" spurgte La-Lah barskt, nu da hans egen retskaffenhed var blevet bevist.

Det klukkede i Sime. "Jeg ler af det hele, for det er en stor tåbelighed. Alligevel vil jeg gå derind, ikke fordi jeg tror på vidundere, men til tegn på, at jeg ikke er bange."

Og han gik dristigt ind og kom ud, stadig spottende.

"En dag vil du dø ganske pludseligt," hviskede La-Lah i retfærdig harme.

"Jeg tvivler ikke på det," svarede spotteren rask på det. "Få mænd af vort folk dør i vore senge; det sørger shamanerne og

det dybe hav for."

Da halvdelen af folkene sikkert havde gennemgået prøvelsen, blev spændingen pinlig i sin voldsomhed, netop fordi den måtte holdes nede. Da to tredjedele havde overstået den, knækkede en ung kvinde, der snart skulle barsle for første gang, sammen og gav sin rædsel luft i nervøse skrig og latter.

Til sidst kom turen til den sidste af dem alle til at gå ind, og der var endnu intet sket. Og Di Ya var den sidste af dem alle. Det måtte sikkert være ham. Huniah opsendte en jammerklage til stjernerne, mens resten trak sig tilbage fra den usalige dreng. Han var halvdød af skræk, og hans ben bøjede sig under ham, så at han vaklede på tærsklen og var nær ved at falde. Scundu puffede ham ind og lukkede døren. Der gik en lang tid, i hvilken man kun kunne høre drengens gråd. Så lød ganske langsomt hans knirkende trin hen til den fjerne krog, en pause, og derpå en knirken, da han gik tilbage. Døren åbnedes, og han trådte ud. Der var intet hændt, og han var den sidste.

"Lad bålet blive tændt," befalede Scundu.

De klare flammer blussede i vejret og viste ansigter, der endnu bar spor af svindende frygt, men også var formørkede af tvivl.

"Det har ganske rigtigt slået fejl," hviskede Huniah hæst.

"Ja," svarede Bawn tilfreds. "Scundu bliver gammel, og vi trænger til en ny shaman."

"Hvor er nu Jelchs' visdom?" lo Sime ind i La-Lahs øre.

La-Lah strøg sig forbløffet over panden og svarede ikke.

Sime pustede sig overmodigt op og spankulerede hen til den lille shaman. "Ho! Ho! Som jeg sagde, der er ikke kommet noget ud af det!"

"Det ser ud til det, det ser ud til det," svarede Scundu ydmygt. "Og det skulle synes sært for dem, der ikke kender til de hemmelige sager."

"Som for eksempel du selv?" spurgte Sime frækt.

"Ja, måske netop som jeg." Scundu talte ganske blidt, mens hans øjenlåg sank ganske sagte ned og ned, indtil hans øjne var så godt som skjulte. "Og derfor tænker jeg på en ny prøve. Lad hver eneste mand, kvinde og barn, nu og straks strække hænderne op over deres hoveder!"

Så uventet var ordren, og så befalende blev den udstedt, at den ufortøvet blev adlydt. Alle hænder straktes op i luften.

"Se nu hver og én på de andres hænder, og se alle," bød Scundu, "så at –"

Men hans stemme druknede i en harmfuld latter. Alles øjne hvilede på Sime. Hver eneste hånd undtagen hans var sort af sod, hans var den eneste, der ikke havde smurt sig på Huniahs gryde.

En sten susede gennem luften og ramte ham på kinden.

"Det er løgn!" råbte han. "Løgn! Jeg ved ikke noget om Huniahs tæpper!"

En anden sten sårede ham i panden, en tredje fløj forbi hans hoved, det store blodråb lød, og overalt famlede folk på jorden efter kastevåben. Han vaklede og sank halvvejs sammen.

"Det var en spøg! Kun en spøg!" skreg han. "Jeg tog dem kun for spøg!"

"Hvor har du gemt dem?" Scundus skingrende, skarpe stemme skar som en kniv gennem tummelen.

"I den store pakke skind i mit hus, den som hænger under tagåsen," lød svaret. "Men det var for spøg, siger jeg, kun –"

Scundu nikkede, og luften formørkedes af flyvende stene. Simes hustru græd i tavshed med hovedet på sine knæ; men hans lille dreng smed sten ligesom resten under skrig og latter.

Huniah kom sjokkende tilbage med de kostbare tæpper. Scundu standsede hende.

"Vi er fattige folk og ejer kun lidt," klynkede hun. "Vær derfor ikke hård imod os, o Scundu."

Folket trådte tilbage fra den vaklende stendynge, det havde bygget, og så til.

"Nej, det har aldrig været min skik, gode Huniah," svarede Scundu og strakte hånden frem efter tæpperne. "Til tegn på, at jeg ikke er hård, skal jeg lade mig nøje med disse."

"Er jeg ikke viis, mine børn?" spurgte han.

"Du er i sandhed viis, o Scundu!" råbte de enstemmigt.

Og han gik sin vej ud i mørket med tæpperne slået om sig og Jelchs nikkende søvnigt under sin arm.

Mændene fra sollandet

Mandell er en lidet kendt landsby ved Polarhavets bred. Den er ikke stor, og dens beboere er fredelige, endnu fredeligere end de omboende stammer. Der bor få mænd i Mandell og mange kvinder; af hvilken årsag der praktiseres et sundt og nødvendigt flerkoneri; kvinderne er ivrige til at sætte børn i verden, og et drengebarns fødsel hilses med almindelig jubel. Og så er der Aab-Waak, hvis hoved altid hviler på den ene skulder, som om hans hals en gang var blevet meget træt og for stedse havde nægtet at gøre sin vante pligt.

Årsagen til alle disse ting – fredeligheden, og flerkoneriet og Aab-Waaks trætte hals – ligger tilbage i årene til den tid, da skonnerten *Søg* kastede anker i Mandellbugten og stammens høvding Tyee lagde en plan til pludselig berigelse. Den dag i dag huskes historien om, hvad der skete, og fortælles med dæmpet røst af folket i Mandell som er beslægtet med det sultne folk, der lever vest for. Børn slutter sig tættere sammen, når historien fortælles og undrer sig kløgtigt ved dem selv over tåbeligheden hos dem, der kunde have været deres forfædre, hvis ikke de havde tirret mændene fra sollandet og således fået et sørgeligt endeligt.

Det begyndte med, at seks mand kom i land fra *Søg* med svær udrustning, som om de var kommet for at slå sig ned, og indkvarterede sig i Nigahs igloo. De betalte ganske vist meget godt for deres logis med mel og sukker, men Nigah blev tung om hjertet, fordi Mesahchie, hans datter, valgte sin skæbne og

søgte føde og tæppe sammen med Bill, som var føreren for de hvide mænds flok.

"Hun er sin pris værd," beklagede Nigah sig for forsamlingen omkring rådsilden, da de seks hvide mænd var faldne i søvn. "Hun er sin pris værd, for vi har flere mænd end kvinder, og mændene byder højt. Jægeren Ounenk bød mig en ny kajak og en bøsse, som han havde tilhandlet sig hos det sultne folk. Dette blev der budt mig, og se, nu er hun borte, og jeg har intet fået!"

"Jeg bød også på Mesahchie," brummede en stemme i en ikke helt misfornøjet tone, og Pilo viste et øjeblik sit brede, joviale ansigt i lysskæret.

"Du med," bekræftede Nigah. "Og der var også andre. Hvorfor er der sådan en hvileløshed over mændene fra sollandet?" spurgte han gnavent. "Hvorfor bliver de ikke i deres hjem? Sneens folk vandrer jo ikke til sollandet."

"Bedre var det at spørge om, hvorfor de er kommet hertil," lød en stemme fra mørket, og Aab-Waak banede sig vej frem i forreste række.

"Ja! Hvorfor er de kommet?" råbte mange stemmer, og Aab-Waak slog ud med hånden for at påbyde stilhed.

"Mænd graver ikke i jorden uden grund," begyndte han. "Jeg husker det om hvalfolket, som også var fra sollandet, og som mistede deres skib i isen. I mindes alle hvalfolket, som kom til os i deres halvt ødelagte både og som drog sydpå med hunde og slæder, da frosten kom og sneen dækkede landet. Og I mindes, at mens de ventede på frosten, gav en af dem sig til at grave i jorden, og så to mænd og tre, og til sidst dem alle sammen, under stor spænding og megen forstyrrelse. Hvad de gravede op af jorden, ved vi ikke, for de jog os væk, så at vi ikke kunne se

det. Men senere, da de var borte, så vi efter og fandt ingenting. Alligevel er der megen jord, og de gravede ikke i det alt sammen."

"Rigtigt, Aab-Waak. Du har ret!" råbte folket beundrende.

"Og derfor tænker jeg," sluttede han, "at den ene af sollandets mænd fortæller det til en anden, og at disse mænd fra sollandet har hørt det fortalt på den måde og er kommet for at grave i jorden."

"Men hvor kan det være, at denne Bill taler vort tungemål?" spurgte en lille, indskrumpen gammel jæger – "Bill, som vore øjne aldrig før har hvilet på?"

"Bill har været i snelandene til andre tider," svarede Aab-Waak, "ellers kunne han ikke tale bjørnefolkets sprog, der er det samme som det sultne folks sprog, som er meget lidt forskelligt fra mandellernes sprog. For der har været mange mænd fra sollandet blandt bjørnefolket, men kun få blandt det sultne folk, og slet ingen blandt mandellerne, med undtagelse af hvalfolket og af dem, der nu sover i Nigahs igloo."

"Deres sukker smager såre godt," bemærkede Nigah, "og deres mel med."

"De ejer stor rigdom," tilføjede Ounenk. "I går var jeg om bord på deres skib og så såre snilde redskaber af jern og knive og bøsser og mel og sukker og sælsomme fødevarer i uendelig mængde."

"Sådan er det, brødre!" Tyee rejste sig i stille jubel over den ærbødige tavshed, hvormed hans folk hædrede ham. "De er såre rige, disse mænd fra solens land. De er også tåber. for se! De kommer her iblandt os, dristigt og blindt og uden en tanke for

hele deres store rigdom. I dette øjeblik ligger de og snorker, og vi er talrige og ikke bange."

"Måske de heller ikke er bange, men store slagsbrødre," indvendte den indskrumpne lille, gamle jæger.

Men Tyee skulede til ham. "Nej, det ser det ikke ud til. De lever mod syd, under solens vej, og er bløde i kødet, ligesom deres hunde. Mindes I hvalfolkets hund? Vore hunde åd den den anden dag, fordi den var blød i kødet og ikke forstod at slås. Solen er varm og livet bekvemt i sollandene, og mændene er som kvinder og kvinderne som børn."

Hoveder nikkede bifaldende, og kvinderne strakte hals for at lytte.

"Det siges, at de er gode mod deres kvinder, som ikke har meget arbejde at gøre," smålo Likita, en bredhoftet, sund, ung kvinde, datter af selve Tyee.

"Du gad nok følge i Mehsachies fodspor, hvad?" udbrød han vredt. Så vendte han sig hurtigt til stammens mænd. "Ser I, brødre, sådan er mændene fra sollandet! De har øjne for vore kvinder og tager dem en for en. Som Mesahchie har fulgt dem og snydt Nigah for sin pris, sådan vil Likita følge dem, og det vil de alle, og vi bliver snydt. Jeg har talt med en jæger af bjørnefolket, og jeg ved det. Her er nogle af de sultne folk til stede iblandt os; lad dem tale og sige, om mine ord er sande."

De seks jægere af det sultne folk bevidnede sandheden heraf, og hver af dem gav sig til at fortælle sin sidekammerat om mændene fra sollandet og deres skikke. Der lød knurren fra de yngre mænd, som havde hustruer at søge, og fra de ældre, som havde døtre, der kunne blive indbringende, og en dæmpet summen af raseri steg højere og tydeligere.

"De er såre rige og har snilde redskaber af jern og knive og bøsser i uendelig mængde," antydede Tyee snedigt, og hans drøm om pludselig rigdom begyndte at antage fast skikkelse.

"Jeg vil have Bills bøsse for min del," erklærede Aab-Waak pludselig.

"Nej, den skal være min!" råbte Nigah. "for prisen for Mesahchie må tages med i beregningen."

"Stille, mine brødre!" Og Tyee slog ud med hænderne ad forsamlingen. "Lad kvinderne og børnene gå til deres iglooer. Dette er mænds tale; lad den være for mænds øren."

"Der er bøsser nok til os alle," sagde han, da kvinderne mod deres vilje havde trukket sig tilbage. "Jeg tvivler ikke på, at der vil blive to bøsser til hver mand, for ikke at tale om melet og sukkeret og de andre ting. Og det er nemt gjort. De seks mænd fra sollandet i Nigahs igloo dræber vi i nat, mens de sover. I morgen går vi fredeligt til skibet for at handle, og hvis lejligheden er gunstig, dræber vi alle deres brødre der. Og i morgen aften holder vi gilde og er lystige og deler rigdommen. Og den ringeste skal eje mere end selv den rigeste før. Er det klogt, hvad jeg har sagt, mine brødre?"

En sagte bifaldsbrummen svarede ham, og forberedelserne til overfaldet begyndtes. De seks sultne folk var bevæbnede med bøsser og rigeligt forsynede med ammunition, som det sømmede sig for medlemmer af en mere velhavende stamme. Men det var kun enkelte af mandellerne, der ejede en bøsse, og mange af disse var itu, og der var almindelig mangel på krudt og patroner. Denne fattigdom på stridsvåben opvejedes imidlertid af et utal af benspidsede pile og kastespyd til

fjernkamp og stålknive af russisk og amerikansk fabrikat til brug på nært hold.

"Der må ingen støj være," gav Tyee sine sidste instrukser; "men lad mange stå på hver side af iglooen og nær ved, så at mændene fra sollandet ikke kan bryde igennem. Og så skal du, Nigah, med seks af de unge mænd bagved dig, krybe ind, hvor de sover. Tag ingen bøsser med jer, for de plejer at gå af, når man mindst venter det, men læg jeres armes styrke i jeres knive."

"Og husk på, at intet ondt må ramme Mesahchie, for hun er sin pris værd," hviskede Nigah hæst.

Liggende fladt på jorden, koncentrerede den lille hær sig om iglooen, og bagved dem krøb i henrykt forventning en mængde kvinder og børn sammen, der var kommet ud for at overvære myrderiet. Den korte augustnat var næsten forbi, og i det grå daggry kunne man utydeligt skelne de krybende skikkelser af Nigah og de unge mænd. På hænder og knæ og uden at standse, krøb de ind i den lange hyttegang og forsvandt. Tyee rejste sig op og gned sig i hænderne. Alt gik godt. Hoved efter hoved i den store kreds rejste sig forventningsfuldt. Hver mand udmalede sig scenen efter sin lyst – de sovende mænd, knivstikkene og den pludselige død i mørket.

Et højt råb fra en af solmændene brød stilheden, og et skud knaldede. Og så begyndte et forfærdeligt spektakel inde i iglooen. Uden overlæg styrtede hele kredsen frem og ind i hyttegangen. Derinde begyndte et halvt dusin magasingeværer at snakke, og mandellerne var magtesløse, klemt sammen på en indskrænket plads som de var. De forreste kæmpede vildt for at trække sig tilbage fra de ildsprudende bøsser lige foran dem, og

de bageste pressede lige så vildt fremad for at komme til at angribe. Kuglerne fra de svære 49:50'ere gik gennem et halvt dusin mand på en gang, og hyttegangen, der var propfuld af kæmpende, hjælpeløse mænd, blev til en slagterbod. Bøsserne, der blev affyret ind i massen uden sigte, knuste den som et maskingevær, og mod denne stadige strøm af død kunne ingen mand rykke frem.

"Aldrig har der været magen!" stønnede en af de sultne folk. "Jeg kiggede blot lige derind, og de døde lå i stabler ligesom sæler efter en jagt!"

"Sagde jeg måske ikke, at de var slagsbrødre?" kaglede den indskrumpne gamle jæger.

"Det var, hvad vi kunne vente os," svarede Aab-Waak kækt. "Vi kæmpede i en fælde, som vi selv havde lavet."

"Å, I tåber!" skændte Tyee. "I sønner af tåber! Det lå ikke i planen, det som I her har gjort. Kun Nigah og de seks unge mænd skulle gå ind. Min snildhed er solmændenes snildhed overlegen, men I sløver den og berøver mig nytten af den og gør den værre end slet ingen snildhed!"

Ingen svarede, men alles øjne fæstede sig på iglooen, der fortonede sig utydeligt og kolossalt mod den klare nordøst-himmel. Gennem et hul i taget steg krudtrøgen i langsomme spiraler op i den ubevægelige luft, og af og til krøb en såret mand med besvær ud i det grå lys.

"Lad hver af jer spørge sin sidemand om Nigah og de seks unge mænd," befalede Tyee.

Efter en stunds forløb lød svaret: "Nigah og de seks unge mænd er døde."

"Og mange flere er også døde," jamrede en kvinde i baggrunden.

"Så megen større rigdom bliver der til dem, som lever," trøstede Tyee barskt. Så vendte han sig til Aab-Waak og sagde: "Gå og saml en mængde sælskind fulde af tran. Lad jægerne tømme dem på iglooens og gangens træ-yderside. Og lad dem så stikke ild på det, førend mændene fra sollandet kan få lavet huller i iglooen til deres bøsser."

Allerede i samme øjeblik som han talte viste der sig et hul i leret mellem bjælkerne, en bøssemunding stak frem, og en af de sultne folk greb sig med hånden til siden og sprang op i luften. Nok et skud gennemborede hans lunger og fik ham til at styrte om. Tyee og de øvrige spredtes til begge sider ud af den lige skudlinje, og Aab-Waak skyndede på mændene med transkindene. Idet de undgik skydehullerne, som nu dannede sig på alle iglooens sider, tømte de skindene på det tørre drivtømmer, som Mandellfloden havde bragt med fra de trærige lande sydpå. Ounenk løb frem med en blussende brand, og flammerne slog i vejret. Der gik mange minutter, uden at der hændte noget, og de holdt deres våben rede, mens ilden greb om sig.

Tyee gned sig fornøjet i hænderne, mens den tørre bygning brændte og knitrede. "Nu har vi dem, brødre! I fælden!"

"Og ingen kan nægte mig Bills bøsse," erklærede Aab-Waak.

"Undtagen Bill selv," peb den gamle jæger. "For se, der kommer han!"

Dækket med et svedet og sværtet tæppe sprang den store, hvide mand ud af den flammende indgang, og lige i hælene på ham, ligeledes dækkede, kom Mesahchie og de fem andre

mænd fra sollandet. De sultne folk prøvede på at standse angrebet med en dårligt sigtet salve, mens mandellerne udslyngede en sky af spyd og pile. Men mændene fra sollandet kastede deres brændende tæpper fra sig, mens de løb, og det sås, at hver af dem på sine skuldre bar en lille pakke ammunition. Af alle deres ejendele havde de valgt at redde den. I hurtigt og vel planlagt løb sprængte de kredsen og styrede lige mod den store klint, der hævede sig sort i den lysnende dag en halv mil bag for landsbyen.

Men Tyee faldt på det ene knæ og sigtede med sin bøsse på den bageste af mændene fra sollandet.

Et højt råb lød, da han trykkede på aftrækkeren, og manden faldt forover, kom halvvejs på benene igen, men faldt på ny. Uden hensyn til pileregnen løb en anden af solmændene tilbage, bøjede sig over ham og løftede ham op på sine skuldre. Men mandellernes spydbevæbnede rykkede ham tættere ind på livet, og et kraftigt kast gennemborede den sårede. Han skreg højt og blev hurtigt slap, mens hans kammerat lod ham synke ned på jorden. Imidlertid havde Bill og de tre andre gjort holdt og sendte en haglbyge af bly mod de fremrykkende spydbevæbnede. Den femte af mændene fra sollandet bøjede sig over sin ramte kammerat, følte på hans hjerte, skar så koldblodigt stropperne på hans pakke over og rejste sig med ammunitionen og den ekstra bøsse i hånden.

"Han er en tosse!" råbte Tyee, idet han sprang højt i sin fremadstormen for at undgå det krampagtigt sitrende legeme af en af de sultne folk.

Hans egen bøsse var kommet i uorden, så at han ikke kunne bruge den, og han råbte på, at en eller anden skulle jage et spyd

i solmanden, der havde gjort omkring og nu løb for at søge dækning under den beskyttende ild. Den lille, gamle jæger gyngede sit spyd på kastetræet, svang sin arm tilbage, mens han løb, og udslyngede våbnet.

"Ved ulvens krop, det var et godt kast, siger jeg!" lovpriste Tyee ham, idet den flygtende mand styrtede forover, så at spyddet stod opret mellem hans skuldre og svajede langsomt frem og tilbage.

Den lille, indskrumpne mand hostede og satte sig ned. En rød strime viste sig på hans læber og vældede frem som en tyk strøm. Han hostede igen, og en sælsom pibende lyd kom og gik med hans åndedrag.

"De er heller ikke bange, men store slagsbrødre," peb han og famlede usikkert med hænderne i luften. "Og se! Nu kommer Bill!"

Tyee så op. Fire mandeller og en af de sultne folk var styrtede løs på den faldne, der havde rejst sig på knæ, og spiddede ham, så han sank tilbage igen. I et sekund så Tyee fire af dem falde for solmændenes kugler. Den femte, som endnu var usåret, greb de to bøsser, men da han rejste sig for at flygte, blev han næsten snurret helt rundt ved stødet af en kugle i armen, standset af en anden og slået til jorden af en tredje. Et øjeblik efter var Bill på stedet for at skære pakkens stropper over og opsamle bøsserne.

Dette så Tyee, og han så sine egne folk falde, mens de rykkede frem i spredt orden, og han følte pludselig tvivl og besluttede at blive liggende, hvor han lå, for at se mere. Af en eller anden ubegribelig grund løb Mesahchie tilbage til Bill; men inden hun kunne nå ham, så Tyee Pilo løbe frem og slå

armene omkring hende. Han forsøgte at slynge hende op over sin skulder, men hun greb fat i ham og rev og kradsede ham i ansigtet. Så spændte hun ben for ham, og begge faldt tungt. Da de kom på benene igen, havde Pilo skiftet sit tag, så at hans ene arm lå under hendes hage og håndleddet trykkede på hendes strube og kværkede hende. Han begravede sit ansigt i hendes bryst, modtog hendes hænders slag på sit tykke, sammenfiltrede hår og begyndte langsomt at tvinge hende tilbage fra kamppladsen. Men i dette øjeblik var det, at Bill, på tilbagetoget med sine faldne kammeraters våben, stødte på dem. Da Mesahchie så ham, snurrede hun sit offer omkring og holdt ham fast. Bill svang bøssen i sin højre hånd og slog til, næsten uden at standse sin gang. Tyee så Pilo segne om på jorden som ramt af lynet og manden fra sollandet og Nigahs datter flygte side om side.

En gruppe mandeller, ført af en af de sultne folk gjorde et unyttigt stormangreb, som sank sammen for den svidende ild.

Tyee snappede efter vejret og mumlede: "Som rimfrost for morgensolen."

"Som sagt, de er store slagsbrødre," hviskede den gamle jæger mat, stærkt medtaget af blodtabet. "Jeg ved det. Jeg har hørt det. De er sørøvere og sæljægere; og de skyder hurtigt og nøjagtigt, for det er deres levevis og deres hænders arbejde."

"Som rimfrost for morgensolen," gentog Tyee, idet han krøb sammen og søgte dækning bag den døende mand og kun af og til kiggede rundt om ham.

Det kunne ikke længere kaldes en kamp, for ingen mandeller vovede sig fremad, og på den anden side var de for tæt inde på mændene fra sollandet til at kunne komme tilbage. Tre forsøgte

det, løbende adspredte som kaniner; men den ene faldt med et brækket ben, den anden fik en kugle gennem kroppen, og den tredje, som snoede og bugtede sig, faldt lige i udkanten af landsbyen. Stammens folk krøb derfor sammen i hulninger og begravede sig i støvet på åben mark, mens solmændenes kugler fo'r hen over sletten.

"Rør dig ikke," bad Tyee, da Aab-Waak kom krybende langs jorden hen imod ham. "Rør dig ikke, gode Aab-Waak, at du ikke bringer døden over os."

"Døden har slået ned på mange," lo Aab-Waak; "og derfor vil der, som du siger, blive stor rigdom at dele. Min fader ligger bag den store klippeblok der og trækker vejret hurtigt og kort, og ved siden af ham ligger min broder og ser ud, som om han var bundet i knude. Men deres del bliver min del, og det er godt."

"Som du siger, gode Aab-Waak, og som jeg har sagt; men førend vi kan dele, må vi have noget at dele, og mændene fra sollandet er ikke døde endnu."

En kugle rikochetterede fra en klippeblok foran dem og fløj med en skingrende piben lavt hen over deres hoveder i sin anden flugt. Tyee dukkede sig og gøs, men Aab-Waak grinede og søgte forgæves at følge den med øjnene.

"Så hurtigt de flyver, man kan ikke engang se dem," bemærkede han.

"Men mange af os er døde," vedblev Tyee.

"Og mange er tilbage," lød svaret. "Og de knuger sig tæt til jorden, for de er blevet kloge på, hvordan man skal slås. Desuden er de blevet vrede. Og når vi har dræbt mændene fra sollandet på skibet, er der kun fire tilbage her på landet. Det

kan måske tage lang tid at dræbe dem, men til syvende og sidst vil det ske."

"Hvordan kan vi komme ned til skibet, når vi hverken kan gå den ene eller den anden vej?" spurgte Tyee.

"Det er et slet sted, hvor Bill og hans brødre ligger," forklarede Aab-Waak. "Vi kan komme over dem fra alle sider, og det er ikke godt. Derfor søger de at få ryggen mod klinten, hvor de kan vente, indtil deres brødre fra skibet kommer dem til hjælp."

"Aldrig skal de komme fra skibet, deres brødre! Jeg har sagt det."

Tyee var ved igen at tage mod til sig, og da mændene fra sollandet opfyldte forudsigelsen ved at trække sig tilbage til klinten, var han så let af hjertet som nogensinde.

"Der er kun tre af os tilbage!" klagede en af de sultne folk, da de samledes til rådslagningen.

"Derfor skal I i stedet for to få fire bøsser hver," var Tyees svar.

"Vi har kæmpet godt."

"Ja; og hvis det skulle hænde, at kun to af jer blev tilbage, så vil I få seks bøsser hver. Derfor kæmp godt."

"Og hvis der ingen af dem bliver tilbage?" hviskede Aab-Waak snedigt.

"Så bliver det os, der får bøsserne, du og jeg," hviskede Tyee tilbage.

Men for at forsone de sultne folk gjorde han en af dem til fører for togtet mod skibet. Denne afdeling omfattede fulde to tredjedele af stammen og afgik til kysten en halv snes mil borte belæssede med skind og andre sager, som der kunne handles med. De tilbageblevne blev ordnet i en stor halvkreds rundt om det brystværn, som Bill og hans mænd havde begyndt at opføre.

Tyee var hurtig til at forstå, hvortil noget kunne nytte, og satte straks sine folk til at grave små skyttegrave.

"Tiden vil gå, førend de forstår det," sagde han til Aab-Waak, "og når de har travlt, vil de ikke tænke ret meget på dem, der er faldet eller på deres egne besværligheder. Og i nattens mørke kan de liste sig længere frem, så at når mændene fra sollandet ser efter os i morgenlyset, vil de finde os meget nær."

I middagsheden hørte mændene op med deres arbejde og holdt måltid på tørfisk og sæltran, som kvinderne bragte dem. Nogle råbte på solmændenes mad i Nigahs igloo, men Tyee nægtede at dele den, førend de, der skulle angribe skibet, kom tilbage. Der blev snakket en hel del om resultatet, men midt under det hele lød et dumpt drøn fra søen ind over land. De, som havde gode øjne, så en tæt røgsky, som hurtigt opløste sig, og som de påstod, svævede lige over solmændenes skib. Tyee var af den mening, at det måtte være et kanonskud. Aab-Waak vidste det ikke, men tænkte, at det måtte være et signal af en eller anden slags. I hvert fald, sagde han, var det på tide, at der skete noget.

Fem eller seks timer efter øjnedes en enlig mand, der kom tværs over den brede slette nede fra havet, og kvinderne og børnene strømmede i samlet flok ud imod ham. Det var Ounenk, nøgen, forpustet og såret. Blodet randt endnu ned over hans ansigt fra en skramme i panden. Hans venstre arm hang frygteligt lemlæstet og hjælpeløs ved hans side. Men det betydningsfuldeste af alt var et vildt lys i hans øjne, som kvinderne ikke forstod.

"Hvor er Peshack?" spurgte en gammel squaw i en hvas tone.

"Og Olitlie? Og Polak? Og Mah-Kuk?" istemmede andre.

Men han sagde ingenting, men puffede sig frem gennem den støjende mængde og rettede sine vaklende skridt mod Tyee. Den gamle squaw opløftede sørgehylet, og kvinderne stemmede i en for en, mens de sluttede sig til bagved. Mændene krøb op af deres skyttegrave og løb tilbage for at samles om Tyee, og det blev bemærket, at mændene fra sollandet krøb op på deres barrikade for at se.

Ounenk gjorde holdt, strøg blodet fra sine øjne og så sig om. Han ville tale, men hans tørre læber klæbede til hinanden. Likita hentede vand til ham, og han brummede og drak igen.

"Var det en god kamp?" spurgte Tyee endelig. "En god kamp?"

"Ho! Ho! Ho!" Så brat og vildt lo Ounenk, at alle tav. "Aldrig har der været mage til kamp! Det siger jeg, jeg, Ounenk, som i fordums tid har kæmpet med dyr og mennesker. Og lad mig tale, store og vise ord, før jeg glemmer dem. Mændene fra sollandet kæmper godt og lærer os mandellfolk at kæmpe. Og hvis vi kæmper længe nok, bliver vi store slagsbrødre, ligesom mændene fra sollandet, eller også – falder vi. Ho! Ho! Ho! Det var en kamp!"

"Hvor er dine brødre?" Tyee ruskede i ham, til han skreg af smerte i sine sår.

Ounenk blev roligere. "Mine brødre? De er ikke mere."

"Og Pome-Li?" råbte en af de to sultne folk. "Pome-Li, min moders søn?"

"Pome-Li er ikke mere," svarede Ounenk med ensformig stemme.

"Og mændene fra sollandet?" spurgte Aab-Waak.

"Mændene fra sollandet er ikke mere."

"Men solmændenes skib, og deres rigdom og bøsser og sager?" spurgte Tyee.

"Hverken solmændenes skib eller deres rigdom og bøsser og sager er mere," lød det uforanderlige svar. "Alt sammen er ikke mere. Intet er. Jeg alene er."

"Og du er et fæ."

"Kan være," svarede Ounenk urørt. "Jeg har set, hvad der nok kunne gøre mig til et fæ."

Tyee tav, og alle ventede, indtil det faldt Ounenk ind at fortælle sin historie, som han selv ville.

"Vi tog ingen bøsser med os, o Tyee," begyndte han til sidst; "ingen bøsser, mine brødre – kun knive og jagtbuer og spyd. Og i grupper på to og tre roede vi i vore kajakker ud til skibet. De var glade ved at se os, var mændene fra sollandet, og vi spredte vore skind ud, og de kom frem med deres handelssager, og alt gik godt. Og Pome-Li ventede – ventede, indtil solen stod højt på himlen og de havde sat sig til at spise, så udstødte han skriget, og vi faldt over dem. Aldrig har der været mage til kamp og aldrig sådanne kæmpere. Halvparten slog vi ihjel i overfaldets hurtighed, men den halvpart, der blev tilbage, blev som djævle, og de mangfoldiggjorde sig og kæmpede overalt som djævle. De satte ryggene mod skibets mast, og vi omgav dem med en ring af vore døde, førend de selv faldt. Og nogle tog bøsser og skød med begge øjne åbne og meget hurtigt og sikkert. Og en tog en stor bøsse, med hvilken han udskød en mængde små kugler på én gang. Se, således!"

Ounenk pegede på sit øre, der var nok så pænt gennemboret af et dyrehagl.

"Men jeg, Ounenk, jog mit spyd igennem ham bagfra. Og således, på den ene eller den anden måde, dræbte vi dem alle – alle undtagen høvdingen. Og ham var vi om, mange af os, og han var alene, men han udstødte et højt skrig, og brød igennem os, mens fem eller seks hang fast ved ham, og løb ned i det indre af skibet. Og da, mens skibets rigdom var vor, og kun høvdingen, som vi snart ville dræbe, var dernede, ja da lød der et brag som af alle bøsser i hele verden – et mægtigt brag! Og som en fugl fløj jeg op i luften, og de levende mandellfolk, og de døde mænd fra sollandet, de små kajakker, det store skib, bøsserne, rigdommen – alt sammen fløj op i luften. Derfor siger jeg, Ounenk, som fortæller historien, at jeg er den eneste, der er tilbage."

En dyb tavshed faldt over forsamlingen. Tyee så på Aab-Waak med rædselsslagne øjne, men sagde intet. Selv kvinderne var alt for forbløffede til at jamre over de faldne.

Ounenk så sig stolt om. "Jeg er den eneste, der er tilbage," gentog han.

Men i dette øjeblik knaldede en bøsse fra Bills barrikade, og der lød et skarpt smæk og smæld mod Ounenks bryst. Han svajede bag over og kom på ret køl igen med et udtryk af forbløffet overraskelse i ansigtet. Han gispede, og hans læber fortrak sig til et bistert smil. Hans skuldre skrumpede sammen, og hans knæ bøjede sig. Han rystede sig som en mand, der er ved at falde i søvn, og rettede sig. Men sammenskrumpningen og bøjningen begyndte igen, og han sank langsomt, ganske langsomt om på jorden.

Det var en hel mil fra solmændenes skyttegrav, og døden havde spændt bro over afstanden. Et mægtigt skrig af raseri

hævede sig, og i det lå der megen tørst efter blodhævn, meget af dyrets tankeløse vildhed. Tyee og Aab-Waak forsøgte at holde mandellfolkene tilbage, men blev puffet til side og kunne kun vende sig om og betragte den vanvittige stormen løs. Men der faldt ingen skud fra mændene fra sollandet, og inden halvdelen af afstanden var tilbagelagt, var mange blevet skræmt af den hemmelighedsfulde stilhed i skyttegraven og havde gjort holdt og ventede. De vildere ånder stormede videre, og da de havde halveret resten af afstanden, gav graven stadig intet livstegn fra sig. I tre hundrede alens afstand sagtnede de farten og klumpede sig sammen; i halvandet hundrede standsede de, en snes stykker af dem, mistænksomme og rådslog.

Så kronedes barrikaden af en røgsky, og de spredtes ad som en håndfuld småsten, der kastes ud på må og få. Fire faldt, og fire til, og de vedblev hurtigt at falde, en og to ad gangen, indtil der kun var en tilbage, og han i fuld flugt med døden pibende om sine øren. Det var Nok, en ung jæger, langbenet og høj, og han løb, som han aldrig før havde løbet. Han fo'r hen over den nøgne slette som en fugl, steg til vejrs og sejlede og svang sig fra side til side. Bøsserne i graven tordnede i en mægtig salve; de knaldede i ujævn rækkefølge; men stadig steg Nok, dukkede sig og steg igen uskadt. Der blev et ophold i skydningen, som om mændene fra sollandet havde opgivet den, og Nok slog færre og færre bugter i sin flugt, indtil han fo'r lige frem for hvert spring. Og mens han sprang hurtigt og lige, glammede en enkelt bøsse fra graven, og han krøllede sig sammen midt i luften, ramte jorden som en klump, fløj til vejrs igen ved anslaget og kom ned som en sønderknust dynge.

"Hvem er så rap som det hurtigtvingede bly?" grublede Aab-Waak.

Tyee brummede og vendte sig bort. Begivenheden var forbi, og der var vigtigere sager at tænke på. En mand af det sultne folk og fyrretyve af hans egne krigere, nogle af dem sårede, var tilbage; og der var endnu fire mænd fra sollandet at regne med.

"Vi vil holde dem i deres hul ved klinten," sagde han, "og når sulten har grebet dem hårdt, vil vi dræbe dem, som om de var børn."

"Men hvorfor skal vi kæmpe?" spurgte Oluf, en af de yngre mænd. "Solmændenes rigdom er ikke mere; der er kun tilovers, hvad der findes i Nigahs igloo, en ussel rest –"

Han brød hastigt af, idet en kugle peb skarpt i luften forbi hans øre.

Tyee lo hånligt. "Tag det som dit svar. Hvad ellers kan vi gøre med disse vanvittige mænd fra sollandet, som ikke vil dø?"

"Hvad er tåbelighed dog for en ting!" protesterede Oluf, mens han i stilhed spidsede øren efter andre kuglers komme. "Det er ikke ret, at de kæmper sådan, disse mænd fra sollandet. Hvorfor vil de ikke dø en let død? De er tåber, at de ikke ved, at de er dødsens og gør os så meget bryderi."

"Før kæmpede vi for at vinde stor rigdom; nu kæmper vi for at redde livet," resumerede Aab-Waak i korthed situationen.

Den nat lød der støj i skyttegravene, og skud blev vekslet. Og om morgenen fandtes Nigahs igloo tom for solmændenes ejendele. De havde selv taget dem, for deres spor blev synlige, da solen stod op. Oluf krøb op til klintens rand for at slynge store sten ned i graven, men klinten var overhængende, og han slyngede skældsord og fornærmelser ned i stedet for og lovede

dem bitre pinsler, når enden kom. Bill sendte spottende ord tilbage i bjørnefolkets tungemål, og Tyee, som stak hovedet op af en grav for at se til, fik et dybt strejfskud i skulderen.

Og i de triste dage, der fulgte efter, og i de vilde nætter, mens de førte deres skyttegrave nærmere til fjenden, blev der talt meget om, hvorvidt det ville være klogt at lade mændene fra sollandet slippe bort. Men dette var de bange for, og kvinderne opløftede altid et skrig ved tanken. De havde set meget til mændene fra sollandet, og de havde ikke lyst til at se mere. Hele tiden fyldtes luften af kuglernes piben og plump og smæk, og hele tiden voksede tabslisten. I den gyldne morgengry lød det svage, fjerne smæld af en bøsse, og en ramt kvinde strakte hænderne op i luften i landsbyens fjerne udkant; i middagsheden hørte mændene i gravene den skingrende fløjten og vidste, at det var deres død, der kom flyvende; eller i aftenens grå efterlys sprøjtedes støvet op i små pust ved de svage bål. Og om natten herskede de sørgende kvinders langtrukne, jamrende: "Wah-hu-ha-a-hu-ha-a!"

Som Tyee havde forudsagt, endte det med, at sulten slog sin klo i mændene fra sollandet. Og én gang, under en tidlig efterårsstorm, kravlede en af dem i mørket indenfor gravene og stjal en mængde tørfisk. Men han kunne ikke slippe tilbage med dem, og solen fandt ham forgæves søgende at skjule sig i landsbyen. Altså kæmpede han den store kamp ganske alene i en snæver kreds af mandellfolkene, skød fire med sin revolver, og førend de kunne få fat i ham og pine ham, vendte han den mod sig selv og døde.

Dette kastede tristhed over folket. Oluf opstillede spørgsmålet: "Når én mand forsvarer sig så kækt, inden han

dør, hvad vil så de tre gøre, som endnu er tilbage?"

Så rejste Mesahchie sig op på barrikaden og hidkaldte ved navn tre hunde, som var kommet tæt hen til hende. Det var kød og liv – og det udskød afregningens dag og gød fortvivlelse i mandellfolkets hjerter. Og et helt slægtleds forbandelser udøstes over Mesahchies hoved.

Dagene slæbte sig af sted. Solen ilede mod syd, nætterne blev lange og længere, og der kom et anstrøg af frost i luften. Og stadig holdt mændene fra sollandet deres skyttegrav besat. Modet sank under det endeløse tryk, og Tyee tænkte alvorligt og dybt. Så sendte han bud ud, at alle skind og huder, der fandtes hos hele stammen, skulle samles. Dem lod han rulle sammen til store cylindriske pakker, og bag hver pakke anbragte han en mand.

Da ordren blev givet, var den korte dag næsten omme, og det var et langsomt og kedeligt stykke arbejde at rulle de store pakker fremad fod for fod. Solmændenes kugler klaskede og smækkede imod dem, men kunne ikke trænge igennem dem, og mændene hylede af henrykkelse. Men mørket faldt på, og Tyee, som nu var sikker på sit held, kaldte pakkerne tilbage til grøfterne.

Næste morgen begyndte fremrykningen for alvor under en uhyggelig tavshed fra solmændenes skyttegrav. Til at begynde med rykkede pakkerne langsomt hinanden nærmere med lange mellemrum, mens kredsen trak sig sammen. I halvandet hundrede alens afstand var de ganske nær ved hinanden, så at Tyees ordre til at standse gik hviskende fra fløj til fløj. Skyttegraven gav intet livstegn fra sig. De ventede længe og anspændt, men intet rørte sig. Fremrykningen begyndte på ny,

og manøvren gentoges i femoghalvfjerds alens afstand. Stadig intet tegn og ingen lyd. Tyee rystede på hovedet, og selv Aab-Waak havde sine tvivl. Men ordren til at rykke frem blev givet, og frem rykkede de, indtil pakke rørte ved pakke, og en solid forskansning af skind og huder strakte sig ud fra klinten rundt om skyttegraven og tilbage til klinten igen.

Tyee så tilbage og så kvinderne og børnene flokke sig som mørke skygger i de forladte grøfter. Han så fremad mod den tavse skyttegrav. Mændene bevægede sig nervøst, og han beordrede hver anden pakke fremad. Denne nye linje rykkede frem, indtil pakke rørte ved pakke ligesom før. Så skød Aab-Waak af egen fri vilje en pakke frem alene. Da den rørte ved barrikaden, ventede han længe. Så kastede han sten over i skyttegraven uden at få svar, og til sidst rejste han sig med stor forsigtighed og kiggede derned. Et tæppe af tomme patronhylstre, nogle renpillede hundeknokler, og et sumpet sted, hvor vandet dryppede ned fra en klippespalte, mødte hans blik. Det var det hele. Mændene fra sollandet var væk.

Der lød mumlen om hekseri og ubestemte klager, og der udvekslede mørke blikke, som varslede Tyee om uhyggelige ting, som endnu kunne hænde, og han trak vejret lettere, da Aab-Waak fulgte sporet langs klintens fod.

"Hulen!" udbrød Tyee. "De forudså min visdom med skindpakkerne og flygtede ind i hulen!"

Klinten var gennemboret af en labyrint af underjordiske gange, som løb sammen midtvejs, hvor skyttegraven stødte op til klippemuren. Derhen fulgte stammens mænd Aab-Waak under mange udråb, og da de kom der, kunne de tydeligt se, at

mændene fra sollandet var krøbet op til mundingen, nogle og tyve fod til vejrs.

"Nu er det sket," sagde Tyee og gned sig i hænderne. "Jeg byder, at alle skal glæde sig, for nu er de i fælden, disse mænd fra sollandet – i fælden. De unge mænd skal krybe op, og hulens munding skal fyldes med sten, så at Bill og hans brødre og Mesahchie skal pines af sult, til de bliver til skygger, og dø under forbandelser i stilheden og mørket."

Råb af jubel og lettelse hilste disse ord, og Hawgah, den sidste af de sultne folk, krøb op ad den bratte skråning og krøb sammen på randen af åbningen. Men i det samme lød der et dumpt knald og et til, mens han fortvivlet klyngede sig til den glatte klippekant. Med modstræbende svaghed slap han sit greb og styrtede ned for fødderne af Tyee, dirrede et øjeblik som en kolossal geleklump, og lå stille.

"Hvor skulle jeg vide, at de var så store slagsbrødre og ikke bange?" spurgte Tyee, ansporet til at forsvare sig af erindringen om de mørke blikke og de ubestemte klager.

"Vi var mange og lykkelige," erklærede én af mændene ligefremt. En anden fingererede ved sit spyd med en lysten hånd.

Men Oluf bød dem tie. "Lyt, mine brødre! Der er en anden vej! Som dreng fandt jeg den tilfældigvis en dag, da jeg legede oppe på brinken. Den er skjult af klipperne, og der er ingen grund til, at nogen mand skulle søge derhen; derfor er den en hemmelighed, og intet menneske kender den. Den er meget smal, og man kravler på sin bug et langt stykke vej, og så er man i hulen. I nat vil vi kravle på vor bug uden støj, og overraske mændene fra sollandet bagfra. Og i morgen vil der være fred,

og aldrig mere i de kommende år vil vi stride med mænd fra sollandet."

"Aldrig mere!" lød det i kor fra de trætte mænd. "Aldrig mere!" Og Tyee stemte i med.

Den aften samledes flokken af kvinder og børn om hulens bekendte munding, med mindet om deres døde i deres hjerter og stene, spyd og knive i deres hænder. Ned ad de nogle og tyve vanskelige fod ned til jorden kunne ingen mand fra sollandet håbe at slippe levende. Tilbage i landsbyen blev kun de sårede, medens alle de raske og rørige mænd – der var tredive – fulgte Oluf til den hemmelige adgang. Der var hundrede fod af uvejsomme klippekanter og usikkert opstablede sten mellem den og jorden, og af frygt for at bringe stenene i ulave med hånd eller fod krøb kun en mand op ad gangen. Oluf var den første, kaldte sagte på den næste, at han skulle komme, og forsvandt indenfor. En mand fulgte efter, nok en, og en tredje, og så fremdeles, indtil kun Tyee var tilbage. Han hørte den sidste mands kalden, men blev grebet af en pludselig tvivl og blev tilbage for at tænke. En halv time efter svang han sig op til åbningen og kiggede ind. Han kunne føle, hvor snæver gangen var, og mørket foran ham føltes helt massivt. Frygten for rummet mellem jordvæggene isnede ham, og han kunne ikke vove sig derind. Alle de døde, lige fra Nigah, den første af mandellerne, til Hawgah, den sidste af de sultne folk, kom og satte sig hos ham. Men han foretrak uhyggen ved deres selskab frem for rædslen, som han følte lure i det tætte mørke. Han havde siddet der længe, da han følte noget blødt og koldt flagre mod sin kind og forstod, at det var den første vintersne, som faldt. Så kom det svage daggry og derpå den klare dag, og så

hørte han en sagte strubehulken, som kom og gik med mellemrum gennem gangen og hver gang kom nærmere og blev tydeligere. Han lod sig glide over randen, satte benene på det første klippetrin og ventede.

Det, der hulkede, kom kun langsomt frem, men endelig efter mange standsninger nåede det ham, og han var sikker på, at det ikke var en mand fra sollandet, der gav den lyd fra sig. Derfor stak han hånden indenfor, og hvor der skulle have været et hoved, følte han skuldrene af en mand, der løftede sig på sine bøjede arme. Hovedet fandt han bagefter, ikke i oprejst stilling, men hængende lige ned, så at issen hvilede mod gangens gulv.

"Er det dig, Tyee?" sagde hovedet. "For dette er mig, Aab-Waak, hjælpeløs og knækket som et ilde kastet spyd. Mit hoved er i snavset, og jeg kan ikke krybe ned uden hjælp."

Tyee krøb ind og rejste ham op med ryggen mod væggen, men hovedet hang ned på brystet og hulkede og jamrede.

"Æ-u-o, æ-u-o!" jamrede det. "Oluf havde glemt, at Mesahchie også kendte hemmeligheden og viste mændene fra sollandet den, ellers havde de ikke ventet ved enden af den snævre vej. Og derfor er jeg en knækket mand og hjælpeløs – æ-u-o, æ-u-o!"

"Og døde de, de forbandede mænd fra sollandet, for enden af den snævre vej?" spurgte Tyee.

"Hvor kunne jeg vide, at de ventede?" gurglede Aab-Waak. "For mine brødre var gået forud, mange af dem, og der var ingen lyd af nogen kamp. Hvor kunne jeg vide, hvorfor der ikke var nogen lyd af kamp? Og inden jeg vidste af det, var to hænder om min hals, så at jeg ikke kunne råbe og advare mine brødre, der kom bagefter mig. Og så lå der to hænder til på mit hoved og to på mine fødder. På denne måde holdt de tre mænd fra

sollandet på mig. Og medens hænderne holdt mit hoved fast, drejede hænderne på mine fødder mit legeme omkring, og min hals blev drejet rundt, ligesom vi drejer halsen om på en vildand i mosen.

Men det stod ikke skrevet, at jeg skulle dø," vedblev han med en svag stolthedsgnist endnu glødende. "Jeg er den eneste, der er tilbage. Oluf og de øvrige ligger på ryggen i en række, og deres ansigter vender hist og her, og nogles ansigter er nedenunder, hvor deres nakker skulle være. Det er ikke smukt at se; for da livet vendte tilbage i mig, så jeg dem alle i skæret af en fakkel, som mændene fra sollandet havde efterladt, og jeg var blevet lagt i række sammen med dem."

"Så? Så?" grublede Tyee alt for forbløffet til at kunne sige mere.

Det gav et pludseligt sæt i ham, og han gøs, for Bills stemme lød ud fra gangen.

"Det er godt," sagde den. "Jeg leder efter manden, som kravler af sted med sin brækkede hals, og se, jeg finder Tyee. Kast din bøsse fra dig, Tyee, så at jeg kan høre den falde blandt stenene."

Tyee adlød uden indvending, og Bill krøb frem i lyset. Tyee så nysgerrigt på ham. Han var mager og medtaget og snavset, og hans øjne lyste som gløder i deres dybe huler.

"Jeg er sulten, Tyee," sagde han. "Meget sulten."

"Og jeg er skarn for dine fødder," svarede Tyee. "Dit ord er min lov. Desuden befaler jeg mine folk ikke at gøre modstand imod dig. Jeg råder dem til –"

Men Bill havde vendt sig og råbte tilbage gennem gangen. "Hej! Charley! Jim! Kom her og tag kvindfolket med jer!"

"Nu skal vi have noget at spise," sagde han, da hans kammerater og Mesahchie havde sluttet sig til ham.

Tyee gned sine hænder undskyldende. "Vi har kun lidt, men hvad vi har, er dit."

"Og så vil vi vandre sydpå over sneen," vedblev Bill.

"Gid I må vandre uden besvær og vejen falde jer let."

"Det er en lang vej. Vi får brug for hunde og mad – meget!"

"Du kan vælge blandt vore hunde og den mad, de kan trække."

Bill lod sig glide over åbningens rand og lavede sig til at stige ned. "Men vi kommer igen, Tyee. Vi kommer igen, og vore dage skal blive lange her i landet."

Og således gik det til, at de rejste ned i det vejløse syden, Bill, hans brødre og Mesahchie. Og da næste år kom, lå *Søg nummer to* for anker i Mandellbugten. De få af mandellfolket, som levede endnu, fordi deres sår havde hindret dem i at krybe ind i hulen, gik i arbejde efter ordre fra mændene fra sollandet og gravede i jorden. De jager og fisker ikke mere, men får dagløn, for hvilken de køber sig mel, sukker, bomuldstøj og sådanne varer, som *Søg nummer to* bringer fra sollandene på sin årlige tur.

Og denne mine bearbejdes i hemmelighed, som så mange miner i nordlandene er blevet bearbejdet; og ingen hvid mand udenfor aktieselskabet, som består af Bill, Jim og Charley, ved, hvor på Polarhavets kyst Mandell ligger. Aab-Waak bærer stadig sit hoved hængende på den ene skulder, er blevet et orakel og prædiker fred for det yngre slægtled, hvorfor han modtager en pension af aktieselskabet. Tyee er formand i minen og har dannet sig en ny teori om mændene fra sollandet.

"De, som lever under solens vej, er ikke bløde i kødet," siger han, mens han ryger sin pibe og ser dagholdet begive sig hjem og natholdet gå på arbejde. "For solen trænger ind i deres blod og brænder dem med en stærk ild, så at de fyldes af lyster og lidenskaber. De brænder altid, så at de ikke selv ved af, når de er besejret. Desuden er der en hvileløshed i dem, som er en djævel og driver dem ud over hele jorden for at slide og slæbe og kæmpe uden ophør. Det ved jeg. Jeg er Tyee."

Den ensomme Høvdings sygdom

Dette er en historie, som blev fortalt mig af to gamle mænd. Vi sad i røgen fra et moskitobål, i døgnets kølige tid, som var midnat; og af og til under fortællingen slog vi ivrigt og med god vilje efter de af de vingede uhyrer, som trodsede røgen for at få en mundsmag af vort skind. Under os til højre, tyve fod nede ad den smuldrende bred, klukkede Yukonfloden dovent. Til venstre, over de lave bakkers rosenfarvede rand, glødede den søvnige sol, som ikke fik søvn den nat, og ej heller var bestemt til at få sovet i mange kommende nætter.

De gamle mænd, som sad hos mig og dræbte moskitoer på kraft, var Den ensomme Høvding og Mutsak, én gang våbenfæller og nu indskrumpne opbevaringssteder for traditioner og fortidshændelser. De var de sidste af deres slægtled og havde ingen ære blandt den yngre flok, som var vokset op i en minecivilisations yderste udkant. Hvem brød sig om traditioner i de tider, da man kunne kalde ånder frem fra sorte flasker, og sorte flasker kunne kaldes frem fra de føjelige hvide mænd for nogle timers sved eller et skabet skind? Hvilken magt havde shamanismens uhyggelige besværgelser og maskerede mysterier, når det levende vidunder, dampbåden, hver eneste dag prustede og fnøs op og ned ad Yukon, et virkeligt ildsprudende uhyre til trods for alle naturlove? Og hvilken værdi havde nedarvet anseelse, når den, som fældede det meste brænde eller bedst forstod at lodse dampbåd med

agterhjul gennem ølabyrinterne, nu opnåede det største hensyn hos sine stammefæller?

Sandelig, de havde levet for længe, og deres onde dage var kommet, disse to gamle mænd, Den ensomme Høvding og Mutsak, og i den nye tingenes orden havde de hverken ære eller sted. Altså ventede de trist på døden, og imidlertid varmedes deres hjerter mod den fremmede, hvide mand, som delte moskitobålets plager med dem og lånte villigt øre til deres historier om gamle dage, førend damperen kom.

"Altså blev der valgt en pige til mig," sagde Den ensomme Høvding. Hans stemme, som var skingrende og pibende, faldt af og til pludselig ned i en hæs og knirkende bas, for så, netop som man havde vænnet sig til den, at stige op i en tynd diskant – så at sige afvekslende fårekyllingepiben og oksefrøkvækken.

"Altså blev der valgt en pige til mig," sagde han. "for min fader, som var Kask-Ta-Ka, Odderen, var vred, fordi jeg ikke så på kvinder, som jeg burde. Han var en gammel mand og høvding for sin stamme. Jeg var den sidste af hans sønner, der var i live, og kun gennem mig kunne han vente at se sit blod fortsættes blandt kommende og endnu ufødte slægter. Men du må vide, hvide mand, at jeg var såre syg; og når hverken jagten eller fiskeriet gav mig glæde og min bug ikke blev varm af føde, hvordan skulle jeg da se med gunstige øjne på kvinder? Eller berede mig til bryllupsfest? Eller imødese småbørns pludren og bryderier?"

"Javist," afbrød Mutsak. "for havde Den ensomme Høvding ikke kæmpet i en stor bjørns arme, indtil hans hoved revnede og blodet løb ud af hans øren?"

Den ensomme Høvding nikkede ivrigt. "Mutsak taler sandt. I den tid, som fulgte på, var jeg rask i hovedet og dog ikke rask. for skønt kødet lægedes og såret fortog sig, var jeg alligevel syg indvortes. Når jeg gik, rystede benene under mig, og når jeg så på lyset, fyldtes mine øjne af tårer. Og når jeg åbnede mine øjne, løb verden omkring mig rundt og rundt, og når jeg lukkede mine øjne, løb mit hoved indeni rundt og rundt, og alt, hvad jeg nogensinde havde set, løb rundt og rundt indeni mit hoved. Og over mine øjne var der en stor smerte, som om noget tungt altid hvilede på mig, eller som en snor, der er trukket stramt og gør meget ondt. Og min tale var langsom, og jeg ventede længe på, at hvert enkelt rigtigt ord skulle komme på min tunge. Og hvis jeg ikke ventede længe, kom alle slags ord strømmende og min tunge talte tåbeligheder. Jeg var såre syg, og da min fader, Odderen, bragte pigen Kasaan for mig –"

"Hun var ung og stærk og en datter af min søster," indskød Mutsak. "Bred af hofter til at føde børn var Kasaan, og slank af ben og rapfodet. Hun var dygtigere til at sy mokkasiner end nogen af de andre unge piger, og de barkgreb, hun flettede, var de stærkeste. Og hun havde et smil i sine øjne og en latter på sine læber; og hendes sind var ikke hastigt, og hun vidste godt, at mændene giver loven, og at kvinderne altid adlyder."

"Som sagt, jeg var såre syg," vedblev Den ensomme Høvding. "Og da min fader, Odderen, bragte pigen Kasaan for mig, sagde jeg, at de hellere skulle gøre mig rede til at begraves end til at giftes. Hvorpå min faders åsyn blev sort af harme, og han sagde, at jeg skulle få det, som jeg ønskede, og at jeg, som endnu var i live, skulle gøres rede til døden, som om jeg allerede var død –"

"Hvad der ikke er vort folks skik, hvide mand," forklarede Mutsak. "For du må vide, at dette, der blev gjort ved Den ensomme Høvding, var det kun vor skik at gøre ved døde mænd. Men Odderen var såre vred."

"Ja," sagde Den ensomme Høvding, "min fader, Odderen, var en mand af få ord, men hurtig til handling. Og han befalede folket at samles udenfor hytten, hvor jeg lå. Og da de var samlet, befalede han dem at sørge over hans søn, som var død –"

"Og udenfor hytten sang de dødssangen – u-u-u-u-u-u-a-haa-ha-a-ich-klu-kuk-ich-klu-kuk," jamrede Mutsak med en så fortrinlig efterligning, at alle slyngtråde på min rygrad snoede og krummede sig af medfølelse.

"Og inde i hytten," vedblev Den ensomme Høvding, "sværtede min moder sit ansigt med sod og dryssede aske på sit hoved og sørgede over mig som over en, der allerede var død; for sådan havde min fader befalet. Derfor sørgede min moder, Okiakuta, med megen støj og slog sig for brystet og udrev sit hår; og det samme gjorde Huniah, min søster, og Sinatah, min moders søster; og den støj, de gjorde, voldte mig stor smerte i mit hoved, så at jeg følte, at jeg ufejlbarligt og snart måtte dø.

Og stammens ældste samledes omkring mig, hvor jeg lå, og drøftede den færd, som min sjæl skulle foretage. En talte om de tætte og endeløse skove, hvor de vildfarne sjæle vandrede om og græd, og hvor jeg måske også kom til at flakke om og aldrig fik enden at se. Og en anden talte om de store floder, rivende og slemme, hvor onde ånder skreg og strakte deres formløse arme op for at trække én ned ved håret. Til brug på disse floder, sagde alle enstemmigt, måtte der gives mig en kano. Og en anden

talte om storme, som intet levende menneske nogensinde har set mage til, når stjernerne regnede ned fra himlen og jorden gabte med mange brede revner og alle vandene i jordens hjerte skyllede ud og ind. Hvorpå de, der sad hos mig, løftede armene og jamrede højt; og de udenfor hørte det og jamrede endnu højere. Og ligesom jeg var død for dem, sådan var jeg død i mine egne tanker. Jeg vidste ikke hvornår eller hvordan, men jeg vidste for sikkert, at jeg var død.

Og Okiakuta, min moder, lagde min egernskinds kjortel ved siden af mig. Og hun lagde min kjortel af rensdyrskind ved min side og min regnkappe af sæltarme og mine dårligtvejrskamikker, for at min sjæl kunne have det varmt og tørt på den lange vandring. Og der taltes også om en stejl bakke begroet med tjørne, og hun hentede svære mokkasiner for at gøre vejen let for mine fødder.

Og da de ældste talte om de store dyr, jeg måtte fælde, lagde de unge mænd ved min side min stærkeste bue og mest lige pile, mit kastetræ, mit spyd og min kniv. Og da de ældste talte om mørket og stilheden i de store rum, som min sjæl måtte gennemvandre, jamrede min moder endnu højere og dryssede endnu mere aske på sit hoved.

Og pigen Kasaan kom listende, meget frygtsom og stille, og lagde en lille pose ovenpå de ting, jeg skulle have med på rejsen. Og i den lille pose, vidste jeg, var flint og fyrstål og veltørret fyrsvamp til de bål, som min sjæl skulle tænde. Og de tæpper, jeg skulle indhylles i, blev valgt. Og de slaver, som skulle dræbes, for at min sjæl kunne have selskab, blev udtaget. Der var syv af dem, for min fader var rig og mægtig, og det var ret og billigt, at jeg, hans søn, fik en sømmelig begravelse. Disse

slaver havde vi taget som krigsfanger fra mukumukerne, som bor længere nede ad Yukon. Den næste dag skulle Skolka, shamanen, dræbe dem en for en, så at deres sjæle kunne gå på vandring gennem det ukendte sammen med min. Blandt andet skulle de bære min kano, indtil vi kom til den store, rivende og slemme flod. Og da jeg ikke havde plads til dem og deres gerning var gjort, skulle de ikke følge mig længere, men blive tilbage og hyle for evigt i den mørke og endeløse skov.

Og mens jeg betragtede mine fine, varme klæder og mine tæpper og kampvåben, og mens jeg tænkte på de syv slaver, der skulle dræbes, følte jeg mig stolt af min begravelse og vidste, at mange måtte misunde mig. Og hele tiden sad min fader, Odderen, tavs og skummel. Og hele dagen og natten sang folket min dødssang og slog på trommerne, indtil det forekom mig, som om jeg var død tusind gange.

Men om morgenen rejste min fader sig og tog til orde. Han havde alle sine dage været en kampens mand, som folket helt vel vidste, sagde han. Og folket vidste også, at det var en større hæder at dø kæmpende i slaget end på de bløde skind ved bålet. Og da jeg dog skulle dø, ville det være bedst, at jeg drog ud imod mukumukerne og blev dræbt. Derved ville jeg vinde hæder og høvdingerang i de dødes sidste bolig, og hæderen ville falde tilbage på min fader, Odderen. Derfor befalede han, at en hær skulle gøre sig rede til at drage ned ad floden. Og når vi kom til mukumukerne, skulle jeg træde alene frem og udfordre dem til kamp og således blive dræbt."

"Nej, men hør, hvide mand!" udbrød Mutsak, der ikke længere kunne tie stille. "Skolka, shamanen, hviskede længe den nat i Odderens øre, og det var ham, der magede det sådan,

at Den ensomme Høvding blev sendt ud for at dø. for da Odderen var gammel og Den ensomme Høvding den sidste af hans sønner, ønskede Skolka selv at blive høvding over folket. Og da de havde gjort megen støj en dag og en nat og Den ensomme Høvding endda var i live, blev Skolka bange for, at han ikke skulle dø. Altså var det Skolkas råd med smukke ord om hæder og bedrifter, der talte gennem Odderens mund."

"Ja," svarede Den ensomme Høvding. "Jeg vidste godt, at det var Skolkas værk, men jeg brød mig ikke om det, for jeg var såre syg. Jeg havde intet hjerte til vrede og ingen mave til store ord, og jeg brød mig ikke stort om, hvad der hændte, jeg længtes kun efter at dø og få det hele overstået. Altså, hvide mand, blev hæren gjort rede. Der var ingen af de prøvede krigere eller af de snilde og vise ældste – der var kun fem snese unge mænd, som ikke havde set ret megen kamp. Og hele landsbyen samledes på flodbredden for at se os drage af sted. Og vi drog af sted under stor jubel og sange til min pris. Selv du, hvide mand, ville glæde dig ved synet af en ung mand, der drog i kamp – selv om han var dømt til at dø.

Således drog vi af sted, fem snese unge mænd, og Mutsak var også med, for han var også ung og uprøvet. Og efter min fader, Odderens, befaling var min kano surret på den ene side til Mutsaks kano og på den anden side til Kannakuts kano. Således blev min styrke skånet for arbejdet med årerne, så at jeg til trods for min sygdom kunne vise mig kæk til det sidste. Og således drog vi ned ad floden.

Jeg vil ikke trætte dig med at fortælle om færden, som ikke var lang. Et kort stykke ovenfor mukumukernes landsby traf vi to af deres krigere i kanoer, og ved synet af os flygtede de.

Hvorpå min kano efter min faders befaling blev kastet los, så at jeg drev alene ned mod dem. Det var også efter hans befaling, at de unge mænd skulle blive og se mig dø, så at de kunne vende tilbage og fortælle om, hvordan jeg døde. Dette havde min fader Odderen og Skolka, shamanen, forklaret dem meget tydeligt og truet med streng straf, hvis de ikke adlød.

Jeg dyppede min åre og råbte hånsord efter de flygtende krigere. Og de slemme ting, jeg råbte, fik dem til at vende hovedet i vrede, og da så de, at de unge mænd holdt sig tilbage, og at jeg alene kom nærmere. Da de to krigere derfor var i sikker afstand, skilte de deres kanoer ad og ventede side om side på, at jeg skulle komme imellem dem. Og ind imellem dem kom jeg med spyd i hånd, mens jeg sang mit folks krigssang. Hver af dem slyngede et spyd imod mig, men jeg bøjede mig, og spyddene peb hen over mig, og jeg var uskadt. Og så da vi alle tre var tæt ved hinanden, kastede jeg mit spyd mod ham til højre, og det fo'r ind i hans strube, og han styrtede bagover i vandet.

Stor var min overraskelse, for jeg havde dræbt en mand. Jeg vendte mig mod ham til venstre og roede kraftigt løs med min åre for at møde døden ansigt til ansigt; men mandens andet spyd, som var hans sidste, ramte kun min skulder i kødet. Så var jeg inde på livet af ham og kastede ikke, men borede spidsen ind i hans bryst og borede det igennem ham med begge hænder. Og mens jeg arbejdede og trykkede på det af alle kræfter, slog han mig på hovedet med sit åreblad, én og to gange.

Endnu mens spydspidsen trængte ud bag hans ryg, slog han mig på hovedet. Så kom der ligesom et klart lysglimt, og jeg

følte noget indeni mit hoved give efter med et smæk – netop således, med et smæk. Og den vægt, der havde tynget så længe over mine øjne, forsvandt, og båndet, der snærede min pande så fast sammen, brast. Og der kom stor glæde over mig, og mit hjerte sang af fryd.

Dette er døden, tænkte jeg; og derfor syntes jeg, at døden var såre god. Og så så jeg de to tomme kanoer og vidste, at jeg ikke var død, men var blevet rask igen. Det var de slag, som manden slog på mit hoved, der havde gjort mig rask. Jeg vidste, at jeg havde dræbt, og smagen af blodet gjorde mig barsk, og jeg stak min åre ned i Yukons barm og tvang min kano frem ad mukumukernes landsby til. De unge mænd bagved mig udstødte et højt råb. Jeg så over min skulder og så vandet skumme hvidt fra deres årer –"

"Ja, det skummede hvidt fra vore årer," sagde Mutsak. "For vi mindedes Odderens og Skolkas bud, at vi med egne øjne skulle se, hvordan Den ensomme Høvding døde. En af mukumukernes unge mænd, som var ude for at se til et laksegarn, fik øje på Den ensomme Høvding, der kom med fem snese mænd bag sig. Og den unge mand flygtede i sin kano lige til landsbyen for at slå alarm og træffe forberedelser. Men Den ensomme Høvding ilede efter ham, og vi ilede efter Den ensomme Høvding for at se, hvorledes han døde. Men da den unge mand sprang i land lige ved landsbyen, rejste Den ensomme Høvding sig op i sin kano og gjorde et vældigt kast. Og spyddet gik igennem den unge mands legeme lige over hofterne, og den unge mand faldt forover.

Hvorpå Den ensomme Høvding sprang op på bredden med krigskølle i sin hånd og et højt krigsråb på sine læber og

styrtede ind i landsbyen. Og den første mand, han traf på, var Itwilie, mukumukernes høvding, og Den ensomme Høvding ramte ham på hovedet med sin krigskølle, så at han faldt død til jorden. Og af frygt for, at vi ikke skulle få at se, hvordan han døde, sprang vi fem snese unge mænd også i land og fulgte efter Den ensomme Høvding ind i landsbyen. Men mukumukerne forstod os ikke og troede, at vi kom for at kæmpe; og derfor sang deres buestrenge, og deres pile peb iblandt os. Hvorpå vi glemte vort ærinde og faldt over dem med vore spyd og køller; og da de ikke var forberedte, blev der et stort slagteri –"

"Med mine egne hænder dræbte jeg deres shaman," erklærede Den ensomme Høvding, mens han visne, gamle ansigt arbejdede under minderne fra hin længst svundne dag. "Med mine egne hænder dræbte jeg ham, som var en større shaman end Skolka, vor egen shaman. Og hver gang jeg stod ansigt til ansigt med en mand, tænkte jeg: Nu kommer døden. Og hver gang fældede jeg manden, og døden kom ikke. Det var, som om livets åndepust var stærkt i mine næsebor og jeg ikke kunne dø –"

"Og vi fulgte efter Den ensomme Høvding hele landsbyen igennem og tilbage igen," fortsatte Mutsak. "Som en flok ulve fulgte vi ham, frem og tilbage og hid og did, indtil der ikke var flere mukumuker, som ville kæmpe. Og så samlede vi fem snese mandlige slaver og dobbelt så mange kvinder og talløse børn, og vi stak ild på alle husene og hytterne og brændte dem ned, og så drog vi bort. Og det var mukumukernes endeligt."

"Og det var mukumukernes endeligt," gentog Den ensomme Høvding hoverende. "Og da vi kom tilbage til vor egen landsby,

forbavsedes folket over det bytte og de slaver, vi førte med os, og end mere forbavsedes de over, at jeg endnu var i live. Og min fader, Odderen, skælvede af glæde over de bedrifter, jeg havde udført. for han var en gammel mand, og jeg var den sidste af hans sønner. Og alle de erfarne krigere kom, og de snilde og vise, indtil hele folket var samlet. Og da rejste jeg mig, og med en røst som torden befalede jeg Skolka, shamanen, at træde frem –"

"Ja, hvide mand," udbrød Mutsak. "Med en røst som torden, som fik folket til at blive rædde og deres knæ til at ryste."

"Og da Skolka trådte frem," vedblev Den ensomme Høvding, "sagde jeg, at jeg havde ikke i sinde at dø. Men, sagde jeg, det var ikke godt, at de onde ånder, som venter hinsides graven, skulle skuffes, og derfor mente jeg, at det var rigtigt, at Skolkas sjæl skulle drage ud i det ukendte, hvor den uden tvivl for evigt ville komme til at hyle i den mørke og endeløse skov. Og så dræbte jeg ham, mens han stod der, i hele folkets påsyn. Jeg, Den ensomme Høvding, dræbte med egen hånd Skolka, shamanen, i hele folkets påsyn. Og da der opstod knurren, råbte jeg højt –"

"Med en røst som torden," sufflerede Mutsak.

"Ja, med en røst som torden råbte jeg højt: 'Se, o folk! Jeg er Den ensomme Høvding, som har fældet Skolka, den falske shaman! Jeg er den eneste blandt mennesker, som er gået gennem dødens port og er vendt tilbage igen. Mine øjne har set de usete ting. Mine øren har hørt de utalte ord. Jeg er større end Skolka, shamanen. Jeg er større end alle shamaner. Og jeg er en større høvding end min fader, Odderen. I alle sine dage har han kæmpet med mukumukerne, og se, jeg har på én dag fældet

dem alle. Som med et åndepust har jeg fældet dem. Og derfor, da min fader, Odderen, er gammel og Skolka, shamanen, er død, vil jeg være både høvding og shaman for jer, mit folk. Og hvis nogen mand modsiger mine ord, så lad ham træde frem!'

Jeg ventede, men ingen trådte frem. Da råbte jeg: Hallo! Jeg har smagt blod! Bring mig nu kød, for jeg er sulten. Luk op for forrådene, riv fiskestativerne ned og gør et stort gilde. Lad der være glæde og sange, ikke om begravelse, men om bryllup. Og lad så endelig pigen Kasaan blive bragt til mig. Pigen Kasaan, som skal blive moder til Den ensomme Høvdings børn!

Og ved mine ord og fordi han var såre gammel, græd min fader, Odderen, som en kvinde og slog sine arme om mine knæ. Og fra den dag af var jeg både høvding og shaman. Og stor hæder var min, og alle mænd viste mig lydighed."

"Indtil dampbåden kom," hviskede Mutsak.

"Ja," sagde Den ensomme Høvding. "Indtil dampbåden kom."

Kish, søn af Kish

"Altså vil jeg give seks tæpper, dobbelte og varme; seks file, store og hårde; seks Hudson-Bay-knive, skarpe og lange; to kanoer, byggede af Mogum, som kan lave mange ting; ti hunde, sværlemmede og kraftige til at trække; og tre bøsser – aftrækkeren på den ene er brækket, men det er en god bøsse og kan uden tvivl repareres."

Kish tav og lod øjnene glide rundt i kredsen af opmærksomme ansigter. Det var den store fisketid, og han gav Gnob tilbud på hans datter Su-Su. Stedet var St. Georg-missionen ved Yukonfloden, og stammerne havde samlet sig mange hundrede mil borte fra. Nordfra, sydfra, østfra og vestfra var de kommet, selv fra Tozikakat og det fjerne Tananaw.

"Og fremdeles, o Gnob, er du høvding for tananawerne; og jeg, Kish, søn af Kish, er høvding over thlungeterne. Og derfor, når mit afkom udgår fra din datters lænder, vil der blive venskab mellem stammerne, et stort venskab, og tananaw og thlunget vil være blodsbrødre i kommende tider. Hvad jeg har sagt, at jeg vil gøre, det gør jeg. Og hvad siger nu du, o Gnob, i denne sag?"

Gnob nikkede gravitetisk med hovedet, og hans runkne og af ælde rynkede ansigt var et uudforskeligt dække for sjælen, som boede bagved det. Hans små øjne brændte som to gløder bag deres snævre spalter, mens han med en høj, sprukken stemme peb: "Men det er ikke det hele."

"Hvad mere da?" spurgte Kish. "Har jeg ikke budt dig fuldt mål? Har der nogensinde været en tananaw-pige, for hvem der er blevet budt så stor en pris? Hvis så er, da nævn hende!"

En åbenlys hånlatter lød rundt i kredsen, og Kish vidste, at han stod til skamme overfor disse folk.

"Nej, nej, gode Kish, du forstår mig ikke," sagde Gnob med en beroligende, klappende håndbevægelse. "Prisen er god nok. Det er en rundelig pris. Ej heller gør jeg ophævelser over den brækkede aftrækker. Men det er ikke det hele. Hvordan har det sig med manden?"

"Ja, hvordan har det sig med manden?" snerrede kredsen.

"Det siges," peb Gnobs skingrende stemme, "det siges, at Kish ikke vandrer på sine fædres vej. Det siges, at han er vandret ud i mørket efter fremmede guder, og at han er blevet bange."

Kishes ansigt blev mørkt. "Det er løgn," tordnede han. "Kish er ikke bange for nogen mand!"

"Det siges," peb gamle Gnob videre, "at han har lyttet til den hvide mands tale oppe i det store hus, og at han bøjer sit hoved for den hvide mands gud, og desuden, at den hvide mands gud ikke holder af blod."

Kish slog øjnene ned, og hans hånd knyttede sig lidenskabeligt. Den vilde kreds lo spotsk, og Madwan, shamanen, stammens yppersteпræst og medicinmand, hviskede noget i øret på Gnob.

Shamanen ledte mellem skyggerne i udkanten af bålets lys, fik en spinkel dreng til at rejse sig og trak ham frem ansigt til ansigt med Kish; og i Kishes hånd lagde han en kniv.

Gnob lænede sig fremad. "Kish! O Kish! Tør du dræbe et menneske? Se! Dette er Kitz-Nu, en træl. Stød til med din arms

styrke!"

Drengen skælvede og ventede på stødet. Kish så på ham, og tanker om missionær Browns højere moralgrundsætninger fløj gennem hans sjæl, og han havde et levende syn af de dansende flammer i missionær Browns yndlings-helvedesild. Kniven faldt til jorden, og drengen trak vejret dybt og luskede med rystende knæ udenfor bålets lys. For Gnobs fødder lå en ulvehund, som viste sine skinnende tænder og lavede sig til at springe efter drengen. Men shamanen masede sin fod ned i dyrets krop og gav derved Gnob en idé.

"Og hvad ville du gøre, o Kish, hvis nogen behandlede dig således?" Og med disse ord rakte Gnob en strimmel laks ud mod Hvidtand, og da dyret ville tage den, gav han det et skarpt rap over snuden med en kæp. "Og bagefter, Kish, ville du så bære dig sådan ad?" Hvidtand kom krybende tilbage på maven og slikkede Gnobs hånd.

"Lyt!" Gnob havde rejst sig, støttet på Madwans arm. "Jeg er såre gammel, og fordi jeg er såre gammel, vil jeg fortælle dig noget. Din fader, Kish, var en mægtig mand. Og han elskede buestrengens sang i slaget, og disse mine øjne har set ham kaste et spyd, så at odden trængte ud af mandens ryg. Men du ligner ham ikke. Siden du har forladt ravnen for at tilbede ulven, er du blevet bange for blod, og du gør også dit folk bange. Det er ikke godt. for se, dengang jeg var dreng som Kitz-Nu der, var der ikke en hvid mand i hele landet. Men de kom, én for én, disse hvide mænd, og nu er der mange af dem. Og de er en hvileløs slægt og lader sig aldrig nøje med at slå sig til ro ved bålet med bugen fuld og lade morgendagen bringe sin egen

mad. Det er, som om der var lagt en forbandelse på dem, og de må afsone den med slid og slæb."

Kish blev forbløffet. En erindring om en halvtforstået historie, som missionær Brown havde fortalt om en vis Adam i gamle dage, dukkede op for ham, og det lod til, at missionæren havde talt sandt.

"Og derfor lægger de hånd på alt, hvad de ser, disse hvide mænd, og de går alle vegne hen og ser alting. Og der kommer stadig flere i deres spor, så at hvis vi intet foretager os, vil de komme til at besidde hele landet, og der vil ikke blive plads for ravnens stammer. Og derfor bør vi bekæmpe dem, indtil der ingen bliver tilovers. Så vil vi besætte passene og landet, og måske vil vore børn og børnebørn trives og blive fede. Det vil blive en stor kamp, når ulv og ravn tørner sammen; men Kish vil ikke kæmpe, ej heller vil han lade sit folk kæmpe. Derfor er det ikke godt, at han skulle få min datter. Således har jeg talt, jeg, Gnob, tananawernes høvding."

"Men de hvide mænd er gode og store," svarede Kish. "De hvide mænd har lært os mange ting. De hvide mænd har givet os tæpper og knive og bøsser, ting som vi aldrig har lavet og aldrig kunne lave magen til. Jeg husker godt, hvordan vi levede, førend de kom. Ja, jeg var ikke født den gang, men jeg har hørt det af min fader. Når vi gik på jagt, måtte vi liste os så tæt ind på elsdyret, at vi kunne ramme det med et spydkast. Nu til dags bruger vi den hvide mands bøsse, som rækker længere end et barns skrig kan høres. Vi åd fisk og kød og bær – der var intet andet at æde – og vi åd det uden salt. Hvor mange er der iblandt jer, der har lyst til at vende tilbage til fisk og kød uden salt?"

Dette ville have gjort virkning, hvis ikke Madwan var sprunget op, endnu førend der blev stille. "Først et spørgsmål til dig, Kish. Den store mand oppe i det store hus siger jer, at det er urigtigt at ihjelslå. Men ved vi ikke, at de hvide mænd også slår ihjel? Har vi glemt den store kamp ved Koyokuk? Eller den store kamp ved Nuklukyeto, hvor tre hvide mænd dræbte tyve af tozikakaterne? Tror du ikke, at vi endnu husker de tre mænd af tananawstammen, som den hvide mand Macklewrath dræbte? Sig mig, Kish, hvorfor lærer shamanen Brown jer, at det er urigtigt at kæmpe, når alle hans brødre kæmper?"

"Nej, du behøver ikke at svare," peb Gnob, mens Kish søgte at komme udenom dette paradoks. "Det er ganske let at forstå. Den gode mand Brown ville gerne holde ravnen fast, mens hans brødre plukker fjerene af den." Han hævede stemmen. "Men så længe der er en eneste tananaw, der kan slå et slag, eller en eneste pige, der kan føde en dreng, skal ravnen ikke blive plukket!"

Gnob vendte sig til en hæs, ung mand ved den anden side af bålet. "Og hvad siger du, Makamuk, som er broder til Su-Su?"

Makamuk rejste sig. Et langt ar over ansigtet trak hans overlæbe i vejret til et uafbrudt grin, som modsagdes af hans øjnes glødende vildskab. "I dag," begyndte han med tilsyneladende ligegyldighed, "kom jeg forbi handelsmand Macklewraths hytte. Og i døren så jeg et barn, som lo til solen. Og barnet så på mig med handelsmand Macklewraths øjne, og det blev bange for mig. Moderen kom løbende ud og tyssede på det. Moderen var Ziska, en thlungetkvinde."

En snerren af raseri hævede sig og overdøvede hans stemme; han beroligede larmen ved at vende sig teatralsk om mod Kish

med udstrakt arm og anklagende pegefinger.

"Nå, så I bortgiver eders kvinder, I thlungetfolk, og kommer så til tananawerne efter flere? Men vi har selv brug for vore kvinder, Kish; for vi må avle mænd, mange mænd, til den dag, da ravnen tørner sammen med ulven."

Igennem bifaldsstormen skingrede Gnobs stemme tydeligt: "Og du, Nossabok, som er hendes yndlings-broder?"

Det unge menneske var slank og yndefuld og havde sin races kraftige ørnenæse og høje pande; men på grund af en nervøs svaghed faldt hans ene øjenlåg af og til ned, så at det så ud, som om han blinkede skælmsk. Idet han rejste sig, faldt det ned og hvilede et øjeblik på hans kind. Men dette hilstes ikke med den sædvanlige latter. Alle ansigter var alvorlige. "Jeg gik også forbi handelsmand Macklewraths hytte," sagde han med en blød, pigeagtig stemme, som i høj grad lignede hans søsters. "Og jeg så indianere, hvis sved løb ned i deres øjne, og hvis knæ rystede af træthed – jeg siger, jeg så indianere, som stønnede, mens de slæbte på bjælkerne til det lager, som handelsmand Macklewrath bygger sig. Og mine øjne så andre hugge brænde, for at shamanen Browns store hus kan holdes lunt i de lange nætters frost. Dette er squawers gerning. Aldrig vil tananawerne gøre sligt. Vi vil være blodsbrødre med mænd og ikke med squawer; og thlungeterne er squawer."

Der blev dyb tavshed, og alles øjne hæftede sig på Kish. Han så sig omhyggeligt og langsomt om, så hver enkelt voksen mand lige ind i ansigtet. "Nå," sagde han lidenskabsløst. "Nå," gentog han. Så drejede han sig på hælen uden flere ord og gik ud i mørket.

Skrævende over legende børn og knurrende ulvehunde gennemvandrede han den store lejr, og i dens udkant fandt han en kvinde, der sad ved sit arbejde i skæret af et bål. Hun var i færd med at sno reb til fiskeriet af bark fra de lange rødder af slyngplanter og ranker. En tid lang stod han uden et ord og så på hendes behændige hænder, der bragte orden i den forvirrede masse af krøllede fibre. Hun var skøn at se til, som hun sad der ved sit arbejde, kraftigt bygget, bredbrystet og med hofter, der syntes skabte til at føde børn. Og hendes ansigts bronzelød var gylden i det flimrende lys, hendes hår var blåsort, hendes øjne som stenkulsperler.

"O Su-Su," sagde han til sidst, "du har set venligt til mig i dage, som er svundne, men endnu nye –"

"Jeg har set venligt til dig, fordi du var thlungeternes høvding," svarede hun hurtigt, "og fordi du var stor og stærk."

"Ja –"

"Men det var i de gamle dage," skyndte hun sig at tilføje, "inden shamanen Brown kom og lærte dig slemme ting og førte dine fødder ad fremmede veje."

"Men lad mig sige dig –"

Hun løftede den ene hånd med en bevægelse, der mindede ham om hendes fader. "Nej, jeg kender allerede de ord, som rører sig i din hals, o Kish, og jeg svarer nu. Det er sådan indrettet, at fiskene i vandet og dyrene i skoven avler børn af deres egen art. Og det er rigtigt. Det går ligedan med kvinder. De skal føde børn af deres art, og selv en mø, mens hun endnu er mø, føler fødselsveerne og smerterne i brystet og de små hænder på sin hals. Og når en sådan følelse er stærk, da ser møen sig om med stjålne blikke efter manden – den mand, der

skal du' til at være fader til hendes art. Dette har jeg følt. Dette følte jeg, da jeg så på dig og fandt, at du var stor og stærk, en jæger af dyr og en bekæmper af mænd, i stand til at skaffe mig kød, når jeg skulle ernære to, når jeg spiste, og i stand til at holde fare langt borte, når jeg var hjælpeløs. Men det var før den dag, da shamanen Brown kom her til landet og lærte dig –"

"Men det er ikke rigtigt, Su-Su. De gode ord har lært mig –"

"At det er ikke rigtigt at dræbe. Jeg ved, hvad du vil sige. Så avl du børn af din art, af den art, som ikke dræber; men kom ikke og søg efter sådanne blandt tananawerne. For det siges, at i kommende dage skal ravnen tørne sammen med ulven. Jeg forstår mig ikke på det, for det er mænds sager; men jeg ved, at det er min sag at føde mænd til den tid."

"Su-Su," afbrød Kish; "du må høre mig –"

"En *mand* ville prygle mig med en kæp og tvinge mig til at høre," hånlo hun. "Men du – her!" Hun stak ham et bundt bark i hånden. "Jeg kan ikke give dig mig selv, men dette. Det passer bedst i dine hænder. Det er en squaws arbejde. Flet væk!"

Han kastede det fra sig, og det vrede blod stampede sig en dyndet vej under hans bronzehud.

"En ting endnu," vedblev hun. "Der er en gammel skik, som både din fader og min godt kender. Når en mand falder i kampen, tages hans skalp til tegn. Meget godt. Men du, som har forsvoret ravnen, må gøre mere. Du må bringe mig, ikke skalpe, men hoveder, to hoveder, så vil jeg give dig, ikke bark, men et perlestukket bælte og en lang russisk kniv og skede. Og så vil jeg igen se venligt til dig, og alt vil blive godt."

"Nå," grublede manden. "Nå." Og han vendte sig om og forlod lysskæret.

"Nej, o Kish!" råbte hun efter ham. "Ikke to hoveder, men tre i det mindste!"

Men Kish holdt fast ved sin omvendelse, levede et retskaffent liv og fik sine stammefæller til at adlyde evangeliet, sådan som det blev fortolket af pastor Jackson Brown. I hele fisketiden brød han sig ikke om tananawerne og tog ingen notits af de vittigheder, der blev sagt, eller af de mange stammers kvinders latter. Da fiskeriet var omme, drog Gnob og hans folk med store forråd af soltørret og røget laks hjem for at jage på tananawernes store sletter. Kish så dem drage bort, men slappedes ikke i sin opmærksomhed for gudstjenesten i missionen, hvor han regelmæssigt mødte til bønnemøderne og anførte salmesangen med sin dybe basstemme.

Pastor Jackson Brown var henrykt over denne dybe bas og erklærede ham på grund af hans fortræffelige egenskaber for den mest lovende af alle de nyomvendte. Macklewrath var af en anden mening. Han troede ikke på, at hedningenes omvendelse stak dybt, og han generede sig ikke for at sige sin mening. Men pastor Brown var på sin måde en betydelig mand, og han diskuterede sagen så overbevisende en hel lang efterårsaften igennem, at handelsmanden, som blev drevet fra stilling til stilling, til sidst helt desperat erklærede: "De kan slå mig for panden med æbler, Brown, om jeg ikke selv lader mig omvende, hvis Kish holder trofast ved i to år!" Pastor Brown spildte aldrig en lejlighed, og derfor slog han på stedet til med et mandigt håndslag, og fra den stund af var det Kish' holdning, der skulle

afgøre, hvordan det til syvende og sidst skulle gå med Macklewraths sjæl.

Men der kom nyheder en dag, efter at vinterfrosten havde lagt sig over landet og gjort jorden hård nok til at rejse på. En tananaw kom til St. Georgs-missionen for at købe ammunition, og han fortalte, at Su-Su havde ladet sine øjne falde på Ni-Ku, en kraftig ung jæger, som havde gjort et flot bud på hende ved gamle Gnobs bål. Det var på denne tid, at pastor Jackson Brown en dag mødte Kish på brændevejen, som fører ned til floden. Kish havde spændt sine bedste hunde for slæden, og stukket ind under slædens surringer lå hans største og bedste par snesko.

"Hvor skal du hen, Kish? På jagt?" spurgte pastor Brown med et forsøg på at gå ind på indiansk tankegang.

Kish så ham stift ind i øjnene et helt minut og satte så sine hunde i gang. Så vendte han atter sit rolige blik mod missionæren og svarede: "Nej; jeg går ad Helvede til."

På en åben plads lå tre triste telte og krøb sammen, som om de søgte at krybe ned i sneen for at søge ly mod den uhyggelige ensomhed. Rundt om dem i en halv snes skridts afstand, lå den skumle skov. Over dem var der intet tomt rum af klar, blå himmel, men et uklart tågetæppe, som truede med sne. Der var intet vindpust, ingen lyd, intet andet end sne og stilhed. Der var ikke engang det sædvanlige pust af liv, som der gerne er ved en lejr; for jagtselskabet havde truffet på flanken af en rensdyrhjord og gjort stort bytte. Efter en sulteperiode var der således kommet en gildetid, og derfor lå de nu ved højlys dag og sov tungt i deres elsdyrskindstelte.

Ved et bål udenfor et af teltene stod fem par snesko rejste på enden i deres element, og ved bålet sad Su-Su. Hætten på hendes egernskinds-parka var trukket op over hovedet og bunden til om hendes hals; men hendes hænder var uden vanter og havde travlt med nål og senetråd med de sidste fantastiske broderier på et læderbælte, smykket med højrødt tøj. Bag ved et af teltene udstødte en hund et kort, skarpt glam og tav lige så pludseligt, som den havde begyndt. En gang gurglede og gryntede hendes fader i søvne i teltet bagved hende. "Slemme drømme," smilede hun ved sig selv. "Han bliver gammel, og han spiste for meget af den sidste kølle."

Hun anbragte den sidste perle, slog knude på senetråden og lagde frisk brænde på bålet. Så sad hun og stirrede længe ind i flammerne og løftede til sidst hovedet ved at høre en mokkasinklædt fods skarpe knirken på de stenhårde snekorn. Kish stod ved hendes side, let foroverbøjet under en byrde, som han bar på sin ryg. Den var løseligt indhyllet i et blødgarvet elsdyrskind, og han slængte den ligegyldigt på sneen og satte sig ned. Længe og uden at tale så de på hinanden.

"Det er et langt stykke vej, o Kish," sagde hun til sidst, "et langt stykke vej fra St. Georgs-missionen ved Yukonfloden."

"Ja," svarede han åndsfraværende med øjnene stift fæstede på bæltet, som om han ville se, hvor stort det var. "Men hvor er kniven?" spurgte han.

"Her." Hun trak den frem under sin parka og lod dens dragne klinge spille i bålets lys. "Det er en god kniv."

"Giv mig den!" befalede han.

"Nej, Kish," lo hun. "Kan hænde, at du ikke er født til at bære den."

"Giv mig den!" gentog han uden at skifte tonefald. "Jeg er født til det."

Men hendes øjne, der skottede koket fra ham hen til elsdyrskindet, så sneen omkring det langsomt blive rød. "Er det blod, Kish?" spurgte hun.

"Ja, det er blod. Men giv mig bæltet og den lange russiske kniv."

Hun følte sig pludselig bange, men skjalv, da han barsk tog bæltet fra hende, skjalv ved hans barskhed. Hun så blidt på ham og følte en smerte i brystet og af små hænder, der greb i hendes hals.

"Det er syet til en mindre mand," bemærkede han bistert, idet han snærede sin mave sammen og spændte det i det første hul.

Su-Su smilede, og hendes øjne blev endnu blidere. Igen følte hun de bløde hænder på sin hals. Han var skøn at se på, og bæltet var unægtelig lille og syet til en mindre mand; men hvad gjorde det? Hun kunne sy mange bælter.

"Men blodet?" spurgte hun, tvunget af et gryende og voksende håb. "Blodet, Kish? Er det ... er det ... hoveder?"

"Ja."

"De må være ganske friske, ellers ville blodet være frosset."

"Ja, det er ikke størknet, og de er friske, ganske friske."

"O Kish!" Hendes ansigt var varmt og strålende. "Og til mig?"

"Ja. Til dig."

Han tog fat i et hjørne af skindet, rev det op med en rask bevægelse og rullede hovederne ud foran hende.

"Tre," hviskede han i en rasende tone. "Nej, fire i det mindste."

Men hun sad som forstenet. Der lå de – Ni-Kus blide træk; Gnobs vejrbidte, gamle ansigt; Makamuk, grinende ad hende

med sin løftede overlæbe; og endelig Nossabok med øjenlåget efter gammel skik sunket ned på hans pigebløde kind i en skælmsk blinken. Der lå de, mens bålets lys skinnede på dem og spillede hen over dem, og fra hvert af dem farvede en voksende kreds sneen rød.

Optøet af ilden gav den hvide skorpe efter under Gnobs hoved, der rullede rundt, som om det var levende, og lagde sig til hvile ved hendes fødder. Men hun rørte sig ikke. Også Kish sad ubevægelig og stirrede vist på hende med øjne, som ikke blinkede.

Inde i skoven slap et overlæsset fyrretræ sin byrde af sne, og ekkoet genlød hult ned gennem kløften; men ingen af dem rørte sig. Den korte dag svandt hurtigt, og mørket indhyllede lejren, da Hvidtand kom travende hen imod bålet. Den standsede for at rekognoscere, men da den ikke blev jaget bort, kom den nærmere. Dens snude drejede sig hurtigt til siden, dens næsebor dirrede og børsterne rejste sig på dens ryg; den fulgte det pludselige spor lige til sin herres hoved. Først snusede den forsigtigt til det og slikkede det på panden med sin røde, udhængende tunge. Så satte den sig pludselig ned, stak snuden i vejret mod den første, matte stjerne og opløftede sit langtrukne ulvehyl.

Dette bragte Su-Su til sig selv. Hun så over på Kish, der havde draget den russiske kniv og iagttog hende opmærksomt. Hans ansigt var bestemt og stivnet, og hun læste loven i det. Hun smøgede sin parkas hætte tilbage, blottede sin hals og rejste sig. Så standsede hun og så sig længe omkring, på den omgivende skov, de matte stjerner på himlen, på lejren, på sneskoene i sneen – et sidste langt, omfattende blik på livet. Et

let vindpust bevægede hendes hår fra siden, og et øjeblik vendte hun hovedet, så hun fik det lige ind i ansigtet.

Så tænkte hun på sine børn, som aldrig skulle fødes, og hun gik hen til Kish og sagde: "Jeg er rede."

Ligouns død

Blod for blod, rang for rang.

Thlinket lov

"Hør nu om Ligouns død –"

Den talende tav eller rettere sagt holdt inde med at fortælle og betragtede mig med et forstående blik. Jeg holdt flasken mellem vore øjne og ilden, viste med min tommelfinger, hvor meget der måtte drikkes, og skød den over til ham; for var han ikke drukkenbolten Palitlum? Mange historier havde han fortalt mig, og længe havde jeg ventet på, at denne uskrivekyndige skribent skulle tale om, hvad der vedkom Ligoun; for han var den af alle levende mennesker, som bedst kendte dertil.

Han lænede hovedet bagover med et grynt, der hurtigt gik over til en gurglen, og skyggen af en kolossal menneskekrop under en vældig, omvendt flaske hoppede og dansede på klippefladen bag os. Palitlum tog munden fra flaskehalsen med et kærtegnende smask og kiggede sørgmodigt op i himlens spøgelsesagtige hvælving, hvor sommernordlysets blege, hvide lys spillede.

"Det er sært," sagde han. "Koldt som vand og hedt som ild. Til den, der drikker det, giver det styrke, og fra den, der drikker det, tager det styrke bort. Det gør gamle mænd unge og unge mænd gamle. Den mand, som er træt, får det til at rejse sig og gå videre og den mand, der ikke er træt, lægger det tyngsel på, så at han falder i søvn. Min broder havde et hjerte som en kanins, men han drak af det, og straks dræbte han fire af sine

fjender. Min fader var som en stor ulv og viste tænder ad alle mennesker, og han drak af det og blev skudt i ryggen, mens han hurtigt løb sin vej. Det er yderst sælsomt."

"Det er *Trestjerners* og bedre end det, som de forgiver deres bug med dernede," svarede jeg og slog ud med hånden over den gabende kløft af mørke, ned til, hvor bøgebålene skinnede langt under os – små flammer, som gav natten størrelse og virkelighed.

Palitlum sukkede og rystede på hovedet. "Og derfor er jeg her sammen med dig."

Og han indbefattede flasken og mig i et blik, som talte mere veltalende end ord om hans skamløse tørst.

"Nej," sagde jeg og stillede flasken mellem mine knæ. "Tal nu om Ligoun. Om den *Trestjerners* kan vi bagefter tale."

"Der er rigeligt, og jeg er ikke træt," krævede han dristigt. "Lad mig blot føle den på mine læber, så skal jeg tale store ord om Ligoun og hans sidste dage."

"Fra den, der drikker det, tager det styrke bort," spottede jeg, "og den mand, der ikke er træt, lægger det tyngsel på, så at han falder i søvn."

"Du er klog," svarede han uden vrede og uden stolthed. "Som alle dine brødre er du klog. Hvad enten du våger eller sover, gemmer du den *Trestjerners* hos dig selv, og dog har jeg aldrig set dig drikke for længe eller for meget. Og imidlertid samler du det guld, der gemmer sig i vore bjerge, og de fisk, der svømmer i vore søer; og Palitlum og Palitlums brødre graver guldet til dig og fanger fiskene og er glade ved at blive gjort glade, når du i din klogskab anser det for rigtigt, at den *Trestjerners* skal væde vore læber."

"Jeg ønsker at høre om Ligoun," sagde jeg utålmodigt. "Natten bliver kort, og vi har en drøj rejse for os i morgen."

Jeg gabede og lod, som om jeg ville rejse mig, men Palitlum viste en pludselig ængstelse og begyndte hurtigt:

"Det var Ligouns ønske på hans gamle dage, at der skulle herske fred imellem stammerne. Som ung mand havde han været den første af alle krigere og høvding over øernes og passenes krigshøvdinge. Alle hans dage var gået hen med kamp. Han kunne prale af flere ar efter ben og bly og jern end nogen anden mand. Tre koner havde han, og med hver kone to sønner, og sønnerne, den ældste og den yngste, alle sammen faldt ved hans side i kampen. Hvileløs som en ørn strejfede han fjernt og vidt omkring – mod nord til Unalaska og den lave sø, mod syd til Dronning Charlottes øer, ja det hed sig endog, at han drog med kakerne til det fjerne Puget Sound og hjalp med til at dræbe deres brødre der i deres befæstede huse.

Men som sagt, på sine gamle dage ønskede han fred imellem stammerne. Ikke at han var blevet bange eller holdt for meget af arnekrogen og den fulde kødgryde. Han dræbte endnu med den barskestes snedighed og blodtørst, spændte i hungersnøden sin bug ind som den yngste og trodsede den bitre sø og den drøjeste vandring som den stærkeste. Men på grund af hans mange bedrifter og til straf for dem, bortførte et krigsskib ham til dit land, du mand fra Boston, mand med hår i ansigtet; og mange år gik, inden han kom tilbage, og jeg var vokset op til noget mere end en dreng og noget mindre end en ung mand. Og da Ligoun var barnløs i sin alderdom, holdt han meget af mig, og klog som han var, skænkede han mig af sin klogskab.

'Det er godt at kæmpe, o Palitlum,' sagde han. 'Eller nej, hårede ansigt, jeg kaldtes ikke Palitlum i de tider, men hed Olo, den altid sultne. Drikken kom senere. 'Det er godt at kæmpe,' sagde Ligoun, 'men det er tåbeligt. I bostonmændenes land, som jeg så med mine egne øjne, plejer de ikke at kæmpe med hinanden, og de er stærke. Hvorfor de i deres styrke går imod os fra øerne og passene, og vi er som bålets røg og havets tåge foran dem. Og derfor siger jeg, det er godt at kæmpe, overmåde godt, men det er også tåbeligt.'"

Og derfor, skønt Ligoun altid var den første blandt krigerne, lød hans røst stedse højest for fred. Og da han var meget gammel, gav han, den største af høvdinge og den rigeste blandt mænd, et gilde. Aldrig havde der været mage til gilde. Fem hundrede kanoer lå på rad langs flodbredden, og i hver kano kom ikke færre end ti mænd eller kvinder. Otte stammer var der; fra den første og ældste mand til det sidste og yngste barn var de der. Og så var der mænd fra fjerne stammer, store vandringsmænd og omstrejfere, som havde hørt om Ligouns gilde. Og i hele syv døgn fyldte de deres bug med hans mad og drikke. Otte tusind tæpper gav han dem, som jeg helt vel ved, for hvem uden jeg førte regnskabet og uddelte dem alt efter rang og stand? Og da det var forbi, var Ligoun en fattig mand; men hans navn var på alle menneskers læber, og andre høvdinge skar tænder af misundelse over, at han var så stor.

Og da hans ord således havde vægt, rådede han til fred; og han rejste om til alle gilder og fester og stammeforsamlinger for at råde til fred. Og således gik det til, at vi rejste sammen, Ligoun og jeg, til den store fest, der gaves af Niblack, som var høvding over flodindianerne ved Skootfloden, som ikke er langt

fra Stickeenfloden. Det var i Ligouns sidste dage, og han var meget gammel og døden meget nær. Han hostede af det kolde vejr og af lejrens røg, og tit flød det røde blod ud af hans mund, så vi ventede, at han skulle dø på stedet.

"Nej," sagde han en gang ved en sådan lejlighed, "det var bedre, om jeg døde, når blodet flyder for kniven og der er klirren af stål og lugt af krudt og mændene råber højt over det kolde jern og det hurtige bly." Altså var det tydeligt, o du hårede ansigt, at hans hjerte endnu lystede efter kamp.

Det er meget langt fra Chilcat til Skootfloden, og vi var mange dage i kanoerne. Og mens mændene bøjede sig over årerne, sad jeg ved Ligouns fødder og lærte loven. Til ringe nytte ville det være, om jeg fremsagde loven, o hårede ansigt, for det er mig vel bevidst, at du har gode kundskaber i så henseende. Men jeg taler om den lov, der byder blod for blod og rang for rang. Og Ligoun gik dybere i sagen og sagde:

"Men dette skal du vide, o Olo, at der er ringe hæder ved at dræbe en mand mindre end du selv. Dræb altid en mand, som er større, og så bliver din hæder i forhold til hans størrelse. Men hvis du af to mænd dræber den mindste, bliver skammen din, og selv squawerne vil vrænge mund ad dig derfor. Som jeg siger, fred er god; men husk vel på, o Olo, at skal du dræbe, må du dræbe efter loven."

"Sådan er thlinketfolkets skik," indrømmede Palitlum halvt undskyldende.

Og jeg mindedes revolverskytterne og de slemme folk i mit eget vestlige land og blev ikke forbavset over thlinketfolkets skik.

"I tidens løb," vedblev Palitlum, "kom vi til høvdingen Niblack og skootindianerne. Det var en fest næsten lige så stor som Ligouns gilde. Der var vi fra Chilcat, og sitkaerne, og stickeenerne, som er skooternes naboer, og wrangelerne og hunaherne. Og så var der folk af solnedgangsstammen og tahkoer fra Port Houghton, og deres naboer awkerne fra Douglasskanalen; folkene fra Naassfloden og tongaer fra nord for Dixon, og kakerne, som kommer fra den ø, der kaldes Kupreanoff. Og så var der siwasher fra Vancouver, cassiarer fra Guldbjergene, teslinfolk, ja endogså stickindianere fra Yukonlandet.

Det var en vældig forsamling, men først og fremmest skulle der være en sammenkomst af høvdingene hos Niblack, hvor alt fjendskab skulle druknes i kvas. Det var russerne, der lærte os at lave kvas, sådan fortalte min fader mig, og han havde igen hørt det fra sin fader. Men til denne kvas havde Niblack sat en mængde ting, som for eksempel sukker, mel, tørrede æbler og malt, så at den var en drik for en mand, stærk og god. Ikke så god som den *Trestjerners*, o hårede ansigt, men alligevel god.

Kvasgildet var for høvdingene og for høvdingene alene, og der var en snes stykker af dem. Men Ligoun var meget gammel og meget stor, og det blev derfor tilstået, at jeg måtte følge med ham, for at han kunne støtte sig på min skulder, og for at jeg kunne støtte ham, når han satte sig, og hjælpe ham op, når han rejste sig. Ved døren til Niblacks hus, som var af træstammer og meget stort, lagde hver høvding, som skik og brug påbød, sit spyd eller sin bøsse og sin kniv fra sig. for som du ved, hårede ansigt, gør stærk drik manden ilsindet, gammelt had blusser op, og hoved og hånd bliver raske til handling. Men jeg lagde

mærke til, at Ligoun havde to knive med sig, den ene lod han blive liggende udenfor døren, men den anden stak han ind under sit tæppe, så den var nem at få fat i. De andre høvdinge gjorde det samme, og jeg var urolig for, hvad der ville ske.

Høvdingene tog plads og satte sig i en stor kreds rundt om i værelset. Jeg stod ved Ligouns albue. I midten stod kvastønden, og ved siden af den en slave for at skænke drikken op. Først holdt Niblack en tale, med meget tilsyneladende venskab og mange smukke ord. Så gav han et tegn, og slaven fyldte et bæger, med kvas og rakte det til Ligoun, som det sømmer sig, for hans var den højeste rang.

Ligoun tømte det til sidste dråbe, og jeg gav ham min styrke, så at han kunne komme på benene, for at han også kunne holde en tale. Han havde venlige ord til alle de mange stammer, omtalte Niblacks storhed, at han gav sådan en fest, rådede til fred, som han plejede, og sagde til sidst, at kvassen var såre god.

Derefter drak Niblack, for han var den næste i rangen efter Ligoun, og efter ham den ene og den anden høvding alt efter rækkefølge og orden. Og hver af dem talte venlige ord og sagde, at kvassen var god, indtil de alle havde drukket. Sagde jeg alle? Nej, ikke alle, hårede ansigt. For den sidste af dem var en mager og katteagtig mand, ung af ansigt, med et hurtigt og dristigt øje; han drak med en skummel mine, spyttede drikken ud på jorden og sagde ikke et ord.

Ikke at sige, at kvassen var god, var en fornærmelse; at spytte den ud på jorden, var værre end en fornærmelse. Og det var netop dette, han gjorde. Han var kendt som høvding over

stickindianerne ved Yukon, og ellers vidstes der ikke noget om ham.

Som sagt, det var en fornærmelse. Men læg vel mærke til dette, hårede ansigt, det var en fornærmelse, ikke mod Niblack, festens giver, men mod den fornemste i rang, som sad blandt dem i kredsen. Og den mand var Ligoun. Der var ikke en lyd. Alle øjne vendtes mod ham for at se, hvad han ville gøre. Han rørte sig ikke. Hans visne læber dirrede ikke for at tale; ej heller skælvede et næsebor, eller et øjenlåg lukkede sig. Men jeg lagde mærke til, at han så gusten og grå ud, som jeg har set gamle mænd se ud på triste morgener, når hungersnøden knugede og kvinderne jamrede og børnene klynkede, og der var intet kød eller udsigt til kød. Som de gamle mænd da så ud, sådan så Ligoun ud.

Der var ikke en lyd. Det var som en kreds af døde mænd, kun følte hver enkelt høvding under sit tæppe for at forvisse sig og skottede til sine sidemænd til højre og venstre med et målende øje. Jeg var en halvvoksen dreng; de ting, jeg havde set, var kun få; men jeg vidste, at dette var et af de øjeblikke, som man kun oplever én gang i hele sin levetid.

Stickindianeren rejste sig op, mens alles øjne var fæstet på ham, og gik tværs over stuen, indtil han stod foran Ligoun.

"Jeg er Opitsah, Kniven," sagde han.

Men Ligoun sagde ingenting, så heller ikke på ham, men stirrede med stive øjne på jorden.

"Du er Ligoun," sagde Opitsah. "Du har dræbt mange mænd. Jeg er i live endnu."

Og stadig sagde Ligoun ingenting, men han gjorde tegn til mig og rejste sig ved min hjælp og stod oprejst på sine to

fødder. Han var som et gammelt fyrretræ, nøgen og grå, men stadig med skulderen vendt mod frosten og stormen. Hans øjne var stive og ubevægelige, og som om han ikke havde hørt Opitsah, således lod det også til, at han ikke så ham.

Og Opitsah var vanvittig af harme og dansede foran ham med stive ben, som mænd gør, når de ønsker at volde en anden skam. Og Opitsah sang en sang om sin egen storhed og sit folks storhed, og den var fuld af onde ord om chilcaterne og om Ligoun. Og mens Opitsah dansede og sang, kastede han sit tæppe fra sig og tegnede med sin kniv skinnende rundkredse foran Ligouns ansigt. Og den sang, han sang, var knivsangen.

Og der var ingen anden lyd, kun Opitsahs sang, og kredsen af høvdinge var som død, når undtages, at knivens lyn syntes at drage glødende ild fra deres øjne. Og Ligoun var også ganske stille. Alligevel vidste han, at det var hans død, men han var ikke bange. Og kniven hvinede tættere og endnu tættere ved hans, ansigt, men hans øjne blinkede ikke, og han bøjede sig ikke, hverken til højre eller til venstre eller den ene eller den anden vej.

Og Opitsah stødte til med kniven, sådan, to gange, i Ligouns pande, og det røde blod vældede ud, hvor den traf. Og da var det, at Ligoun gav mig tegn til at støtte ham med min ungdomskraft, så at han kunne gå. Og han lo med stor foragt lige ind i Opitsahs, Knivens ansigt. Og han fejede Opitsah til side, som man fejer en lavthængende gren til side på vejen og går videre.

Og jeg vidste og forstod, for der var kun skam i at dræbe Opitsah for øjnene af en snes større høvdinge. Jeg huskede loven, og vidste, at Ligoun havde i sinde at dræbe efter loven.

Og hvem var der af lige så høj rang som han selv, undtagen Niblack? Og hen imod Niblack gik han, støttet til min arm. Og til hans anden arm klyngede Opitsah sig og stødte atter og atter til, men han var for ringe til at besudle en så stor mands hænder med sit blod. Og skønt Opitsahs kniv atter og atter ramte ham, tog Ligoun intet hensyn dertil og krympede sig ikke. Og på denne måde gik vi tre tværs gennem værelset, til hvor Niblack sad hyllet i sit tæppe, ræd for vort komme.

Og nu blussede gammelt had op, og glemte mellemværender blev husket. Lamuk, en kake, havde haft en broder, som var druknet i Stickeenflodens forræderske vand, og stickeenerne havde ikke betalt tæpper til mandebod for deres forræderske vand, som skik og brug var. Derfor jog Lamuk sin lange kniv lige ind i hjertet af stickeeneren Klok-Kutz. Og Katchahuk mindedes en strid, som folkene fra Naassfloden havde haft med tongaerne fra nord for Dixon, og han dræbte tongaernes høvding med en pistol, som gjorde megen støj. Og blodtørsten greb alle de mænd, som sad i kredsen, og høvding dræbte høvding eller blev dræbt, som tilfældet ville. Og de stak og skød efter Ligoun, for den, som dræbte ham, ville vinde stor hæder og blive uforglemmelig for denne bedrift. Og de var omkring ham som ulve om et elsdyr, men de var så mange, at de var i vejen for hinanden og dræbte hinanden for at få plads. Og der var stor forvirring.

Men Ligoun gik langsomt, uden at skynde sig, som om han havde mange år for sig endnu. Det lod til, at han var sikker på, at han kunne dræbe sit bytte på sin egen måde, inden de kunne få livet af ham. Og som sagt, han gik langsomt, og knive ramte ham, og han var rød af blod. Og skønt ingen sigtede efter mig,

som var en ren dreng, så fandt knivene mig alligevel, og de hede kugler sved mig. Og stadig støttede Ligoun sin vægt på min ungdomskraft, og Opitsah stødte efter ham, og vi tre gik videre. Og da vi stod foran Niblack, var han bange og dækkede sit hoved med sit tæppe. Skooterne har altid været kujoner.

Og Qulzug og Kadishan, den ene en fiskeæder og den anden en kødjæger, stødte sammen for deres stammers æres skyld. Og de rasede omkring som gale, og under deres kamp tørnede de mod Opitsahs knæ, og han blev kastet over ende og trådt under fode. Og en kniv, der kom hvinende gennem luften, ramte Skulpin af sitkaerne i halsen, og han slog blindt ud med armene og vaklede og trak mig med, da han faldt.

Og fra jorden så jeg Ligoun bøje sig over Niblack og drage tæppet fra hans hoved og vende hans ansigt op mod lyset. Og Ligoun havde intet hastværk. Blændet som han var af sit eget blod, strøg han det bort fra sine øjne med bagen af sin hånd, så at han kunne se og være sikker i sin sag. Og da han var sikker på, at det opadvendte ansigt var Niblacks ansigt, trak han kniven tværs over hans strube, som man trækker en kniv over en skælvende hjorts strube. Og så stod Ligoun rank og sang sin dødssang og svajede sagte frem og tilbage. Og Skulpin, som havde trukket mig til jorden, skød med en pistol fra stedet, hvor han lå, og Ligoun vaklede og faldt, som et gammelt fyrretræ vakler og falder imod stormen."

Palitlum tav. Hans øjne glødede dunkelt og var fæstede på bålet, og hans kind var mørk af blod.

"Og du, Palitlum?" spurgte jeg. "Og du?"

"Jeg? Jeg mindedes loven, og jeg dræbte Opitsah, Kniven, og det var godt. Og jeg drog Ligouns egen kniv ud af Niblacks

strube og dræbte Skulpin, som havde trukket mig til jorden. For jeg var en ren dreng og kunne dræbe, hvilken mand jeg ville, og det var hæder for mig. Og desuden, da Ligoun var død, var der ingen brug for min ungdomskraft, og jeg slog om mig med hans kniv, idet jeg valgte de fornemste, der endnu var tilbage."

Palitlum famlede indenfor sin skjorte og trak en perlesmykket skede frem, og fra skeden en kniv. Det var en hjemmelavet kniv, kluntet forarbejdet af et savblad; en kniv, som man kan finde mage til hos gamle mænd i hundrede landsbyer i Alaska.

"Ligouns kniv?" spurgte jeg, og Palitlum nikkede.

"Og for Ligouns kniv," sagde jeg, "vil jeg give dig ti flasker af den *Trestjerners*."

Men Palitlum så langsomt på mig. "Hårede ansigt, jeg er svag som vand og let at bevæge som en kvinde. Jeg har besudlet min bug med kvas og huch og *Trestjerners*. Mine øjne er sløve, mine øren har tabt deres skarphed, og min styrke er blevet til fedt. Og jeg er uden hæder nu til dags, og jeg kaldes drukkenbolten Palitlum. Alligevel vandt jeg hæder ved skooteren Niblacks gilde, og mindet om det og mindet om Ligoun er mig kære. Og om du så forvandlede havet selv til *Trestjerners* og sagde, at jeg skulle få det hele for kniven, ville jeg dog beholde kniven. Jeg er drukkenbolten Palitlum, men en gang var jeg Olo, den altid sultne, som støttede Ligoun med min ungdomskraft!"

"Du er en stor mand, Palitlum," sagde jeg, "og jeg ærer dig."

Palitlum strakte hånden ud.

"Den *Trestjerners* mellem dine knæ skal du give mig for den fortælling, jeg har fortalt," sagde han.

Og mens jeg så på klippefladen bag os, så jeg skyggen af en kolossal menneskekrop under en vældig, omvendt flaske.

Li Wan, den skønne

"Solen synker, Canim, og dagens hede er ovre!" Således råbte Li Wan til den mand, hvis hoved var skjult under egernskindskoften, men hun råbte sagte, som om hun var delt mellem pligten til at vække ham og frygten for ham, når han var vågen. For hun var bange for sin store husbond, som ikke lignede nogen af de mænd, hun havde kendt.

Elsdyrkødet brasede uroligt, og hun flyttede stegepanden hen til siden af de røde gløder. Samtidig skottede hun forsigtigt til de to Hudson Bay-hunde, der savlede ivrigt fra deres røde tunger og fulgte hver af hendes bevægelser. Det var svære, lodne krabater, der krøb sammen i læ af bålet i den tynde røg for at undgå de sværmende myriader af moskitoer. Mens Li Wan stirrede ned over den stejle bred til Klondike, hvis opsvulmede vande strømmede mellem højene, mavede en af hundene sig frem som en orm og væltede med et behændigt, katteagtigt dask af poten en luns varmt kød fra panden og ned på jorden. Men Li Wan greb den på fersk gerning, og den sprang tilbage med en snappen og en snerren, mens hun gav den et rap over snuden med et stykke brænde.

"Nej, Olo," lo hun, mens hun generobrede kødet uden at tage øjet fra den. "Du er altid sulten, og derfor fører din snude dig i uendelige ubehageligheder."

Men Olos kammerat sluttede sig til den, og tilsammen trodsede de kvinden. Børsterne på deres rygge rejste sig i gentagne vredesbølger, og de tynde læber krummede og løftede sig i uhyggelige rynker og blottede de grusomme og truende

kødflående hugtænder. Selve deres snuder rynkedes og dirrede i dyrisk lidenskabelighed, og de snerrede, som ulve snerrer, med hele racens had og ondskab, som opfordrede dem til at springe løs på kvinden og rive hende til jorden.

"Og du med, Bash, så bister som din herre, og aldrig tilfreds med den hånd, som fodrer dig! Denne strid er ikke din, derfor tag dette! Og dette!"

Mens hun råbte, slog hun efter dem med brændestokken, men de undveg slagene og ville ikke trække sig tilbage. De skiltes og nærmede sig hende fra hver sin side, sammenkrøbne og snerrende. Li Wan havde kæmpet med ulvehunden om herredømmet lige siden den tid, da hun som barn trissede rundt mellem skindpakkerne i teltet, og hun vidste, at en krise forestod. Bash var standset med stive og spændte muskler for et spring; Olo var endnu i færd med at krybe frem i den rette afstand.

Hun greb to flammende stokke i de forkullede ender og trådte frem mod uhyrerne. Den ene gøs tilbage, men Bash sprang til, og hendes brændende våben mødte den midt i luften. Der lød skarpe glam af smerte og kom en pludselig lugt af svedet hår og kød, mens den rullede sig i snavset, og kvinden masede de ulmende gløder ind i dens mund. Med vilde snap kastede den sig sidelæns ud af hendes rækkevidde og luskede, vild af skræk, i sikkerhed. Olo på den anden side havde allerede begyndt tilbagetoget, da Li Wan mindede den om sin overmagt ved at slynge et tungt brændestykke efter dens ribben. Parret trak sig tilbage under en regn af brænde, og gav sig i udkanten af lejren til at slikke deres sår og afvekslende klynke og snerre.

Li Wan blæste asken af kødet og satte sig igen. Hendes hjerte havde ikke banket et slag stærkere, og begivenheden var allerede gammel, for sligt hørte med til hverdagslivets daglige gang. Canim havde ikke rørt sig under spektaklet, men havde i stedet for istemt en kraftig snorken.

"Kom, Canim!" råbte hun. "Dagens hede er overstået, og vejen venter på vore fødder."

Egernskindskoften kom i bevægelse og blev slynget til side af en brun arm. Mandens øjenlåg dirrede og sank i igen.

En moskito stak hende på halsen, og hun besmurte det ubeskyttede sted med vådt ler af en klump, som hun havde belejligt ved hånden. Hele morgenen, mens manden og kvinden havde aset op til vandskellet, indhyllet i en sky af disse bæster, havde de klistret sig til med det klæbrige dynd, som var tørret i solen, og havde dækket deres ansigter med lermasker. Disse var sprukne på forskellige steder på grund af ansigtsmusklernes bevægelser og måtte stadig fornys, så at aflejringen var af uregelmæssig dybde og mærkværdigt udseende.

Li Wan ruskede Canim blidt, men ihærdigt, indtil han vågnede og satte sig over ende. Hans første blik gjaldt solen, og efter at have rådspurgt den himmelske tidsmåler, bøjede han sig over bålet og gik med ulvehunger løs på kødet. Han var en stor indianer, hele seks fod høj, bred over brystet og muskelsvær, og hans øjne var skarpere og fulde af større åndelig kraft, end man finder hos gennemsnittet af hans race. Viljesrynkerne havde tegnet dybe furer i hans ansigt, og dette, tillige med hans alvor og oprindelighed, talte om en medfødt

utæmmelighed, som gjorde ham urokkelig i sine forsætter og, når hans hensigter blev krydset, tilbøjelig til tvær grusomhed.

"I morgen, Li Wan, skal vi spise godt." Han sugede et marvben tomt og kastede det hen til hundene. "Vi skal få pandekager stegt i flæskefedt, og sukker, hvad der er lækrere –"

"Pandekager?" spurgte hun og smagte underligt på ordet.

"Ja," svarede Canim overlegent. "Og jeg skal lære dig nye ting i kogekunsten. Dette, som jeg taler om, kender du ikke noget til, og mange flere ting desuden. Du har levet alle dine dage i en lille afkrog af jorden og ved ikke noget. Men jeg" – han rankede sig og så stolt på hende – "jeg er en stor omstrejfer og har været alle steder, selv iblandt de hvide folk, og jeg er vel bekendt med deres skikke og med mange folkeslags skikke. Jeg er ikke et træ, som er skabt til altid at stå på et sted og ikke vide, hvad der findes på den anden side af den nærmeste høj; men jeg er Canim, kanoen, skabt til at vandre hid og did og til at rejse og se mig om her og der, så lang og bred verden er."

Hun bøjede ydmygt sit hoved. "Det er sandt. Jeg har ædt fisk og kød og bær alle mine dage og levet i en lille afkrog af jorden. Ej heller drømte jeg, at verden var så stor, førend du bortførte mig fra mit folk, og jeg lærte at lave mad til dig og bære for dig på de endeløse veje." Hun så pludselig op på ham. "Sig mig, Canim, får denne vej aldrig ende?"

"Nej," svarede han. "Min vej er ligesom verden; den får aldrig ende. Min vej er verden, og jeg har betrådt den lige siden den første stund, mine ben kunne bære mig, og jeg skal vandre den, til jeg dør. Min fader og min moder er måske døde, men det er længe, siden jeg så dem, og jeg bryder mig ikke om det. Min stamme er ligesom din stamme. Den bliver på samme sted –

som er langt herfra – men jeg bryder mig ikke om min stamme, for jeg er Canim, kanoen!"

"Og skal jeg, Li Wan, som er træt, altid drage din vej, indtil jeg dør?"

"Du, Li Wan, er min hustru, og hustruen drager ad mandens vej, hvorhen den end går. Det er loven. Og selv om det ikke var loven, ville det være Canims lov, for han giver loven for sig selv og for sine."

Hun bøjede atter sit hoved, for hun kendte ingen anden lov, end at manden var kvindens herre.

"Skynd dig ikke," advarede Canim, da hun gav sig til at spænde de tarvelige lejrudrustningsgenstande fast på sin byrde. "Solen er varm endnu, vejen går ned ad bakke, og føret er godt."

Lydigt slap hun sit arbejde og tog plads igen.

Canim betragtede hende med tankefuld interesse. "Du sætter dig ikke på hug som andre kvinder," bemærkede han.

"Nej," svarede hun. "Det er aldrig faldet mig let. Jeg bliver træt af det, og kan ikke hvile i den stilling."

"Og hvorfor peger dine fødder ikke lige frem foran dig?"

"Jeg ved det ikke, undtagen at de er forskellige fra andre kvinders fødder."

Et tilfreds glimt viste sig i hans øjne, men ellers gav han intet tegn.

"Dit hår er sort, ligesom andre kvinders; men har du nogensinde lagt mærke til, at det er blødt og fint, blødere og finere end andre kvinders hår?"

"Jeg har lagt mærke til det," svarede hun kort, for hun holdt ikke af en sådan kold analyse af hendes kønslige mangler.

"Det er nu et år siden, jeg bortførte dig fra dit folk," vedblev han, "og du er næsten lige så sky og bange for mig, som da jeg første gang fæstede mine øjne på dig. Hvordan kan det være?"

Li Wan rystede på hovedet. "Jeg er bange for dig, Canim, fordi du er så stor og sælsom. Og førend du så meget som så på mig, var jeg bange for alle de unge mænd. Jeg ved ikke … Jeg kan ikke forklare det … Men det forekommer mig, jeg ved ikke hvordan, som om jeg ikke kunne tilhøre dem, som om …"

"Ja," opmuntrede han, utålmodig over hendes stammen.

"Som om de ikke var af min art."

"Ikke af din art?" spurgte han langsomt. "Hvad er da din art?"

"Jeg ved ikke, jeg …" Hun rystede forvirret på hovedet. "Jeg kan ikke finde ord for, hvad jeg følte. Det var en særhed i mig. Jeg var ikke som andre piger, der i hemmelighed søgte de unge mænd. Jeg kunne ikke bryde mig om de unge mænd på den måde. Det forekom mig, at det ville have været en stor uret og ilde handlet."

"Hvad er det første, du overhovedet kan huske?" spurgte Canim med en brat overgang.

"Pow-Wah-Kaan, min moder."

"Og intet andet før Pow-Wah-Kaan ?"

"Intet andet."

Men Canim holdt hendes blik fast med sit, søgte i hendes sjæls inderste og så dens usikkerhed.

"Tænk, og tænk nøje efter, Li Wan!" sagde han med truende stemme.

Hun stammede, og hendes øjne blev forknytte og bedende, men hans vilje beherskede hende og tvang ordene fra hendes modstræbende læber.

"Men det var kun drømme, Canim, fæle barnedrømme, skygger af uvirkelige ting, syner, sådanne som hundene ser, når de sover i solvarmen, og hyler ad."

"Fortæl mig," befalede han, "om hvad der kom før din moder Pow-Wah-Kaan."

"Det er forglemte erindringer," indvendte hun. "Som barn drømte jeg lysvågen, med øjnene åbne i dagens lys, og når jeg talte om de sælsomme ting, jeg så, blev jeg udlet, og de andre børn blev bange og holdt sig borte fra mig. Og når jeg talte om, hvad jeg så, til Pow-Wah-Kaan, skændte hun på mig og sagde, at det var fælt; og hun pryglede mig. Det var en sygdom, tror jeg, ligesom den faldende syge, som rammer gamle mænd; og i tidens løb blev jeg bedre og drømte ikke mere. Og nu … jeg kan ikke huske mine drømme" – hun førte forvirret hånden op til panden – "de er der alligevel, men jeg kan ikke finde dem, kun …"

"Kun," gentog Canim og holdt hende fast.

"Kun én ting. Men du vil le ad dens tåbelighed, den er så uvirkelig."

"Nej, Li Wan. Drømme er drømme. Måske er de minder om tidligere liv, som vi har levet. Jeg har en gang været et elsdyr. Jeg tror fuldt og fast, at jeg en gang har været et elsdyr, når jeg tænker på, hvad jeg har set og hørt i drømme."

Hvor meget han end bestræbte sig for at skjule det, viste han tydeligt en voksende ængstelse, men Li Wan, der famlede efter ord til at iklæde sine tanker, tog ingen notits deraf.

"Jeg ser et sted mellem træerne, hvor sneen er trampet sammen," begyndte hun, "og over sneen sporene af en mand, der med besvær har slæbt sig frem på hænder og knæ. Og jeg

ser manden i sneen, og det forekommer mig, at jeg er ganske tæt ved ham, når jeg ser på ham. Han er anderledes end virkelige mænd, for han har hår på ansigtet, meget hår, og håret på hans ansigt og hoved er gult som væselens sommerpels. Hans øjne er lukkede, men han åbner dem og ser sig søgende om. De er blå som himlen og ser ind i mine og søger ikke længere. Og hans hånd bevæger sig, langsomt, som om han er svag, og jeg føler ..."

"Ja," hviskede Canim hæst. "Du føler – ?"

"Nej! Nej!" udbrød hun hastigt. "Jeg føler ingenting. Sagde jeg føler? Jeg mente det ikke. Det er ikke muligt, at jeg skulle mene det. Jeg ser og kun ser, og det er alt, hvad jeg ser – en mand i sneen med øjne som himlen og hår som væselen. Jeg har set det mange gange, og det er altid det samme – en mand i sneen –"

"Og ser du dig selv?" spurgte han, idet han bøjede sig forover og betragtede hende opmærksomt. "Ser du nogensinde dig selv sammen med manden i sneen?"

"Hvorfor skulle jeg se mig selv? Er jeg ikke virkelig?"

Hans muskler slappedes, og han sank tilbage, med en jublende tilfredshed i sit blik, som han vendte fra hende, for at hun ikke skulle se den.

"Jeg skal sige dig en ting, Li Wan," sagde han bestemt. "Du har været en lille fugl i et tidligere liv, den gang du så dette, og det er mindet om det, som du har endnu. Det er der intet mærkværdigt i. Jeg har en gang været et elsdyr, og min faders fader blev en bjørn, efter at han var død – det sagde shamanen, og shamanen kan ikke lyve. Således går vi fra liv til liv på gudernes vej, og guderne er de eneste, som ved og forstår. Drømme og drømmenes skygger er erindringer og intet andet,

og en hund, som sover i solvarmen og klynker, ser og husker uden tvivl, hvad den tidligere har oplevet. Bash her har engang været en kriger. Jeg tror bestemt, at den engang har været en kriger."

Canim kastede et ben til dyret og rejste sig. "Kom, lad os komme af sted. Solen er varm endnu, men det bliver ikke køligere."

"Og disse hvide folk, hvordan ser de ud?" tillod Li Wan sig at spørge.

"Ligesom du og jeg," svarede han, "kun ikke så mørkhudede. Du vil være iblandt dem, før dagen er omme."

Canim surrede sin sovekofte fast på sin halvandet hundrede pund tunge pakke, smurte sit ansigt over med vådt ler og satte sig ned for at hvile sig, indtil Li Wan blev færdig med at belæsse hundene. Olo krøb ved synet af kæppen i hendes hånd og fandt sig roligt i, at en bylt på nogle og fyrretyve pund blev spændt fast på den. Men Bash var fornærmet og i dårligt humør og kunne ikke lade være at klynke og knurre, da den blev tvunget til at finde sig i sin byrde. Den rejste børster og viste tænder, mens hun strammede remmene og lagde hele sin naturs ondsindethed i de blikke, som den tilkastede hende sidelæns og baglæns. Og Canim kluklo og sagde: "Sagde jeg ikke, at den en gang har været en meget stor kriger?"

"Disse skind vil blive mig godt betalt," bemærkede han, mens han rettede på sin hovedstrop og løftede sin pakke op fra jorden. "Meget godt betalt. De hvide mænd betaler høje priser for sådanne varer, for de har selv ikke tid til at jage, og de er følsomme for kulden. Snart skal vi holde gilde, Li Wan, som du aldrig før har oplevet mage til i alle dine tidligere liv."

Hun brummede sin påskønnelse og tak for sin herres nedladenhed, smuttede i seletøjet og bøjede sig fremad under byrden.

"Næste gang jeg bliver født, vil jeg helst fødes som hvid mand," tilføjede han og satte sig i gang ned ad vejen, som førte ned i kløften for hans fødder.

Hundene fulgte ham i hælene, og Li Wan sluttede toget. Men hendes tanker var langt borte, hinsides isbjergene mod øst, i den lille afkrog af jorden, hvor hun havde levet sin barndom. Som barn, huskede hun, var hun altid blevet betragtet som sær, som én, der hjemsøges af en lidelse. Sandt var det, at hun havde drømt lysvågen og havde fået skænd og prygl for de mærkelige syner, hun så, indtil hun med tiden var vokset fra dem. Men ikke helt. Skønt de ikke mere generede hende, når hun var vågen, kom de til hende i søvne, voksen kvinde som hun var, og hun kendte mange nætter fulde af mareridt, af bølgende skikkelser, uklare og meningsløse. Samtalen med Canim havde sat hende i ophidselse, og på hele vejen ned ad vandskellets ujævne skrænt tænkte hun på sine drømmes drilske fantasier.

"Lad os trække vejret," sagde Canim, da de havde nået midten af hovedstrømmens leje.

Han støttede sin pakke mod en fremspringende klippeblok, smøgede hovedstroppen af og satte sig ned. Li Wan kom hen til ham, og hundene strakte sig pustende på jorden ved siden af den. Ved deres fødder rislede bjergenes iskolde strøm, men den var mudret og misfarvet, som om en eller anden havde rodet op i jorden og derved tilsølet den.

"Hvad kommer dette af?" spurgte Li Wan.

"Det er, fordi de hvide mænd arbejder i jorden. Hør!" Han løftede hånden, og de hørte klangen af hakke og skovl og lyden af menneskestemmer. "De er gale efter guld og arbejder uden ophør for at finde det. Guld? Det er noget gult noget, der findes i jorden og betragtes som meget værdifuldt. Det er også en prismåler."

Men Li Wans omflakkende blik havde ført hendes opmærksomhed bort fra ham. Nogle alen længere nede og halvt skjult af en gruppe unge rødgraner rejste en hyttes tværlagte bjælker sig op mod dens fremspringende tag. En skælven løb igennem hende, og alle hendes drømmesyner rejste sig og rørte sig uroligt.

"Canim," hviskede hun i en pine af angst. "Canim, hvad er det?"

"Det er den hvide mands telt, hvor han spiser og sover."

Hun betragtede den nøje, opfattede i et blik, hvilken nytte den var til og skælvede igen ved de uforklarlige følelser, som den vakte. "Den må være meget varm i frost," sagde hun højt, skønt hun følte sig til mode, som om hun skulle lave sælsomme lyde med sine læber.

Hun følte sig drevet til at udstøde dem, men lod dog være, og i næste øjeblik sagde Canim: "Den kaldes en hytte."

Hendes hjerte gav et mægtigt hop. Det var lydene! Det var netop lydene! Hun så sig om i pludselig skræk. Hvordan kunne hun kende det fremmede ord, førend hun nogensinde havde hørt det? Hvad kunne der være i vejen? Og i det samme gik det op for hende med et sæt, halvt af forskrækkelse og halvt af henrykkelse, at der for første gang i hendes liv havde været

mening og betydningsfuldhed i, hvad hendes drømme havde tilhvisket hende.

"Hytte," gentog hun ved sig selv, "hytte." En usammenhængende strøm af drømmestof vældede frem, til hendes hoved svimlede og hendes hjerte var bristefærdigt. Skygger og uklare skikkelser og uforståelige tankeforbindelser flagrede og hvirvlede omkring, og hun kæmpede forgæves med sin bevidsthed for at gribe og fastholde dem. for hun følte, at der, i dette virvar af erindringer lå nøglen til gåden; kunne hun blot gribe den og holde den fast, ville alt blive klart og tydeligt –

O Canim! O Pow-Wah-Kaan! O skygger og skygger, hvad var det?

Hun vendte sig til Canim, målløs og dirrende, mens drømmestoffet fo'r omkring i en vanvittig, overvældende tummel. Hun havde ondt og var en besvimelse nær og kunne kun lytte til de fortryllende lyd, som i en vidunderlig rytme udgik fra hytten.

"Hm, violin," forklarede Canim.

Men hun hørte ham ikke, for i den ekstase, hun følte, var det endelig, som om alt blev klart. Nu! Nu! Tænkte hun. Pludselig blev hendes øjne våde, og tårerne trillede ned ad hendes kinder. Hemmeligheden åbnede sig, men hendes svaghed overvældede hende. Hvis blot hun kunne holde sig oppe længe nok! Hvis blot – men landskabet foldede sig og krøllede sig sammen, og bakkerne bølgede frem og tilbage over himlen, idet hun sprang op og råbte: "Fa'er! Fa'er!" Så gyngede solen, og mørket ramte hende, og hun faldt kraftesløs forover og på hovedet mellem klippeblokkene.

Canim så efter, om hendes hals var blevet knækket af den tunge pakke, brummede tilfreds, og slog vand på hende fra strømmen. Langsomt kom hun til sig selv under en kvælende hulken og satte sig over ende. "Det er ikke godt, når solen skinner så hedt på hovedet," vovede han.

Og hun svarede. "Nej, det er ikke godt, og pakken tyngede mig hårdt."

"Vi vil slå lejr tidligt, så at du kan sove længe og vinde kræfter," sagde han venligt. "Og hvis vi går nu, kommer vi des før i seng."

Li Wan svarede ikke, men kom vaklende, men lydig, på benene og satte hundene i gang. Uvilkårligt gik hun i trit med ham og fulgte ham forbi hytten, næppe vovende at trække vejret. Men der kom ikke mere nogen lyd derinde fra, skønt døren stod åben og røg snoede sig op fra det jernbliks skorstensrør.

De traf en mand ved en bøjning af strømmen, hvid af hud og blå af øje, og et øjeblik forekom det Li Wan, at hun så den anden mand i sneen. Men hun så utydeligt, for hun var svag og træt efter, hvad hun havde gennemgået. Alligevel så hun nysgerrigt på ham og standsede ved siden af Canim for at se ham arbejde. Han vaskede grus i en stor guldvaskepande med en gyngende, rundkredsformende bevægelse; og mens de så til, gav han den et behændigt sæt, så at det gule guld lagde sig i en bred stribe tværs over pandens bund.

"Den er meget rig, denne strøm," fortalte Canim hende, mens de gik videre. "En skøn dag finder jeg nok mage til strøm, og så bliver jeg en stor mand."

De traf på flere og flere hytter og mænd, indtil de kom til det sted, hvor strømmens hovedåre lå foran dem. Det var stedet for en stor ødelæggelse. Overalt var jorden sprængt og sønderrevet som af en titanisk kamp. Hvor der ikke var opkastede grushøje, gabte store huller og grøfter og kløfter, hvor det tykke lag muldjord var blevet skrællet af helt ned til klippeunderlaget. Strømmen havde ikke slidt sig nogen kanal, og dens vand, som var opdæmmet og afledt, som sivede ned i kloakker og lave steder og blev løftet igen med store vandhjul, blev udnyttet og atter udnyttet på tusind måder. Højene var blevet berøvet deres træer og deres nøgne sider lemlæstede og gennemborede af store tømmerslisker og undersøgelsesudgravninger. Og over det hele var spredt en hærskare af mænd, som en kæmpemæssig race af myrer – dyndede, snavsede, forpjuskede mænd, som kravlede ind og ud af de huller, de havde gravet, og sled og slæbte i de grusdynger, som de ikke lod have et øjebliks ro – mænd, så vidt synet kunne nå, lige op til brinkerne på toppen af højene, gravende, slidende og skurende løs på naturens ansigt.

Li Wan forfærdedes ved denne frygtelige travlhed. "De mænd må da være gale," sagde hun til Canim.

"Intet under. Det guld, de graver efter, er en stor ting," svarede han. "Det er det største i verden."

I timevis vandrede de gennem dette begærlighedens kaos, Canim ivrig og opmærksom, Li Wan mat og ligegyldig. Hun vidste, at hun havde stået på randen af en opdagelse, hun følte, at hun stod der endnu, men den nerveanspændelse, hun havde gennemgået, havde trættet hende, og hun ventede nu passivt på, at noget, hun vidste ikke hvad, skulle ske. Fra alle sider

opfattede og tilførte hendes sanser hende utallige indtryk, af hvilke hvert eneste blev en sløv ophidselse for hendes udpinte fantasi. Et eller andet sted indeni hende var der noget, der besvarede omgivelserne, glemte og uanede sammenhængen fornyedes; og hun mærkede det på en sløv og ligegyldig måde, hendes sjæl var i uro, men hun havde ikke kraft til den åndelige fryd, der var nødvendig til at fortolke og forstå. Derfor traskede hun træt i hælene på sin herre og lod sig nøje med at vente på det, som hun på en eller anden måde vidste måtte ske.

Efter at have gennemgået denne vanvittige trældom hos mennesket, vendte strømmen til sidst tilbage til sit fordums væsen, helt tilsølet og besudlet efter sit arbejde, og snoede sig dovent mellem de brede sletter og skovstrækninger, hvor dalen bredte sig ned imod mundingen. Her ophørte jorden at være guldførende, og mændene havde ikke lyst til at lade sig narre videre. Og her var det, at Li Wan, mens hun standsede for at prikke til Olo med sin kæp, hørte en kvindelatters bløde sølvklang.

Udenfor en hytte sad en kvinde, lys af lød og rødmosset som et barn og lo af glæde over ordene fra en anden kvinde, som stod i døren. Men den siddende kvinde rystede store masser af mørkt, vådt hår, som tørredes af solens varme kærtegn.

Et øjeblik stod Li Wan rodfæstet. Da så hun et blændende glimt og følte et knæk, som om noget gav efter; og kvinden udenfor hytten forsvandt, og hytten med, og de høje graner og højenes takkede horisont, og Li Wan så en anden kvinde i en anden sols skær, en kvinde, der børstede store masser af sort hår, og sang, mens hun børstede. Og Li Wan hørte og forstod sangens ord og var et barn igen. Hun havde et syn, hvori alle de

generende drømme smeltede sammen og blev til én, og former og skygger indtog deres tilvante pladser, og alt var klart og tydeligt og virkeligt. Mange billeder trængte sig forbi, fremmede scener og træer og blomster og folk; og hun så dem og kendte dem alle.

"Dengang du var en lille fugl," sagde Canim med øjnene fæstet på hende og borende sig ind i hende.

"Dengang jeg var en lille fugl," hviskede hun, så svagt og sagte, at han næppe kunne høre det. Og hun vidste, at hun løj, da hun bøjede hovedet mod remmen og satte sig i marchtrit.

Og så sært var det hele, at det virkelige nu blev uvirkeligt. Den milelange vandring og lejrslagningen ved strømmens bred forekom hende som en oplevelse i et mareridt. Hun lavede maden, fodrede hundene og spændte pakkerne af som i drømme, og blev først sig selv igen, da Canim begyndte at tale om sin næste vandring.

"Klondyke falder ud i Yukon," hørte hun ham sige. "En vældig flod, større end Mackenzie, som du kender. Altså drager vi, du og jeg, ned til Fort Yukon. Med hunde, i vintertiden, er det tyve dagsmarcher. Så følger vi Yukonfloden vestpå – hundrede dagsmarcher, to hundrede. Jeg har aldrig hørt, hvor mange det er, men det er meget langt. Og så kommer vi til havet. Du kender ikke noget til havet, lad mig derfor fortælle dig om det. Som en sø er mod en ø, sådan er havet mod fastlandet; alle floder løber ud i det, og det er uden ende. Jeg har set det ved Hudsonbugten; jeg skal endnu få det at se ved Alaska. Og så kan vi sætte os i en stor kano på havet, du og jeg, Li Wan, eller vi kan følge landet mod syd, mange hundrede dagsmarcher. Og så ved

jeg ikke mere, undtagen at jeg er Canim, kanoen, som vandrer og strejfer vidt omkring over jorden!"

Hun sad og lyttede, og frygt åd sig ind i hendes hjerte, mens hun grublede over denne styrten sig ud i det ubegrænsede øde. "Det er en lang og trættende vej," var alt, hvad hun sagde, mens hun resigneret bøjede hovedet mod sine knæ.

Så fik hun en storartet tanke, så vidunderlig, at hun blev hed over hele kroppen. Hun gik ned til strømmen og vaskede det tørrede ler af sit ansigt. Da krusningerne havde lagt sig, stirrede hun længe på spejlbilledet af sit ansigt; men sol og vejr havde gjort deres gerning, og hendes ujævne, bronzefarvede hud var ikke blød og smilehullet som et barns. Men tanken var dog storartet, og hun vedblev at være hed over hele kroppen, mens hun lagde sig til rette ved sin husbonds side under sovekoften.

Hun lå vågen, stirrede op i den blå himmel og ventede på, at Canim skulle falde i den første, dybe søvn. Da dette skete, krøb hun langsomt og forsigtigt bort, stoppede koften om ham og rejste sig. Ved hendes andet skridt knurrede Bash rasende. Hun hviskede overtalende til den og skottede til manden. Canim snorkede dybt. Så vendte hun sig og ilede med hurtige, lydløse skridt tilbage ad vejen.

Fru Evelyn van Wyck stod netop i begreb med at gå i seng. Led og ked af de pligter, som selskabslivet, hendes rigdom og velsignede enkestand pålagde hende, var hun rejst til de nordlige lande og havde slået sig på at føre hus i en hyggelig hytte i udkanten af minelejren. Hjulpet og understøttet af sin veninde og kammerat Myrtle Giddings, legede hun at leve et

primitivt liv og dyrkede oprindelighed med forfinet given slip på forfinelsen.

Hun søgte at slippe løs fra generationer af kultur og salon-selektion, og søgte det nære forhold til jorden, som hendes forfædre for længst havde opgivet. Hun indførte også åndstilstande, som hun oprigtigt troede nærmede sig stenalderfolkets, og netop nu, mens hun satte sit hår op for natten, morede hun sig med at forestille sig et palæolitisk frieri. Detaljerne bestod væsentligst af beboede huler og kløvede marvben, iblandet med vilde rovdyr, lodne mammutter og kampe med klodsede knive af flækket flint; men følelserne var henrivende. Og mens Evelyn van Wyck flygtede ad skovens mørke buegange for sin lavpandede, skindklædte elskers alt for heftige tilnærmelser, åbnede hyttens dør sig uden formaliteten af en banken, og en skindklædt kvinde, ukultiveret og primitiv, trådte ind.

"Jøsses!"

Med et spring, som ville have gjort en huleboerske ære, landede frøken Giddings i sikkerhed bag bordet. Men fru van Wyck holdt stand. Hun lagde mærke til, at den ubudne gæst var i stærk sindsbevægelse, og kastede et hurtigt blik bagud for at forvisse sig om, at hun havde vejen fri hen til sengen, hvor den svære colt-revolver lå under en pude.

"Vær hilset, o kvinde med det vidunderlige hår," sagde Li Wan.

Men hun sagde det på sit eget tungemål, det tungemål, der kun tales i en lille afkrog af jorden, og kvinderne forstod hende ikke.

"Skal jeg hente hjælp?" skælvede frøken Giddings.

"Staklen er uskadelig, tror jeg," svarede fru van Wyck. "Og se bare på hendes skindklæder, så pjaltede og slidte de er. De er ganske sikkert enestående. Jeg vil købe dem til min samling. Tag min pose med guldstøv, Myrtle, og tag vægtskålen frem."

Li Wan så hendes læber forme ord, men ordene var uforståelige, og da gik det for første gang i et øjeblik af forventning og ubestemthed op for hende, at de ikke havde noget gensidigt meddelelsesmiddel.

Fortvivlet over sin stumhed udbrød hun med vidt udbredte arme: "O kvinde, du er min søster!"

Tårerne strømmede ned ad hendes kinder, idet hun viste dem sin higen imod dem, og hendes svigtende stemme bar bud om den sorg, hun ikke kunne udtale.

Men frøken Giddings skælvede, og selv fru van Wyck blev urolig.

"Jeg vil leve, som du lever. Dine veje er mine veje, og vore veje er en og den samme. Min husbond er Canim, kanoen, og han er stor og sælsom, og jeg er bange. Hans vej er hele verden og får aldrig ende, og jeg er træt. Min moder var ligesom du, hendes hår var som dit, og hendes øjne ligeså. Og livet var godt imod mig dengang, og solen varm."

Hun knælede ydmygt og bøjede sit hoved ned mod fru van Wycks fødder. Men fru van Wyck trak sig tilbage, forskrækket over hendes voldsomhed.

Li Wan rejste sig, stønnende efter ord. Hendes stumme læber kunne ikke udtale hendes overvældende slægtsfølelse.

"Handle? Du handle?" spurgte fru van Wyck og gled efter overlegne menneskers måde over i brudt sprog.

Hun rørte ved Li Wans pjaltede skindklæder for at vise, hvad det var, hun ville have, og hældte for adskillige hundrede dollars guldstøv ud i vægtskålen. Hun rørte om i støvet og lod dets gule glans fristende løbe mellem sine fingre. Men Li Wan så kun fingrene, mælkehvide og velformede, spidsende sig elegant til mod de rosenrøde, juvellignende negle. Hun lagde sin egen hånd ved siden af, arbejdsforslidt og hårdhudet som den var, og græd.

Fru van Wyck misforstod hende. "Guld," sagde hun opmuntrende. "Godt guld! Du handle? Bytte lige for lige?" og hun lagde igen sin hånd på Li Wans skindklæder.

"Hvor meget? Du sælge? Hvor meget?" vedblev hun og lod sin hånd løbe mod hårene for at være sikker på, at sømmene var syede med senetråd.

Men Li Wan var døv så vel som stum, og kvindens ord betød intet for hende. Fortvivlelse over hendes fejlslagne forsøg greb hende. Hvordan kunne hun vise disse kvinder, at hun var en af dem? For hun vidste, at de var af samme race, blodssøstre iblandt mænd og mænds kvinder. Hendes øjne flakkede om i hyttens indre og opfattede de bløde tæpper, der hang rundt om, kvindedragterne, det ovale spejl og de elegante toiletsager nedenunder. Og de ting pinte hende, for hun havde set lignende ting før; og mens hun betragtede dem, dannede hendes læber uvilkårligt lyd, som hendes hals skælvede for at udtale. Så faldt en tanke hende ind, og hun søgte at genvinde sin ro. Hun måtte være rolig. Hun måtte have herredømme over sig selv, for der måtte ingen misforståelse være denne gang, ellers – og hendes legeme rystedes af et uvejr af undertrykte tårer, og igen søgte hun at få herredømmet over sig selv.

Hun lagde sin hånd på bordet. "Bord," udtalte hun tydeligt og nøjagtigt. "Bord," gentog hun.

Hun så på fru van Wyck, som nikkede bifaldende. Li Wan jublede, men med en viljeanstrengelse bevarede hun sin ro. "Ovn," vedblev hun. "Ovn."

For hvert nik fra fru van Wyck, steg Li Wans spænding. Snart snublende og tøvende, snart igen i febrilsk hastværk, alt som de forglemte ords genopdukken var hurtig eller langsom, gik hun omkring i hytten og gav den ene genstand efter den anden navn. Og da hun endelig standsede, var det i triumf med rank holdning og hovedet kastet tilbage, forventningsfuld, spørgende.

"Kat," lo fru van Wyck, som om hun læste op af en abc. "Jeg – så – en – kat – tage – en – mus." Li Wan nikkede alvorligt. Nu begyndte de endelig at forstå hende, disse kvinder. Blodet strømmede mørkt under hendes bronzefarvede hud ved tanken, og hun smilede og nikkede endnu kraftigere.

Fru van Wyck vendte sig til sin veninde. "Fået en smule missionsundervisning et eller andet sted, tænker jeg, og er kommet for at blære sig med det."

"Naturligvis," smålo frøken Giddings. "Det lille fæ! Nu spolerer hun vor nattero med sin forfængelighed."

"Jamen jeg vil nu alligevel have den kofte. Hvis den virkelig er gammel, er den udmærket forarbejdet – et fortrinligt eksemplar." Hun vendte sig atter til sin gæst. "Bytte lige for lige? Du! Bytte? Hvor meget? Hvad? Hvor meget, du?"

"Måske vil hun hellere have en kjole eller sådan noget," foreslog frøken Giddings.

Fru van Wyck gik hen til Li Wan og gav tegn til, at hun ville give sin slåbrok for hendes kofte. For at fremskynde handelen tog hun Li Wans hånd og lagde den blandt kniplingerne og båndene på sin bølgende barm og gned fingrene frem og tilbage, så at de kunne føle stoffet. Men den ædelstensbesatte sommerfugl, som holdt tøjet sammen, var dårligt fæstet, og klædningsstykket gled til side og blottede et fast, hvidt bryst, der aldrig havde følt et barns læber.

Fru van Wyck ordnede koldblodigt sin dragt; men Li Wan udstødte et højt skrig og rev og sled i sin skindchemise, til hendes eget bryst viste sig, fast og hvidt som Evelyn van Wycks. Med uartikuleret mumlen og hurtige gestus søgte hun at påvise deres slægtskab.

"En halvblods," bemærkede fru van Wyck. "Jeg tænkte det nok efter hendes hår at dømme."

Frøken Giddings gjorde en kræsen gestus. "Stolt af sin faders hvide hud. Det er ækelt. Giv hende noget, Evelyn, og få hende til at gå."

Men den anden kvinde sukkede. "Det arme skind, gid jeg kunne gøre noget for hende."

Et tungt fodtrin knasede på gruset udenfor. Så gik hyttens dør op, og Canim trådte ind. Frøken Giddings så en brat død for sig og skrålede; men fru van Wyck trådte ham roligt i møde.

"Hvad vil du?" spurgte hun.

"God aften," svarede Canim venligt og ligefremt; så pegede han på Li Wan. "Min kone."

Han strakte hånden ud efter hende, men hun viste ham tilbage.

"Tal, Canim! Sig dem, at jeg er –"

"Datter af Pow-Wah-Kaan? Nej, hvad vedkommer det dem, at de skulle bryde sig om det? Hellere må jeg fortælle dem, at du er en slet kone, som lister dig bort fra din husbonds seng, når søvnen hviler tungt på hans øjne."

Igen strakte han hånden ud efter hende, men hun flygtede fra ham til fru van Wyck, for hvis fødder hun sank ned i fortvivlet bøn, og hvis knæ hun søgte at omfavne. Men damen trådte tilbage og gav med blikket Canim lov til at tage sit. Han greb Li Wan under armene og løftede hende op. Hun kæmpede med ham i fortvivlelsens vanvid, til hans bryst bølgede af anstrengelse og de vaklede rundt i det halve værelse.

"Slip mig, Canim," hulkede hun.

Men han drejede hendes håndled, til hun ophørte at kæmpe. "Erindringerne fra den gang du var en lille fugl er alt for stærke og gør dig besvær," begyndte han.

"Jeg ved! Jeg ved!" afbrød hun. "Jeg ser manden i sneen, jeg ser ham krybe på hænder og knæ, som jeg aldrig før har set ham. Og jeg er et lille barn og sidder på hans ryg. Og dette er, før jeg kendte Pow-Wah-Kaan og den tid, da jeg boede i en lille afkrog af verden."

"Du ved," svarede han og slæbte hende hen imod døren. "Men du skal vandre med mig ned langs Yukon og glemme."

"Aldrig vil jeg glemme! Så længe min hud er hvid, vil jeg huske!" Hun klyngede sig vanvittigt til dørstolpen og sendte fru Evelyn van Wyck et sidste bønfaldende blik.

"Så vil jeg lære dig at glemme, jeg, Canim, kanoen!"

Og med disse ord rev han hendes fingre løs og gik sin vej med hende.

De gamle mænds sammensværgelse

I kasernen stod en mand for retten, anklaget på livet. Han var en gammel mand, en indfødt fra Hvidfiskefloden, som falder ud i Yukon nedenfor Le Barge-søen. Hele Dawson var stærkt optaget af sagen, og det samme var folkene langs Yukon tusind mil op og ned langs floden. Det har altid været de land- og sørøvende angelsakseres skik at give overvundne folkeslag love, og en sådan lov er som oftest streng. Men i Imbers tilfælde syntes loven for en gangs skyld utilstrækkelig og svag. Betragtet fra matematiske synspunkter var der ingen ret og billighed i den straf, der måtte ramme ham. At han ville blive straffet, var afgjort på forhånd, det kunne der ikke være nogen tvivl om; og skønt straffen var dødsstraf, havde Imber jo kun ét liv, hvorimod anklagen imod ham drejede sig om snese af menneskeliv.

Han havde i virkeligheden så mange menneskers blod på sine hænder, at tallet af hans ofre ikke lod sig nøjagtigt opgøre. Folk, som røg en pibe sammen ved vejkanten eller stod og drev ved ovnen, gjorde løse overslag over antallet af dem, der var faldet for hans hånd. De havde alle sammen været hvide, disse stakkels, myrdede mennesker, og de var blevet dræbt enkeltvis, parvis eller flokkevis. Og så meningsløse og umotiverede havde disse drab været, at de længe havde været et mysterium for det beredne politi, selv i kaptajnernes dage, såvel som også senere, da guldvaskerierne begyndte at give udbytte og der kom en

guvernør fra hovedstaden for at lade landet betale for sin rigdom.

Men endnu mere mystisk var det, at Imber kom til Dawson for at udlevere sig selv. Det var sent på foråret, mens Yukon brummede og vred sig under sit isdække, at den gamle indianer med besvær krøb op ad bredden fra flodvejen og stod og glippede med øjnene i hovedgaden. Folk, som havde set ham komme, lagde mærke til, at han var svag og usikker til bens, og at han vaklede hen til en dynge bygningstømmer og satte sig ned. Der sad han en hel dag og stirrede lige frem for sig på den uafbrudte strøm af hvide mænd, der flød forbi. Mangt et hoved drejede sig nysgerrigt til siden for at møde hans blik, og mere end én bemærkning faldt om den gamle siwashindianer med så mærkeligt et udtryk i ansigtet. En mængde mennesker huskede senere, at de havde følt sig slået af hans ualmindelige skikkelse, og var altid bagefter stolte af, at de havde en så hurtig opfattelse af det usædvanlige.

Men det faldt i Dickensens, lille Dickensens lod at blive situationens helt. Lille Dickensen var kommet til landet med store drømme og en lommefuld penge; men sammen med pengene var også drømmene forsvundet, og for at tjene til sin hjemrejse tilbage til De forenede Stater havde han modtaget en kontoristplads hos mæglerfirmaet Holbrook & Mason. På den anden side af gaden lige overfor Holbrook & Masons kontor lå den stabel tømmer, hvor Imber havde sat sig. Dickensen så ud ad vinduet på ham, førend han gik til frokost; og da han kom tilbage fra frokosten, så han igen ud ad vinduet, og den gamle siwash sad der endnu.

Dickensen vedblev at se ud af vinduet, og han var også bagefter altid stolt af, at han havde så hurtig en opfattelsesevne. Han var en romantisk lille fyr, og han sammenlignede den ubevægelige gamle hedning med siwashracens skytsånd, der med roligt blik stirrede på de fremtrængende angelsakseres hærskarer. Timerne gik, men Imber forandrede ikke stilling og rørte ikke en muskel så meget som en hårsbredde; og Dickensen kom til at tænke på den mand, som en gang havde siddet i oprejst stilling på en slæde i hovedgaden, hvor folk gik frem og tilbage forbi ham. De troede, at manden hvilede sig, men senere, da de rørte ved ham, fandt de, at han var stiv og kold, frosset ihjel midt på den travle gade. For at kunne bøje hans legeme, så de kunne få det i en kiste, havde de været nødt til at slæbe ham hen til et bål og tø ham en smule op. Dickensen gøs ved tanken.

Senere kom Dickensen ud på fortovet for at ryge sig en cigar og trække frisk luft; og lidt efter hændte det sig, at Emily Travis gik forbi. Emily Travis var elegant og fin og nydelig, og hvad enten hun var i London eller i Klondike, klædte hun sig altid, som det passede sig for datteren af en mineingeniør, der var en million værd. Lille Dickensen lagde sin cigar fra sig i en ydre vindueskarm, hvor han kunne finde den igen, og lettede på hatten.

De passiarede en halv snes minutter, og så så Emily Travis over Dickensens skulder og udstødte et forskrækket lille hvin. Dickensen vendte sig om for at se og blev også forbløffet. Imber var gået over gaden og stod nu der som en mager og sultent udseende skygge med blikket fæstet på den unge pige.

"Hvad vil du?" spurgte lille Dickensen og samlede skælvende sit mod.

Imber brummede og trådte hen til Emily Travis. Han betragtede hende nøje og omhyggeligt, hver eneste kvadrattomme af hende. Navnlig lod han til at interessere sig for hendes silkebløde, brune hår og for farven på hendes kind, der var fint fregnet og blød og mindede om en sommerfugls dunbløde vinge. Han gik rundt om hende og betragtede hende med det beregnende blik, hvormed man studerer linjerne i en hests eller en bås bygning. I løbet af denne rundgang kom hendes øres lyserøde muslingeskal mellem hans øje og den dalende sol, og han standsede for at inspicere dets rosenrøde gennemsigtighed. Så kom han tilbage til hendes ansigt og så hende længe og vist ind i de blå øjne. Han brummede og lagde en hånd på hendes arm midt mellem skulderen og albuen. Med den anden hånd løftede han hendes underarm og bøjede den tilbage. Lede og forbavselse viste sig i hans ansigt, og han slap hendes arm med et foragtende grynt. Så mumlede han nogle stavelser i struben, vendte hende ryggen og tiltalte Dickensen.

Dickensen forstod ikke hans sprog, og Emily Travis lo. Imber vendte sig fra den ene til den anden med rynket pande, men begge rystede de på hovederne. Han ville netop til at gå, da hun råbte:

"Halløj, Jimmy! Kom herhen!"

Jimmy skråede over gaden. Han var en stor, klodset indianer, klædt som elegant, hvid mand med en guldvaskers sombrero på hovedet. Han talte med Imber, besværligt og med krampagtig hæshed. Jimmy var en sitkan og havde kun et overfladisk kendskab til sprogene fra det indre.

"Han hvidfiskmand," sagde han til Emily Travis. "Jeg forstår ikke ret meget af hans sprog. Han ønsker tale med hvide mands høvding."

"Guvernøren," foreslog Dickensen.

Jimmy talte noget mere med hvidfiskmanden, og hans ansigt blev alvorligt og forvirret.

"Jeg tror ham spørge efter kaptajn Alexander," forklarede han. "Han sige ham dræbe hvid mand, hvid kvinde, hvid dreng, dræbe mange hvide folk. Han vil dø."

"Han er formodentlig fra forstanden," sagde Dickensen.

"Hvad betyde det?" spurgte Jimmy. Dickensen lod, som om han stak en finger ind i sit hoved og lod den løbe rundt derinde.

"Måske, måske," sagde Jimmy og vendte sig atter til Imber, der stadig spurgte efter de hvide mænds høvding.

En mand af det beredne politi (der gjorde tjeneste i Klondyke og derfor ikke var til hest) sluttede sig til gruppen og hørte Imber gentage sit ønske. Han var en kraftig, ung fyr med brede skuldre og bryst, velbyggede og noget skrævende ben, og høj som Imber var, var han et halvt hoved højere. Hans øjne var kølige, grå og rolige, og han førte sig med den ejendommelige selvbevidsthed, som kommer af blod og tradition. Hans pragtfulde mandighed fremhævedes af hans store drengeagtighed - for han var purung - og hans glatte kind syntes at have lige så let ved at rødme som en jomfrus.

Imber følte sig straks tiltrukket af ham. Hans øjne lynede ved synet af et sabelhugsar på hans kind. Han lod en vissen hånd løbe ned ad det unge menneskes ben og kælede for hans bugnende muskler. Han bankede med knoerne på hans brede bryst og trykkede og krammede det svære muskellag, der

beklædte hans skuldre som et kyras. Gruppen var vokset ved nysgerrige forbigående - mørkhudede minearbejdere, bjergboere og grænseboere, sønner af slægtled af langbenede og bredskuldrede mænd. Imber så fra den ene til den anden og sagde så noget højt i hvidfiskesproget.

"Hvad siger han?" spurgte Dickensen.

"Han sige, den politimand er en mand," forklarede Jimmy.

Lille Dickensen var en lille fyr, og i anledning af frøken Travis' nærværelse følte han sig ilde til mode over at have stillet det spørgsmål.

Politibetjenten fik ondt af ham og trådte i brechen. "Jeg skulle næsten tro, at der kan være noget i hans historie. Jeg vil tage ham med hen til kaptajnen, så han kan komme i forhør. Sig til ham, at han skal følge med mig, Jimmy."

Jimmy afleverede nogle flere hæse og krampagtige lyd, og Imber brummede med en tilfreds mine.

"Men spørg ham, hvad han sagde, Jimmy, og hvad han mente, da han tog fat i min arm," sagde Emily Travis, og Jimmy stillede spørgsmålet og fik svar.

"Han sige, du ikke bange," sagde Jimmy.

Emily Travis så tilfreds ud.

"Han sige du ikke *skukum*, ikke stærk, du meget blød ligesom lille barn. Han knække dig i stumper og stykker med sine to hænder. Han synes, det meget morsomt, meget underligt, at du kan blive moder til mænd så store, så stærke, som den politimand."

Emily Travis holdt øjnene åbne og uforknytte, men hendes kinder blev røde. Lille Dickensen rødmede også og blev helt

forlegen. Politibetjentens ansigt blussede, som den store dreng, han var.

"Kom så, du," sagde han barskt, idet han med skulderen banede sig vej gennem mængden.

Sådan gik det til, at Imber fandt vej til kasernen, hvor han aflagde en fuldstændig og frivillig tilståelse, og fra hvis område han aldrig vendte tilbage.

Imber så meget træt ud. Håbløshedens og alderdommens udmattelse stod at læse i hans ansigt. Hans skuldre ludede forknyt, og hans øjne var glansløse. Hans forpjuskede hår burde have været hvidt, men sol og vind og vejr havde brændt og bidt det, så at det hang slattent og livløst og farveløst. Han viste ingen interesse for, hvad der foregik omkring ham. Retssalen var propfuld af mænd fra strømmene og vejene, og der var en ildevarslende klang i deres sagte stemmers brummen og knurren, som lød i hans øren ligesom havets brusen i dybe huler.

Han sad tæt ved et vindue, og hans ligegyldige øjne hvilede nu og da på den triste scene udenfor. Himlen var overtrukket, og en grå støvregn faldt. Yukon var i stigning. Isen var brudt op og floden trængt op i byen. I hovedgaden gled de altid hvileløse mennesker frem og tilbage i kanoer og pramme. Jævnligt så han disse både dreje til side fra gaden og flyde ind på den oversvømmede firkant, der betegnede kasernens eksercerplads. Fra tid til anden forsvandt de nedenunder ham, og han hørte dem skrabe imod husets bjælker og deres indehavere krybe ind gennem vinduet. Så kom vandets pjasken imod mændenes ben, når de vadede gennem værelset nedenunder og kom op ad trappen. Så kom de til syne i døren, med aftagne hatte og

dryppende fiskerstøvler og sluttede sig til den ventende mængde.

Og mens de fæstede deres blikke på ham og i barsk forventning nød den straf, han skulle lide, så Imber på dem og tænkte over deres skikke og deres lov, som aldrig sov, men uafbrudt var i virksomhed, i gode og dårlige tider, under oversvømmelse og hungersnød, i sorg og skræk og død, og som, forekom det ham, ville vedblive at eksistere uafladeligt til tidernes ende.

En mand bankede skarpt i et bord, og samtalen døde hen, og der blev stille. Imber så på manden. Det lod til, at han havde myndighed, men Imber gættede, at manden med den firkantede pande, som sad ved et bord længere tilbage, var høvding over dem alle, også over den mand, som havde banket. En anden mand ved samme bord rejste sig og begyndte at læse højt af mange tynde ark papir. Ved den øverste ende af hvert ark rømmede han sig, ved den nederste vædede han sine fingre. Imber forstod ikke, hvad han læste, men de andre gjorde det, og han så, at det gjorde dem vrede. Af og til gjorde det dem meget vrede, og en gang bandede en mand ham i svidende og anspændte enstavelsesord, indtil manden ved bordet bragte ham til tavshed ved at banke.

Manden blev ved at læse i en uendelig tid. Hans ensformige, nynnende udtale lokkede Imber til at drømme, og han drømte dybt, da manden holdt inde. En stemme talte til ham på hans eget hvidfisksprog, og han strammede sig op og så uden overraskelse, at det var hans søstersøn, en ung mand, der for åringer siden var vandret bort for at slå sig ned og bo blandt de hvide.

"Du husker mig ikke," sagde han i stedet for en hilsen.

"Jo," svarede Imber. "Du er Howkan, som drog bort. Din moder er død."

"Hun var en gammel kone," sagde Howkan.

Men Imber hørte ham ikke, og Howkan lagde hånden på hans skulder og vakte ham igen.

"Jeg skal sige til dig, hvad den mand har sagt, det er historien om de ulykker, du har gjort, og som du, o tåbe, har fortalt kaptajn Alexander. Og du vil forstå og erklære, om det er sandt eller ikke. Sådan er det befalet."

Howkan var faldet blandt missionærer, og de havde lært ham at læse og skrive, l sine hænder holdt han de mange tynde ark, som manden havde læst højt af, og som var blevet beskrevne af en skriver, den gang Imber med Jimmy som tolk havde aflagt tilståelse for kaptajn Alexander. Nu begyndte Howkan at læse. Imber lyttede en tid lang, så steg der forbavselse op i hans ansigt, og han afbrød brat.

"Det er, hvad jeg sagde, Howkan. Men nu kommer fra dine læber, hvad dine øren ikke har hørt."

Howkan smiskede selvtilfreds. Hans hår var skilt midt i panden. "Nej, det kommer fra papiret, o Imber. Mine øren har aldrig hørt det. Det kommer fra papiret gennem mine øjne ind i mit hoved og ud af min mund til dig. Det er den vej, det kommer."

"Det er den vej, det kommer? Og det er der i papiret?" Imbers stemme sank ned til en ærefrygtsfuld hvisken, mens han krammede arkene mellem tommel og pegefinger og stirrede på de tegn, der var kradsede på dem. "Det er en stor medicin, Howkan, og du kan gøre vidundere."

"Det er intet, det er intet," svarede den unge mand skødesløst og stolt. Så læste han på må og få en sætning op af dokumentet: "I dette år, før tøbruddet, kom en gammel mand og en dreng, som var halt på den ene fod. Dem dræbte jeg ligeledes, og den gamle mand gjorde megen støj -"

"Det er sandt," afbrød Imber åndeløst. "Han gjorde megen støj og var længe om at dø. Men hvorfra ved du det, Howkan? Måske de hvide mænds høvding har fortalt dig det? Ingen så det, og han er den eneste, som jeg har sagt det til."

Howkan rystede utålmodigt på hovedet. "Har jeg ikke sagt dig, at det står der i papiret, o du tåbe?"

Imber stirrede vist på papirets blækbesmurte flade. "Som en jæger ser på sneen og siger: Det er ikke længere siden end i går, at her kom en kanin forbi; her ved pilekrattet standsede den og lyttede og hørte noget og blev bange; her vendte han sig om og gik tilbage; her løb den meget hurtigt og med lange spring; og her kom en los, endnu hurtigere og med større spring; og her, hvor kløerne har skåret dybt ned i sneen, gjorde lossen et meget langt spring; og her slog den til, og kaninen rullede under den med maven opad; og her er lossens spor alene, og der er ikke nogen kanin mere - ligesom jægeren ser på mærkerne i sneen og siger sådan og sådan og her og der, således ser du også på papiret og siger sådan og sådan og her står de ting, som gamle Imber har gjort?"

"Netop," sagde Howkan. "Og hør du nu efter og hold din kvindetunge mellem dine tænder, indtil det forlanges, at du skal tale."

Derpå læste Howkan hans tilståelse højt for ham. Det varede længe, og Imber sad eftertænksom og tavs. Til sidst sagde han:

"Det er, hvad jeg har sagt, og sandt er det, men jeg er blevet gammel, Howkan, og der dukker ting op for mig, som jeg har glemt, og som høvdingen der burde have at vide. Der var først den mand, som kom over isbjergene med snedige fælder lavede af jern, han som jagede Hvidfiskeflodens bæver. Ham dræbte jeg. Og så var der tre mænd, som søgte efter guld ved Hvidfiskefloden for længe siden. Dem dræbte jeg også og lod dem ligge til jærvene. Og ved Fem Fingre var der en mand med en flåde og meget kød."

I mellemrummene, mens Imber tav for at huske sig om, oversatte Howkan, hvad han sagde, og en skriver nedskrev det. Retssalen lyttede sløvt til hver enkelt ubesmykket lille tragedie, indtil Imber fortalte om en rødhåret og skeløjet mand, som han havde fældet med et ualmindeligt langt skud.

"Satans også," sagde en mand i tilhørernes forreste række. Han sagde det i en dybtfølt og sørgmodig tone. Han var rødhåret. "Satans også," gentog han. "Det var min broder Bill." Og med regelmæssige mellemrum hele retsmødet igennem hørtes hans højtidelige "Satans også" gennem retssalen; hans kammerater tyssede ikke på ham, ej heller bankede manden ved bordet ham til tavshed.

Imbers hoved sank igen, og hans øjne blev sløve, som om en tåge rejste sig og skjulte verden for dem. Og han drømte, som kun alderdommen kan drømme om ungdommens uhyre meningsløshed.

Så vækkede Howkan ham igen og sagde: "Rejs dig, o Imber. Det befales, at du skal fortælle, hvorfor du har gjort disse ulykker og dræbt disse mennesker og til sidst er draget hertil for at søge loven."

Imber rejste sig mat op og stod og svajede frem og tilbage. Han begyndte at tale med sagte og svagt brummende stemme, men Howkan afbrød ham.

"Denne gamle mand, han er skrupgal," sagde han på engelsk til manden med den firkantede pande. "Hans ord er tåbelige og som et barns."

"Vi vil høre hans ord, der er som et barns," sagde manden med den firkantede pande. "Og vi vil høre dem ord for ord, netop som han taler dem. Forstår du?"

Howkan forstod, og Imbers øjne lynede, for han havde opfattet dette intermezzo mellem sin søstersøn og den mægtige mand. Og så begyndte historien, dette epos af en bronzefarvet patriot, i sig selv værdigt til at støbes i bronze og opbevares til ufødte slægter. Der faldt en sælsom stilhed over mængden, og dommeren med den firkantede pande støttede sit hoved i sin hånd og grublede over hans sjæl og hans races sjæl. Der hørtes kun Imbers dybe stemme, med mellemrum vekslende med tolkens skingrende røst, og nu og da, som et slag af en dyb kirkeklokke, den rødhårede mands forbavsede og eftertænksomme "Satans også."

"Jeg er Imber af hvidfiskefolket," således oversatte Howkan, hvis medfødte barbari fik magt over ham, og som mistede sin missionsdannelse og civiliserede politur, alt som han blev grebet af den vilde klang og rytme i gamle Imbers fortælling. "Min fader var Otsbaok, en stærk mand. Landet var varmt af solskin og glæde, den gang jeg var dreng. Folket hungrede ikke efter fremmede ting eller lyttede efter nye stemmer, og deres fædres veje var også deres veje. Kvinderne fandt nåde for de unge mænds øjne, og de unge mænd så med tilfredshed på

dem. Børn hang ved kvindernes bryster, og de var hoftesvære af stammens tilvækst. Mænd var mænd i hine dage. I fred og rigdom, som i krig og sult var de mænd.

Den gang var der flere fisk i vandet end nu og mere kød i skoven. Vore hunde var ulve, varme i deres tykke skind og hårde mod frost og storm. Og som vore hunde, sådan var også vi, for vi var ligeledes hårde mod frost og storm. Og da pellyerne trængte ind i vort land, dræbte vi dem eller blev dræbt. For vi var mænd, vi hvidfisk, og vore fædre og vore fædres fædre havde kæmpet mod pellyerne og bestemt landets grænser.

Som sagt, som det var med vore hunde, sådan var det med os selv. Og en dag kom den første hvide mand. Han slæbte sig frem over sneen på hænder og knæ, og hans hud sad stramt og knoklerne stak skarpe ud under den. Aldrig havde der været mage til mand, tænkte vi, og vi undredes på, af hvilken fremmed stamme han var, og hvor dens land lå. Og han var svag, såre svag, som et lille barn, så vi gav ham en plads ved bålet og varmt pelsværk til at ligge på, og vi gav ham mad, som man giver små børn mad.

Og med sig havde han en hund, så stor som tre af vore hunde, men meget svag. Denne hunds hår var korte og ikke varme, og dens hale var frossen, således at spidsen faldt af. Og denne fremmede hund fodrede vi og lod den ligge ved bålet og jog vore hunde bort fra den, ellers ville de have taget livet af den. Og elsdyrkødet og den soltørrede laks gav manden og hunden kræfter; og da de kom til kræfter, blev de store og uforknytte. Og manden blev højrøstet og lo ad de gamle mænd og de unge mænd og så med dristige blikke på ungmøerne. Og

hunden sloges med vore hunde, og skønt den var korthåret og blød i kødet, bed den tre af dem ihjel på én dag.

Da vi spurgte manden om hans folk, sagde han: "Jeg har mange brødre," og han lo på en måde, som ikke var god. Og da han havde fået sin fulde styrke tilbage, drog han bort, og med ham fulgte Noda, høvdingens datter. Og derefter fik en af vore tævehunde hvalpe. Og aldrig har man set mage til kuld - med store hoveder, tykke kæber, og korthårede og hjælpeløse. Jeg mindes tydeligt min fader Otsbaok, en stærk mand. Han blev sort i ansigtet af vrede over deres hjælpeløshed, og han tog en sten og gjorde sådan, og så var der ingen hjælpeløshed mere. Og to somre efter kom Noda tilbage til os med et drengebarn i sin arm.

Og sådan begyndte det. Derefter kom en anden hvid mand med korthårede hunde, som han lod blive tilbage, da han drog bort og med ham gik seks af vore stærkeste hunde, som han havde købt af Ku-So-Ti, min moders broder, for en vidunderlig pistol, som kunne skyde seks gange efter hinanden meget hurtigt. Og Ku-So-Ti var meget overmodig af sin pistol og lo ad vore buer og pile. "Kvindeværktøj", kaldte han dem og gik i kamp med en gråbjørn med pistolen i hånden. Nu skal I vide, at det er ikke godt at jage en bjørn med en pistol, men hvor kunne vi vide det fra? Og hvor kunne Ku-So-Ti vide det? Altså gik han meget kækt imod bjørnen og afskød sin pistol meget hurtigt seks gange; men bjørnen gryntede bare og knuste ham i sin omfavnelse, som om han var et æg, og som honning fra de vilde biers rede, sådan dryppede Ku-So-Tis hjerne ned på jorden. Han var en god jæger, og nu var der ingen til at bringe hans squaw og børn kød. Og vi blev bitre og sagde: "Hvad der er godt

for de hvide mænd, er ikke godt for os." Og dette er sandt. Der er mange hvide mænd, og de er fede, men deres sæder har gjort os få og magre.

Den tredje hvide mand kom, med stor rigdom på alle slags vidunderlige fødemidler og andre sager. Og han tilhandlede sig tyve af vore stærkeste hunde. Og med gaver og store løfter lokkede han ti af vore unge jægere med sig på en rejse, som gik, ingen vidste hvorhen. Det siges, at de omkom i sneen på Isbjergene, hvor aldrig noget menneske har været, eller på Tavshedsbankerne, som ligger hinsides verdens ende. Hvordan det nu end har sig, hvidfiskefolket så aldrig mere noget til hundene eller de unge jægere.

Og som årene gik, kom der flere hvide mænd, og altid, med betaling og gaver førte de de unge mænd bort med sig. Og undertiden kom de unge mænd tilbage med sælsomme fortællinger om farer og møjsommeligheder i lande, der lå hinsides pellyernes, og undertiden kom de ikke tilbage. Og vi sagde: "Når de ikke er bange for at sætte livet i vove, disse hvide mænd, er det, fordi de er mange; men vi er få her ved Hvidfiskefloden, og vore unge mænd må ikke mere drage bort." Men de unge mænd blev ved at drage bort; og de unge kvinder ligeså; og vi var såre harmfulde. Sandt nok, vi fik mel og salt flæsk at æde og te at drikke og det var såre dejligt; men når vi ikke kunne få te, var det meget slemt, og vi blev fåmælte og hurtige til vrede. Således kom vi til at længes efter de ting, som de hvide mænd bragte os og handlede med. Handel! Handel! Det var altid handel! En vinter solgte vi vort kød for ure, som ikke kunne gå, fordi de var itu, og glatslidte file og pistoler uden

patroner og derfor værdiløse. Og så kom der hungersnød, og vi var uden kød, og to snese af os døde, inden foråret kom.

"Nu er vi blevet svage," sagde vi, "og nu vil pellyerne falde over os, og vore grænser vil blive udslettet." Men som det gik os, var det også gået pellyerne, og de var for svage til at drage imod os.

Min fader Otsbaok, en stærk mand, var nu gammel og såre viis. Og han talte til høvdingen og sagde: "Se, vore hunde er værdiløse. Ikke længere er de tykpelsede og stærke, og de dør i frosten og seletøjet. Lad os gå ud i landsbyen og dræbe dem og kun skåne de, der nedstammer fra ulve, og lad os binde disse ude om natten, for at de kan parre sig med skovens vilde ulve. På den måde vil vi igen få varme og kraftige hunde."

Og hans ord vandt genklang, og vi hvidfisk blev bekendte for vore hunde, som var de bedste i landet. Men vi blev ikke bekendte for vor egen skyld. De bedste af vore unge mænd og kvinder var draget bort sammen med de hvide mænd for at vandre ad vej og flod til fjerne steder. Og de unge kvinder kom tilbage, gamle og nedbrudte, som Noda var kommet, eller også kom de slet ikke. Og de unge mænd kom tilbage for at sidde en tid ved vore bål, fulde af onde ord og uvornt væsen, de drak slemme drikke og spillede de lange nætter og dage igennem og havde altid en stor hvileløshed i deres hjerter, indtil de hvide mænds kalden nåede dem, og de drog bort igen til ukendte steder. Og de var uden hæder og ærbødighed, spottede de gammeldags skikke og lo høvding og shamaner op i ansigtet.

Som sagt, vi var blevet et skrøbeligt kuld, vi hvidfisk. Vi solgte vore varme pelse og skinddragter for tobak og whisky og tynde bomuldsklæder, i hvilke vi gøs i kulden. Og den hostende syge kom over os, og mænd og kvinder hostede og svedte i de

lange nætter, og jægerne på vildtets spor spyttede blod på sneen.

Og snart en og snart en anden fik en voldsom blødning fra munden og døde. Og kvinderne fødte få børn, og de, som de fødte, var svage og sygelige. Og andre sygdomme kom til os fra de hvide mænd, sygdomme, hvis lige vi aldrig havde kendt, og som vi ikke forstod os på. Kopper og mæslinger har jeg hørt disse sygdomme kalde, og vi døde af dem, som laksene dør i de stille bagstrømme om efteråret, når de har leget og ikke længere behøver at leve.

Og dog, og det er det sælsomme ved det hele, vedbliver de hvide mænd at komme som dødens åndepust; alle deres veje fører til døden, deres næsebor er fyldt af den; og alligevel dør de ikke. Dem tilhører whiskyen, tobakken og de korthårede hunde; deres er de mange sygdomme, kopperne og mæslingerne, hosten og blødningerne; deres er den hvide hud og modtageligheden for frost og storm; deres er pistolerne, som skyder seks gange meget hurtigt og er værdiløse. Og alligevel bliver de fede og trives af deres mange ulykker og lægger en tung hånd over hele verden og træder mægtigt på dens folkeslag. Og deres kvinder er bløde som små børn, lette at knække itu og bliver dog aldrig knækket, men mødre til mænd. Og ud af al denne blødhed og sygdom og svaghed opstår styrke og magt og myndighed. De er guder eller djævle, alt som det nu forholder sig. Jeg ved det ikke. Hvad ved jeg, jeg, gamle Imber af hvidfiskene? Jeg ved kun dette, at de ikke er til at blive kloge på, disse hvide mænd, der vandrer over hele jorden og kæmper overalt.

Som sagt, kødet i skoven blev sjældnere og sjældnere. Sandt er det, at den hvide mands bøsse er et fortrinligt våben og dræber på lang afstand; men hvad nytter bøssen til, når der intet vildt er at fælde? Da jeg var dreng ved Hvidfiskfloden, var der elsdyr på alle bakker, og hvert år kom utallige rensdyr. Men nu kan en jæger følge et spor ti dage, og ikke et eneste elsdyr glæder hans øje, og de utallige rensdyr kommer slet ikke mere. Lidet nytter bøssen, siger jeg, som dræber på lang afstand, når der ikke er noget at dræbe.

Og jeg, Imber, grublede over disse ting og så imidlertid, hvordan hvidfiskene og pellyerne og alle stammer i landet uddøde ligesom skovens vildt uddøde. Længe grublede jeg. Jeg talte med shamanerne og med de gamle og vise mænd. Jeg gik for mig selv for ikke at blive forstyrret af støjen fra landsbyen og jeg åd intet kød, så at min mave ikke skulle tynge mig og gøre øje og øre sløvt. Jeg sad længe og søvnløs i skoven og ventede med opspilede øjne på tegnet og med tålmodigt årvågne øren efter det ord, der måtte komme. Og jeg vandrede alene i nattens mørke ned til flodbredden, hvor vinden klynkede og vandet hulkede, og hvor jeg søgte visdom hos gamle, afdøde shamaners ånder i træerne.

Og til sidst så jeg som i et syn de korthårede og afskyelige hunde, og da syntes vejen mig klar. Ved Otsbaoks visdom - han var min fader og en stærk mand - var vore egne ulvehundes blod holdt ublandet, og derfor havde de beholdt deres varme pels og deres styrke som trækdyr. Altså vendte jeg tilbage til min landsby og holdt en tale til mændene. "De er en stamme, disse hvide mænd," sagde jeg. "En meget talrig stamme, og de har sikkert ikke mere vildt i deres land, og derfor kommer de til os

for at erhverve sig nyt land. Men de gør os svage, og vi dør. De er et såre sultent folk. Allerede er vort vildt forsvundet, og om vi vil leve, bør vi behandle dem, som vi har behandlet deres hunde."

Og jeg talte mere og rådede til kamp. Og mændene af hvidfiskestammen lyttede, og nogle sagde et og andre et andet, og nogle talte om andre og ligegyldige ting, men ingen talte kækt om bedrifter og kamp. Men medens de unge mænd var svage som vand og bange, lagde jeg mærke til, at de gamle mænd sad tavse, men at ilden kom og gik i deres øjne. Og senere, da landsbyen sov og ingen vidste af det, drog jeg de gamle mænd bort ud i skoven og talte endnu mere til dem. Og nu blev vi enige, og vi mindedes de gode ungdomsdage og det frie land og rigdommens, glædens og solskinnets dage; og vi kaldte hinanden broder og tilsvor hinanden dyb hemmelighed og aflagde en vældig ed på at rense landet for det onde kuld, der havde slået sig ned i det. Det er klart, at vi var tåber, men hvordan skulle vi kunne vide det, vi gamle mænd af hvidfiskefolket?

Og for at sætte mod i de andre, handlede jeg først. Jeg holdt vagt ved Yukon, indtil den første kano kom ned ad floden. I den sad to hvide mænd, og da jeg rejste mig op på bredden og løftede hånden, skiftede de kurs og roede ind imod mig. Og da manden i forstavnen løftede sit hoved for at få at vide, hvad jeg ville ham, sang min pil gennem luften lige mod hans hals, og så vidste han det. Den anden mand, som sad ved åren i agterstavnen, havde fået sin bøsse halvvejs op til skulderen, da det første af mine tre kastespyd ramte ham.

"Det var de første," sagde jeg, da de gamle mænd samledes om mig. "Senere vil vi samle de unge mænd, som endnu er stærke, og så vil værket blive let."

Og derpå kastede vi de to døde mænd i floden. Og af kanoen, som var en meget god kano, lavede vi et bål, og ligeså af de ting, der var i kanoen. Men først så vi på tingene, og det var læderposer, som vi skar op med vore knive. Og i disse poser var der en mængde papirer, ligesom det, du læste højt af, Howkan, med tegn på, som vi undrede os over og ikke kunne forstå. Nu er jeg blevet viis og ved, at det er menneskers tale, som du har fortalt mig."

En hvisken og en summen lød i retssalen, da Howkan var færdig med at oversætte denne historie om kanoen, og en mands stemme sagte højt: "Det var den post, der gik tabt i 1891; Peter James og Delaney kom med den, og det sidste, man hørte om dem, var i Le Barge, hvor de mødte Matthews, der var på udvejen." Skriveren kradsede roligt videre, og et nyt afsnit føjedes til Nordens historie.

"Der er ikke stort mere," vedblev Imber langsomt. "Det står der i papiret, de ting, som vi gjorde. Vi var gamle mænd, og vi forstod ikke. Selv jeg, Imber, forstår det ikke nu. I al hemmelighed dræbte vi og blev ved at dræbe, for vi var snedige på grund af vor alder, og vi havde lært, at man kommer hurtigst af sted, når man ikke skynder sig. Da hvide mænd kom iblandt os med onde blikke og barske ord og bortførte seks af de unge mænd i jernlænker, som gjorde dem hjælpeløse, vidste vi, at vi måtte dræbe længere borte og i videre omkreds. Og en for en drog vi gamle mænd op ad floden til de ukendte lande. Det var

tappert gjort. Gamle var vi og ikke bange, men frygten for fjerne lande er en alvorlig frygt for gamle mænd.

Således dræbte vi, snedigt og uden overilelse. På Chilcootfloden og i deltaet dræbte vi, fra passene og helt ned til havet, overalt, hvor de hvide mænd slog lejr eller banede sig vej. Sandt er det, at de døde, men det nyttede intet. Bestandig kom de over bjergene, bestandig flere og flere, hvorimod vi, der var gamle, blev færre og færre. Jeg mindes en hvid mands lejr ved Reindeer's Crossing. Han var en meget lille, hvid mand, og tre af de gamle mænd overraskede ham i søvne. Og næste dag stødte jeg på dem alle fire. Den hvide mand var den eneste, som endnu levede, og der var liv nok i ham til en kraftig forbandelse over mig, før han døde.

Og sådan gik det, snart en gammel mand og snart en anden. Nogle gange fik vi længe efter besked om, hvordan de var døde, og andre gange fik vi intet at vide om det. Og de gamle mænd i andre stammer var skrøbelige og bange og ville ikke slutte sig til os. Som sagt, en for en, indtil jeg var alene tilbage. Jeg er Imber af hvidfiskefolket. Min fader var Otsbaok, en stærk mand. Der er intet hvidfiskefolk nu. Af de gamle mænd er jeg den sidste. De unge mænd og de unge kvinder er dragne bort, nogle for at leve sammen med pellyerne, nogle med laksene og de fleste med de hvide mænd. Jeg er såre gammel og såre træt, og da det er ingen nytte til at kæmpe mod loven, er jeg, som du siger, Howkan, kommet for at søge loven."

"O Imber, du er i sandhed en tosse," sagde Howkan.

Men Imber drømte. Dommeren med den firkantede pande drømte ligeledes, og hele hans race rejste sig foran ham i et mægtigt fantasibillede, hans stålskoede, brynjeklædte race,

lovgiveren og verdensskaberen blandt menneskenes slægter. Han så den stige frem som et rødt daggry hinsides mørke skove og skumle have; han så den flamme, blodigtrød, til sin fulde og triumferende middag; og ned ad den mørktskyggede skrænt så han det blodrøde sand glide ud i natten. Og i det hele så han loven, den mægtige og ubarmhjertige, stadig uforanderlig og stadig bydende, større end de menneskeatomer, som opfyldte den eller knustes af den, ligesom den var større end han, nu da hans hjerte forlangte mildhed.

Om "Frostens børn"

Forfatter: Jack London (1876-1916).
Org.udgave: *The Children of the Frost*, The MacMillan Company, New York 1902
Denne udgave baseret på: Jack London: *I Nordens Skove*, Martins Forlag, København 1902.
Oversætter: Axel Halling (1869-1917).
Redigeret af: Kim N. Jensen.
Forsidedesign: Kim N. Jensen.

ISBN 978-87-7979-782-6

2. ebogsudgave, tidligere udgave ISBN 978-87-7979-039-1.

© 2022 eBibliotek 1800
www.ebib1800.dk